

ZÁRSZÁMADÁSOK

Földesi Rákóczi Termelőszövetkezet

Három községben, közel 11 ezer hektáron, összesen 2160 taggal gazdálkodik a Földesi Rákóczi Termelőszövetkezet, amelynek a napokban megtartott zárszámadó ülése dr. Deák Géza tsz-elnök kiemelte: az elmúlt esztendő a közös gazdaság legeredményesebb éve volt. Gazdálkodásunk, termelésünk alapvető célja az volt — folytatta az elnök a beszámolóban —, hogy a tagok életviszonyait, élet- és munkakörülményeit úgy javítsuk, hogy közben a szövetkezet hosszú távú gazdálkodását is a fejlődés jellemezze.

A célok megvalósításához természetesen nem volt elegendő egyszerűen megismételni az előző évet. Maga-

sabb színvonalon kellett gazdálkodni, ami ezúttal nem elsősorban a termelés volumenének mindenáron való növelését jelentette. Elsősorban az ésszerűség, az eszközök és az élő munkaerő hatékonyabb hasznosítása volt a jellemző, illetve az, hogy a hatékonyabb ágazatokban a kevésbé hatékonyak rovására erőteljesen nőjön a termelés.

Igy lehetséges az, hogy az árbevétel eleve kevesebbre tervezték az előző évi ténynél, ám 80 millió tisztta jövedelem termelését célozták meg, magasabbat a korábbiaknál.

Az elképzeléseket igazolták az 1986-os év gazdasági teljesítményei: az árbevétel egymillió-egyszázezer forint

körül realizálódott, ami a tervszintű teljesítést jelent. A nyereség viszont több mint 17 százalékkal nőtt a nyolcvanötös szinthez, és a tervezettet is 12,5 százalékkal haladta meg és lett több mint 90 millió forint. A szövetkezet saját vagyona a nyolcvanötös 531 millióról 568,5 millió forintra növekedett.

— Tagságunk az elmúlt évben is lelkiismeretesen, felelősen dolgozott, némi területen és időszakban igen feszített körülmények között — mondta Deák Géza, a Rákóczi Tsz elnöke összegzőképpen, miután részletesen szövegeket valamennyi főágazatról, valamennyi területéről.

Balmazújvárosi Vörös Csillag Tsz

— Szövetkezetünk jelen, illetve jövőbeli fejlődését mindenekelőtt saját munkánk minősége határozza meg. Ez lehetne mottója a Balmazújvárosi Vörös Csillag Termelőszövetkezet zárszámadásának, s ezt Tóth László tsz-elnök mondta előljáróban a szövetkezet tagságának a küldöttgyűlésen. A célok elérésének is ez az első számú alapja.

Természetesen tettek és tesztek is sok mindent céljaik megvalósításáért. Mindenekelőtt létrehozták az úgynevezett önelszámoló egységeket — szám szerint tízet —, kialakították az egységek teljesítményének a közvetlen mérését, az ott dolgozók közvetlen személyes anyagi érdekelttsége mellett a termelés hatékonyságának és eredményességének javítása érdekében.

A szövetkezet elnöke részletesen szövegezte mind a tíz ön-

elszámoló egység elmúlt évi munkájáról, eredményeiről. Emeljük ki az alaptevékenység két elemét, a növénytermesztést és az állattenyésztést. Az elsőre mindenekelőtt a már három éve halmozódó aszálykár igen kritikusan hatott, mivel az átlagos csapadékmennyiségnek még a fele sem esett. A vízhiány, mint minimum tényező, eleve rontotta más termelési tényezők hatását, s felszínre hozott technológiai problémákat is.

— Ha ez így van — hangsúlyozta Tóth László —, akkor azt is megállapíthatjuk, hogy minden lehetőségünk megvan a hibák kijavítására.

A növénytermesztési főágazat önelszámoló egysége 100,5 millió forint árbevétel mellett 27,7 millió forint fedezeti összeget ért el.

Az állattenyésztési főágazat értékelésénél két fő szempontot helyezett előtér-

be a szövetkezet elnöke: az ágazat jövője az ár- és támogatási rendszer tükrében, illetve milyen volt a szakmai munka során az állomány genetikai potenciáljának hasznosítása.

A válasz mindkét kérdésre pozitív. Emelkedő tendenciájú termelői árrendezések és árkiegészítések párosultak a szakmai munka színvonalának emelkedésével. Tehát sikeres évet zárt ez a főágazat. Az összes árbevétele 252,4 millió, a realizált fedezeti összege 31,1 millió forint lett.

Az alaptevékenységen túl széles körben foglalkozik a szövetkezet más tevékenységekkel is. Így az összes árbevétel több mint 950 millió, az üzemi összes termelési érték közel 654 millió, a szövetkezeti bruttó jövedelem 144,3 millió, az egy főre eső bruttó jövedelem 150 ezer, a szövetkezeti összes nyereség pedig 79,6 millió forint lett.

Debreceni Hunyadi Termelőszövetkezet

Népes közgyűlés előtt adtak számot tegnap a Debreceni Hunyadi Termelőszövetkezet vezetői a tavalyi gazdálkodás eredményeiről. A meghívott vendégek között helyet foglalt Tóth Imre, a megyei pártbizottság titkára, Olajos Ernő, a debreceni városi pártbizottság titkára, Fazekas Károly, a Hajdú-Bihar Megyei Termelőszövetkezetek Területi Szövetségének alelnöke.

Szolnoki András, a Hunyadi elnöke mindjárt azzal kezdte beszámolóját, hogy a tagság sikeresen birkózott meg a múlt esztendő gazdasági nehézségeivel. A nagy ágazat, a növénytermesztés a helyesen alkalmazott agrotechnikának köszönhetően (a búza kivételével) szép termésátlagokkal lepte meg a tagságot. Hogy csak a kukoricát vegyük példának, hektárátlaga, a 9,2 mázsa egészen sikeresnek mondható.

— Jól vizsgázott a zöldségtermesztés is — jelentette be az elnök, de rögtön hozzá is tette: — Szerencsénk volt, hogy az FMC borsókom-bábját a szezon elején megkaptuk.

Az állattenyésztésben a sertésfajták volt a vezető szerep. Őket a rekonstrukció sem zavarta különösebben, mert megértették, hogy a követelményeken túlnőve csak javulniuk illeik. Rájuk a köteleességérzet volt a jellemző egész éven át.

A tehenészet is egyre javuló eredményekkel büszkélkedhet. (A tejátlag 5466 liter.) Am a nyereség már nem oly tetszetős képet mutat, mint azt várni lehetett volna. Ennek előidéző oka, hogy 1985-ben a növénytermesztésük túl drágának bizonyult, 3 millió forinttal rontotta a szarvasmarha-ágazat eredményét. A költségtakarékos szemlélet át kell hogy hassa már

1987-ben a „növényes” vezetőket a takarmányhasznosítás frontján is.

Sajnos a juhászat minimális nyereséget realizált, de az is igaz, hogy a hodályok elavultak. Épp ezért újat fognak építeni.

A takarmánykeverő üzem pozíciója erős, kollektívája a partnerek igénye, igényessége szerint kell hogy dolgozzon továbbra is.

A faiskola az elmúlt éveket veszteséggel zárta, gyümölcsfára mint szaporítóanyagra középtávú szerződést kötni továbbra sem lehet.

Az elnök nem feledkezett meg a háztáji gazdálkodásról sem. Jó színvonalú — mondta.

Bérlőházra 4000 süldőt adnak ki évről évre. Jelentős eredményt produkált a szövetkezetnek a szállítási, fuvarozási részleg, amely 1978 óta a tartósítói kombináttal karöltve működik.

Újabb rekordok születtek

Nagyobb teljesítményt ígér a KITE

a szója-, a burgonya- és a zöldségtermesztés terén

Előrelépésre van szükség a kalászosok, mindenekelőtt a búza természetesen technológiájában, mondta február 20-án, pénteken Nádudvaron Balogh Csaba, a KITE igazgatója a termelési rendszer igazgatósági ülésén a múlt évi munkáról és az idei feladatokról szóló beszámolóhoz fűzve szóbeli kiegészítést, megerősítve azt a véleményét, hogy a kalászosok 1986. évi 4,4 tonnás (azon belül az őszi búza 4,5 tonnás) hektáronkénti KITE-átlagánál jóval nagyobb teljesítményre hivatott ez az integráció. A bizonyítékot a többi ágazat szolgáltatja, például a kukorica, amely 253 ezer hektárnyi vetésterületen 7,3 tonna átlaggal fizetett, azaz a második legjobb terméseredményt adta a KITE tizennégy éves

történetében. Napraforgóból rekordhozamot — 2,34 tonna hektáronkénti átlagot — jegyezhettek, olyannyira, hogy a 69 ezer hektáron termelt mag feldolgozása, tárolása már gondokat okozott, de rekordtermést adott, és úgy tűnik, végleg stabilizálódott a nemrég még bizonytalan-nak mondott rizs is (3,97 tonna). A zöldborsó sikeres pályafutása folytatódik.

Amíg az ágazatok többségében a technológia folyamatos finomítása a feladat, néhány ágazat, így például a zöldség-, a burgonya- és a szójatermesztés kimondottan erősítésre szorul. Ezek azok az ágazatok, amelyeknek az eredményei a legkevésbé sem szolgálnak az igazgatóság és a gesztor megelégedésére. A KITE a jövőben mindhárom terü-

letre nagyobb figyelmet fog fordítani. A zöldségtermesztés terén például fronttörtéret hozhat a KITE és a Debreceni Tartósítóiipari Kombinát paradicsompalánta-nevelésre létrehozott gazdasági társulása, amely a paradicsomtermesztés és -feldolgozás modernizálására kíván alapot teremteni.

A beszámoló vitájában az igazgatóság több tagja foglalkozott az alkatrészellátás gondjaival, s az elsőként behozott géprendszerek időszzerűvé lett lecserelésének kérdésével. A 904 ezer hektár rendszerbe vont területen tevékenykedő integráció taggazdaságai 1987-ben több mint 900 millió forint értékben kívánják gépet vásárolni a növénytermelés-fejlesztési program keretében.

Biobrikett-konferencia Komádiban

Pénteken délelőtt országos tanácskozás színhelye volt Komádiban a Kenderfonó Gyár. A biobrikettgyártó üzemek, tévesek, vállalatok szakértői gyűlte össze Bajáról, Tuzséról, Szegedről... onnan, ahol már túl vannak az elképzelésen, tervezetesen, hogy faaprítékból, fűrészporból, szalmából, csutkákból, egyéb növényi maradványokból brikett formájú tüzelőt állítsanak elő. Komádiban természetesen a kenderpozdorja az alapanyag. Ide zárandokoltak azok a kezdő érdeklődők is, akik csak a jövőben váltják majd valóra a hulladékélel-dolgozásnak ezt a sajátos, sajtólasos módját. A résztvevők nagy várakozással tekintettek a napirendi pontok elébe, főleg Wortmann György előadását jegyzetelték, ő a Pénzügyminisztériumot képviselte, és a megújuló energiaforrások kérdését tárta a hallgatóság elé.

Arról szövegezte, hogy az energiaracionalizáló brikettgyártást milyen kedvezményekkel ösztökéli az állam. Teljes részletességgel ismertette a pályázati rendszert, hogy milyen feltételek között érdemes a pályázatot meg-

gondoltan, elfogadási esélyt megfogalmazni. Egyéb-ként a Pénzügyminisztérium foglalkozik a támogatás ügyével, s aki, mint leendő pályázó valamit nem ért, oda forduljon. Pontosan szövegezte a mezőgazdasági főosztályhoz.

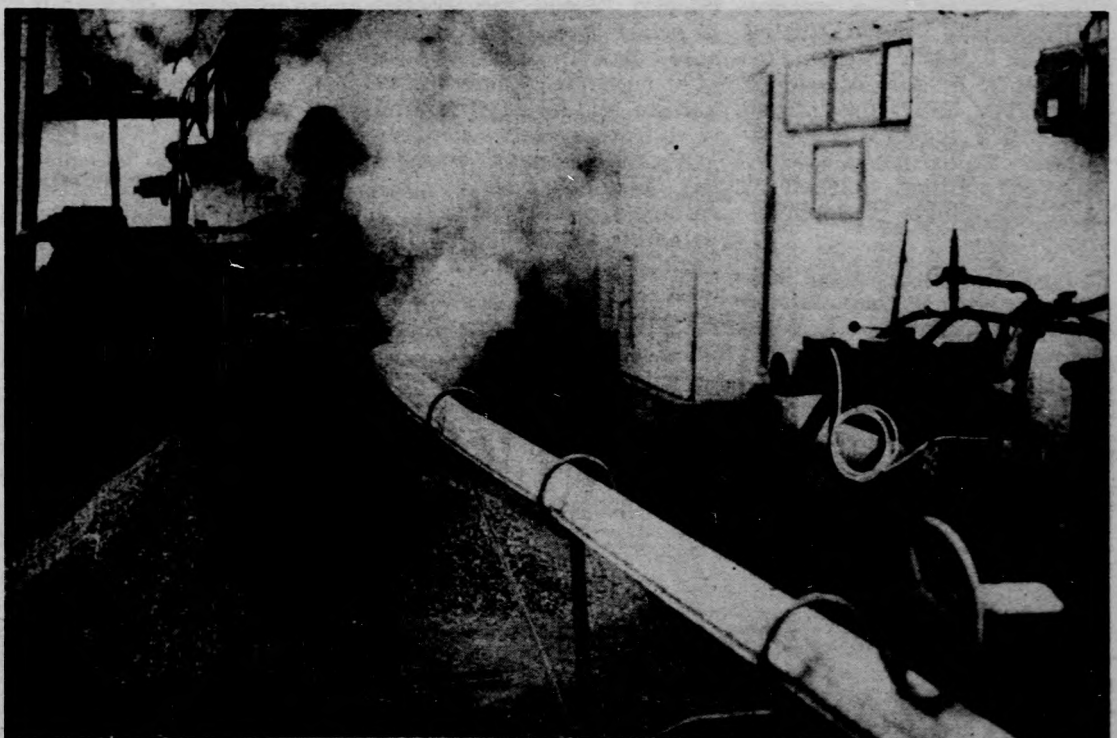
Ez az újfajta tüzelőanyag VII. ötéves tervünkben 0,5 millió tonnával kell hogy gyarapítsa szilárd tüzelő-készletünket. A szám óriási. Jelenleg még csak 50–60 ezer tonnára tehető a hazai biobrikettgyártó kapacitás. Magának az új tüzelőanyag-nak pedig csak a töredéke kerül a vásárlókhoz. Körül-belül 10 ezer tonna van forgalomban. A vita aközül forog jelenleg, hogy sok esetben igen nehéz igazolni, mi a gazdaságosabb: magát a hulladékot tüzeljük el, avagy biobrikettet gyártunk belőle, s úgy használjuk. Megesett, hasábfát aprítottak fel, hogy brikettet gyártanak belőle. Történt ez, mert az üzemi, tehát belső érdek így kívánta. Am ez ellenkezik a hulladékból való gyártás alap gondolatával. Tény, ha felfejlődik ez a vadonatúj művel, hatalmas villamosenergia-telje-

sítményt is leköt, s erre föl kell készülnie az országnak. A présgepek valóban fogyasztják a villamos energiát. Mindezek ellenére a program nem állhat meg, s nem is fog megállni.

Ezek után Györfly Zoltán, a Kendergyár igazgatója emelkedett szólásra, elmondta, hogy bizony az állami ártámogatást ok túlságosan szerénynek találják, hiszen csak 1600 forint ártámogatást kapnak a brikett tonnájárt az államtól, s ök kétezer forintot kértek. Wortmann György erre azt válaszolta, hogy létezni fognak még egyéb kedvezmények is, erről külön összeműtő jelenik meg.

A komádiak pozdorjabrikettje egyébiránt kiváló minőségű, 4100 kalóriájú, kénmentes, teljesen környezetkímélő, hamutartalma 5,5 százalékos. Eltűzelhető bármely fa- vagy vegyes tüzelésű kazánban, kandallóban, kályhában. Készletüket 1990-ig a kecskeméti Dél-alföldi Tűzép lekötötte. Egyleg úgy tűnik, hogy csak évi négyezer tonna pozdorjabrikett gyártására vannak berendezkedve.

Sz. Cs.

A már kész brikett kigyóját látjuk, a hosszúságot, vagyis a teljesítményt kilométer-számláló méri. (Fotó: Szekeres Tibor)

Egy hét a világpolitikában

VASÁRNAP: Közép-amerikai csónka-csúcsértekezlet, Nicaragua kizárásával, belső vizsoly a kontrák vezető hármában — Az iráni külügyminiszter moszkvai tárgyalásai — A negyedmillió Fülöp-szigeteki hadserg felelősként Aquino elnökasszonyra

HÉTFŐ: A szovjet fővárosban befejeződik a békefórum, Mihail Gorbacsov beszéde — Brüsszelben a Közös Piac külügyminiszteri bizottsága a hazánkkal tervezett szerződésről tárgyal — Harok Szri Lankán

KEDD: Az eddig ellenzéki Fianna Fali párt nyeri meg az előrehozott irországi választásokat — Konzultáció Bécsben a NATO 16 és a Varsói Szerződés 7 tagjának részvételével az európai leszerelési értekezletről — Új szovjet javaslatok Genfben, a leszerelési bizottságban a vegyi fegyverek kiiktatásáról — Samir izraeli kormányfő Washingtonban

SZERDA: Szultán Ali Kistmand, afgán miniszterelnök Moszkvában folytat megbeszéléseket, bejelentik Jakub Han pakisztáni külügyminiszter újabb moszkvai útját — Nagyarányú kormányátalakítás Vietnamban — Vranitzky osztrák kormányfő jugoszlávai útja

CSÜTÖRTÖK: Lázár György befejezi hivatalos olaszországi látogatását, amelynek során fogadta őt a Vatikánban II. János Pál pápa is — Megkezdődött a Team Spirit '87 fedőnévű, amerikai-dél-koreai hadgyakorlat — Hivatalos amerikai bejelentés a Lengyelországgal szemben alkalmazott szankciók megszüntetéséről

PÉNTEK: Változatlan zűrzavar Libanonban: a palesztin táborok blokádját ugyan feloldották, de fegyveres összecsapások kezdődtek a síiták, illetve a drúzok és a kommunista önvédelmi osztagai között — A szovjet pártfőtitkár a balti köztársaságokban tanulmányozza az átalakítási folyamat tapasztalatait — Az iraki külügyminiszter a szovjet fővárosban

Miben állt a moszkvai békefórum jelentősége?

Amerikában a héten az Amerika volt a legtöbbet tárgyalt téma. Amerika, csaknem cirilisen írva, fordított r-betűvel. Bemutatták azt a televíziós sorozatot, amely az észak-amerikai kontinentális szovjet ENSZ-csapatok megszállása alatt ábrázolja, s a „gonosz birodalmát” képileg kívánja megjeleníteni. Ez a rendkívül primitív ellenségkép azt sugallja, hogy Moszkvával nem lehet tárgyalni, miközben Washingtonban úgy próbálják csürni-csavarni a rakétaelhárító rendszerekről tizenöt esztendője között úgynevezett ABM-szerződést, hogy ne is lehessen tárgyalni az ürfegyverkezés megakadályozásáról.

A Szovjetunióban a héten a Szovjetunió volt a legtöbbet tárgyalt téma. Nyolcvan országból csaknem ezren érkeztek Moszkvába a kötetlen békefórum kerekasztal-beszélgetések: hosszú idő óta nem volt olyan találkozó, ahol a tudomány, a művészeti élet, a gazdaság és a politika ilyen széles alapokon képviseltette volna magát. A nukleáris fenyegetés megszüntetéséről, a közös túléletről tanácskoztak s eszmét cseréltek a szovjet közélet legkiválóbb személyiségeivel. A béke eszméjének igénye mellett ezért a legtöbb vendég nyilatkozata arról a hatásról szólt, amelyet a Szovjetunióban folyó átalakítás gyakorolt rájuk. Voltak, akik nem titkolták korábbi előítéleteiket, bizonytalanságukat, de

választ kaphattak a gyakorlatban. S amint három év-tizede az orosz szputnyik szó bekerült a világszótárba, ma ez a helyzet az átépítést jelentő peresztrojka-val és a nyilvánosságát jelentő, sokat emlegetett glasznoszttyal.

A moszkvai békefórum azzal tetőzött, hogy a jelenlévők s a tömegkommunikációs eszközökön át az egész világ, az „első kézből”, Mihail Gorbacsov beszédéből értesülhetett arról, mi foglalkoztatja ma a szovjet vezetést és a szovjet társadalmat. A főtitkár ezúttal nem terjesztett elő számszerű, konkrét leszerelési javaslatokat, hiszen azok ott vannak a leszerelési tárgyalások asztalain, mindenképp Genfben. Ha úgy tesszük, filozófiai mélységeket közelítette meg a nemzetközi helyzet sajátosságait, új politikai gondolkodásmódot sürgetett, s rögtön példát adott rá, amikor kifejtette az új szovjet biztonsági elközelítések: hosszú idő óta nem volt olyan találkozó, ahol a tudomány, a művészeti élet, a gazdaság és a politika ilyen széles alapokon képviseltette volna magát. A nukleáris fenyegetés megszüntetéséről, a közös túléletről tanácskoztak s eszmét cseréltek a szovjet közélet legkiválóbb személyiségeivel. A béke eszméjének igénye mellett ezért a legtöbb vendég nyilatkozata arról a hatásról szólt, amelyet a Szovjetunióban folyó átalakítás gyakorolt rájuk. Voltak, akik nem titkolták korábbi előítéleteiket, bizonytalanságukat, de

A szokásos diplomáciai szövegeket, hogy tanulmányozni fogják a beszédet, ezúttal a maga közvetlen értelmében kell fogadni: valóban hosszú távra szóló, alapvető állásfoglalás volt. (A hét második felét különben a főtitkár a balti köztársaságokban töltötte, folytatódott a helyszíni tapasztalatszerzés, a néppel való beszélgetés — a peresztrojka-ról.)

Milyen új fejlemények vannak a közép-keleti válságban?

Libanonban úgy tűnik, az az újság, hogy nincs újság. Átmenetileg feloldották ugyan az ostromzárát, és az élelmiszert szállító kékrefestett ENSZ-teherautók be tudtak jutni a palesztin menekülttáborokba. Az egy perccel tizenkettő előtt érkeztek, amikor ezek és ezek már kutya- és macskahúst, bórdaabkákat ettek, s egy olyan fatva (iszlam rendelkezés) kimondását kérték a vallási vezetőktől, hogy ne legyen vétek a holtak elfogyasztása.

A helyzet azonban öránként változik, amint módosulnak a szövetségek is. A héten a síita fegyveresek a drúzokkal és a libanoni kommunista önvédelmi fegyveres osztagaival ütköztek össze, és szíriai páncélos alakulatok, valamint a libanoni, különben tehetetlen egységei próbálták szétválasztani őket. A nemzetközi közvélemény valóban döbbenetben kérdezi, meddig súlyosulhat még egy ország, ahol a mélypont?

Ha valamikor, hát most feltétlenül szükség lenne egy olyan közel-keleti békekonferenciára, amely rendezné a válság fővonulatát, s ezen belül a libanonihoz hasonló más törésvonalakat is. Csak hogy a héten inkább távolodtunk ettől a konferenciától. Samir izraeli miniszterelnök Washingtonba látogatott, s ott határozottan elvetette a békeértekezlet gondolatát. Pedig nagykoalíciós elődje, a jelenlegi külügyminiszter, Simon Peresz is mutatott már halvány hajlandóságot s újabban — az iráni botrány, a közép-keleti zűrzavar fényében — az Egyesült Államokban is valamelyest nőtt a hajlandóság, hogy a kockázatos küzdelmet helyett a nemzetközi kereteket helyezték előtérbe.

Az előre tett félépést azonban hamarosan két lépés követte hátrafelé. Washington — a mostani Samir-utazás kapcsán — szövetségesévé avatta Izraelt, ennek külön hangsúlyozására nyilván azért volt szükség, mert formálisan nem tagjai közös katonai blokknak. Mindez azt is jelenti, hogy az Egyesült Államok áldását adta az izraeli miniszterelnök állásfoglalására, s ahhoz katonai-politikai-gazdasági támogatást ígért. Ha viszont — s itt befejeződik a logikai láncolat — megkapja a maximális segítséget az, aki ellenzi a békekonferenciát, akkor maga Washington is így vélekedik.

Réti Ervin

Látogatás Tallinnban

Mihail Gorbacsov felszólalása az Észti Komszomol kongresszusának megnyitására

Moszkva, 1987. február 20. (MTI) — Mihail Gorbacsov, az SZKP KB főtitkára péntek délelőtt egy mezőgazdasági üzem meglátogatásával folytatta észtorzági programját. Ezt követően Tallinnban részt vett és felszólalt az Észti Komszomol XX. kongresszusának megnyitására.

Az SZKP KB főtitkára beszédében hangsúlyozta, hogy az átalakítási folyamat a fiatalok számára nagy lehetőségeket nyújt energiájuk, tudásuk kibontakoztatására. A kor új gondolkodást, újfajta cselekvést, minőségi változást követel minden területen; ebben a harcban a párt számít a Lenini Komszomol, a szovjet fiatalok segítségére — hangsúlyozta.

A mai nemzedéknek az a hatalmas feladat jutott osztályrészül, hogy az országot a társadalmi fejlődés újabb sikereire vezesse, és minden dolgozó. Mindent

még nagyobb lehetőségeket nyisson az emberek fejlődésének, alkotókészségének kibontakoztatásához.

Mihail Gorbacsov kifejezte reményét, hogy a Komszomol kongresszusán az egyik fő téma az átalakítási folyamat lesz. Kijelentette: a tanácskozásnak elő kell segítenie, hogy minden fiatal megtalálja helyét az átalakítás sikerre vitelért vívott harcban. Minden fiatalnak, minden Komszomol-szervezetnek politikailag is fel kell készülnie arra, tovább vigyék az idősebb nemzedéktől átvett stafétabotot. — Ez az önkormányzati és állampolgári kötelessége — hangsúlyozta az SZKP KB főtitkára.

Mihail Gorbacsov kifejtette, hogy az átalakítás jelenlegi szakaszában mind tevékenyebben kapcsolódnak be az ország nepei, a kommunista, a komszomolista és minden dolgozó. Mindent

meg kell tenni annak érdekében, hogy e mozgalom szélesedjen és lendületet kapjon. A Szovjetunióban nagyra értékelik mindazt, amellyel az észti dolgozók hozzájárulnak az ország feladatainak megoldásához. Az SZKP Központi Bizottságának meggyőződése, hogy a társadalmi fejlődés és szakaszában az észti dolgozók mindent megtesznek a történelmi feladatok megvalósítása érdekében. Hozzávetőleg: mindez az észti fiatalokra is vonatkozik. — A kongresszuson azon gondolkoznak el közösen, hogy hogyan lehet még erőteljesebben ehhez hozzájárulni — mondotta.

Biztosította a fiatalok küldötteit, hogy feladataik megvalósításában számíthatnak a párt segítségére, támogatására és figyelmére. Mihail Gorbacsov végeztül sok sikert kívánt a kongresszus munkájához.

A szovjet párt vezetője a tallinni Marat textilipari egyesülés termékeivel ismerkedik (Telefoto — TASZSZ — MTI — KS)

Kibővített ülést tartott az MKBT elnöksége

A megyei közlekedésbiztonsági tanács elnöksége kibővített ülést február 20-án délelőtt tartotta a Hajdú Volán Vállalat központjában. A résztvevőket köszöntötte és a tanácskozást vezette Kollár János rendőr vezérőrnagy, az MKBT elnöke.

Elsőként Vass György rendőr őrnagy, az MKBT titkára az elmúlt évi munka- és költségvetési terv végrehajtásáról számolt be.

Majd Kmetty Gyula, a Hajdú Volán igazgatója tájékoztatta az elnökséget a vállalatnak a közlekedésbiztonság és a társadalmi tulajdon védelmét elősegítő munkájáról. Elmondotta, hogy 1984-től, a Volán Tröszt megszüntése óta nagyobb önállósággal végzik gazdasági feladataikat, ezen belül — a gépjárművek műszaki állapotának romlása, a munkaerőhiány s más gondok közepette is — folytatták azt a gyakorlatot, hogy a közlekedésbiztonságra törekvésük már az újonnan belépők kiválasztásánál kezdődik. Nem könnyű dolguk, mivel a gépjárművezetői tanfolyamra jelentkezők száma és felkészültsége nem éri el a kívánt szintet. Mégis: tovább szigorították az autóbusszofőrök felvételét, képzését, és forgalmi utazók oktatását és a vizsgáztatást. Az oktatás és vizsgáztatás tárgyi feltételei megfelelőek.

A járművezetők egészségi és közlekedésbiztonsági alkalmasságának erősítéséért a munkalektantani vizsgálatokat 1983-tól — évente négyszer — az üzemorvosi tevékenységgel kapcsolják össze. A járművek üzembiztonságát a folyamatosan korszerűsített karbantartással egyeznek biztosítani. A szakmai munkát önálló munkavédelmi és forgalom-biztonsági csoport irányítja, de a munkaszervezésbe, a közlekedésbiztonsági teendőkre bevonják a dolgozókat is.

Az elmúlt években a személyi sérülések balesetek száma csökkent. A mégis bekövetkező bajok inkább KRESZ-szabályok megszegése, főleg szabálytalan előzés és gyorsítás miatt következtek be, mintsem itt-tasságból eredően, mivel több mint 79 ezer szondázást hajtottak végre, az el-

lenőrzések és a szankciók is keményebbek voltak, azok most is. Baleseti helyzetét illetően a Hajdú Volán a többi Volán-vállalatok között a középmezőnyben foglal helyet. A nagyobb közlekedésbiztonságra — az oktatás, a propaganda és a szigorítások mellett — anyagi-erőlcsei ösztönzéssel törekzenek. Az elmúlt négy évben 461 dolgozó részesült balesetmentes kitüntetésben.

Az MKBT ifjúsági, nevelési és kutatási szakbizottságának az idei ifjúsági hán-hán belépők kiválasztásánál kezdődik. Nem könnyű dolguk, mivel a gépjárművezetői tanfolyamra jelentkezők száma és felkészültsége nem éri el a kívánt szintet. Mégis: tovább szigorították az autóbusszofőrök felvételét, képzését, és forgalmi utazók oktatását és a vizsgáztatást. Az oktatás és vizsgáztatás tárgyi feltételei megfelelőek.

Az MKBT elnöksége ezen az ülésen kooptálta tagjai sorába Tier Lászlót, a debreceni városi tanács elnökhelyettesét, dr. Aradi Csabát, az Országos Környezet-és Természetvédelmi Hivatal észak-magyarországi felügyelőségének igazgatóját és Ticz László alezredést, a néphadsereg helyőrségparancsnokának helyettesét. Szabó József rendőr százados, az MKBT-titkár helyettese januári baleseti helyzetjelentéséből pedig kitűnt: a személyi sérülések száma stagnál, az ittassággal párosuló és a súlyos baleset kevesebb volt. Több probléma forrása abban keresendő, hogy főleg a lakott területeken a közutak állapota a nagy hőseések miatt nem volt kielégítő.

Az elnökségi ülés a Hajdú Volán új, gázüzemű autóbusszainak a töltőállomásainak megtekintésével zárult.

Hámori Csaba látogatása Tolna megyében

Hámori Csaba, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a KISZ KB első titkára kétnapos látogatást tett Tolna megyében. A vendéget csütörtökön Szekszárdon Péter Szigrid, a megyei pártbizottság első titkára, Császár József megyei tanácselnök és Kiss Magdolna, a megyei KISZ-bizottság első titkára fogadta. Tájékoztatták Tolna megye gazdasági és politikai helyzetéről, a KISZ-munka eredményeiről.

A Politikai Bizottság tagja pénteken Paksra látogatott. Megtekintette a Paksi Atomerőmű Vállalathoz tartozó, annak támogatásával működő műszaki szakközépiskolát, amely tavaly szeptemberben nyílt meg. Az országban ez az első olyan iskola, amelyet — kísérleti

jelleggel — egy vállalat tart fenn, és az anyagiak mellett az oktatókról is maga gondoskodik. A gyakorlati képzést számottevően segíti az atomerőmű műszaki bázisa. Hámori Csaba megtekintette az új, nemzetközi színvonalú paksi sportszernőket kereste fel. Az egyik erőművi blokkban tett üzemlátogatás után a paksi atomerőmű biztonságáról, a szakemberek továbbképzéséről, valamint az építkezés jövőjéről, a leendő 1000 megawatt teljesítményű blokkokról tájékoztatták.

Hámori Csaba délután Szekszárdon kerekasztal-beszélgetésen vett részt Tolna megyei, továbbá városi és nagyközségi KISZ-vezetők társaságában. (MTI)

Hét százalékkal magasabb árbevétel

Főnix Ruházati Kereskedelmi Vállalat

Eredményesen zárta az elmúlt esztendőt a Hajdú-Bihar Megyei Ruházati Kereskedelmi Vállalat. Az árbevétel elérte az 1 milliárd 288 millió forintot, ami az előző évinél hét százalékkal volt magasabb. Tekintettel arra, hogy a nagykereskedelmi tevékenység meghaladta a 73 millió forintot, már indokolatlan is a vállalat nevében szereplő „kiskereskedelmi” jelző. Csorba Zoltánné, a vállalat igazgatója nemcsak a név megváltoztatásról tájékoztatót bennünk.

A napokban kezdődött a kampány, ami a vállalat új nevét — Főnix Ruházati Kereskedelmi Vállalat — van hivatott megismertetni a vásárlókkal. A szakemberek több variációt közül választották ki a Főnix nevet, ami arra utal, hogy értékesítésünk meghatározó része, mintegy 80 százaléka Debrecenhez kapcsolódik. A város címerében is szerepel a főnixmadár, a megújulás madara. Mi ezzel a névvel nemcsak a vásárlóhoz való kapcsolódást szeretnénk jelezni, de utal-

nánk arra is, hogy a vállalati tevékenységet próbáljuk megújítani.

Az elmúlt években dinamikus növekedett a forgalom, s jól alakult a nyereségünk is. Például 1986-ban az előző évinél is több mint 6 millió forinttal nagyobb, közel 65 millió forintos nyereséget értünk el. Ismerve a szakma hasonló vállalatainak helyzetét, dolgozónk termelési tanácskozáson úgy döntöttek, hogy pályázzuk meg a kiváló vállalat címet.

Ebben az esztendőben szeretnénk tovább folytatni a forgalom növelését, a vásárlói igények még jobb kielégítését. Az új névvel összhangba szeretnénk hozni beszerzési és értékesítési üzleteink külső és belső megjelenését, s elsősorban a kereskedelmi munka színvonalán kívánunk nagyot javítani.

Nemcsak névben gondoljuk a megújulást, az üzletek árukínálatában, a vásárlók fogadásában, egész üzletpolitikánkban szeretnénk pozitív változásokat elérni.

VEZE

A pé

A példa a közgondban a nevére sorolás azonban pedagógia-dák és esztétát való téneti kor-sadalomban s természetesen társadalmi gálta. Így is, a szomunkban. azonnal fe-hogy a sz-eszményké-tesztetik, meg?

A Hung-dolgozó V-gyárába lé-az üzemi-karával, a-két pártta-tem le ro-re.

— Szüks-a párttag-sát? — Kálmán p-— Nálun-zó közül l-a termelés-letein dolg-ka a párt-gyelemmel-mészetesen-kotnak ról-a párttago-séges mun-sót a mag-magánélet-nek példat-

A gyár-párttagjait-fokozottab-Az igazga-mehet bár-problémája-az igazgató-A szigor-masztás-hangulat-rekszünk.-talaltaim a-tési stílus-gyár egész-gokra is.-bizonyítéka-dolgozók p-a termelés-jelzik.

— Mégis-lönböznie a-pártonkivü-

— Nehéz-környezet-felszínre tö-a kihívások-párttagokna-és az októ-ráznai a töb-

— Minde-tudja-e eze-

— Nem.-állítani, ho-párttag ké-van olyan,-sége esik,-kan ennek-ra is bec-sü munkájukat-vannak töb-olyanok is-kifejezette-többieket.

— Ezt-itt még ni-egység? Ped-tátnak ebbe-ne nyilvánu-

— Szerint-egység soha-Ezt úgy ért-egységet fo-re kell állit-napok sorá-zatok kiala-dig van vitá-tásban már-így értelme-séget.

— Tudna-kat monda-példamutatá-

— Termés-év közepén-fitting (csök-tását vissza-vel nem vol-éves terv te-ben a csőz-százalékkal-terv teljesít-kező szerepi-dolgozó párt-

A fröccsü-és rekeszek-tuk. A mag-érdekében p-zott anyagok-nél nagyobb-használtuk a-szavásárolt é-anyagokat. A-elsődleges) a-

A példamutatásról – őszintén

A példamutatás fogalmát a közgondolkodás első sorában a neveléstudomány körébe sorolja. A példamutatás azonban nemcsak a szokványosan értelmezett pedagógia módszere. A példák és eszményképek állítását valójában minden történelmi korban, minden társadalomban szorgalmazták, s természetesen mindig a társadalmi azonosulást szolgálta. Így van ez jelenleg is, a szocialista társadalmunkban. Természetesen azonnal felvetődik a kérdés, hogy a szocialista ember eszményképét konkrétan kik testesítik, illetve testesítsék meg?

A Hungária Műanyag-feldolgozó Vállalat debreceni gyárába látogattam el, ahol az üzemi pártvezetőség titkárával, az igazgatóval és két párttag dolgozóval ültem le rövid eszmecsere-re.

— Szükségesnek tartja-e a párttagok példamutatását? — kérdezem Gönczi Kálmán párttitkárt.

— Nálunk hétszáz dolgozó közül 162 a párttag, akik a termelés különböző területein dolgoznak. Munkájukat a párttagok is figyelemmel kísérik, és természetesen véleményüket alkotják róla. Ezért elvárjuk a párttagoktól, hogy tisztességes munkát végezzenek, sőt a magatartásukban és a magánéletükben is legyenek példamutatók.

A gyár vezető beosztású párttagjaitól a példaadást fokozottabban kívánjuk meg. Az igazgatóhoz bárki belemehet bármikor, ha olyan problémája van, amit csak az igazgató tud megoldani. A szigorú követelménytelenség mellett családi hangulat kialakítására törekedünk. Közvetett tapasztalataim alapján ez a vezetési stílus kisugárzik a gyár egészére, így a párttagokra is. Ennek az is a bizonyítéka, hogy amikor a dolgozók problémát látnak a termelésben, azt azonnal jelzik.

— Mégis, miben kell különböznie a párttagnak egy párttagkivülitől?

— Nehéz kérdés, hiszen a környezetet hat mindenkire. A felszínre törő problémákat, a kihívásokat elsősorban a párttagoknak kell érzékelni, és az okokat megmagyarázni a többieknek.

— Minden párttag meg tudja-e ezeket magyarázni?

— Nem. Butaság lenne azt állítani, hogy erre minden párttag képes. Közöttünk is van olyan, aki jobban kétségbe esik, mint mások. Sokan ennek ellenére továbbra is becsületesen végzik a munkájukat. Szerencsére ők vannak többségben. Viszont olyanok is találhatók, akik kifejezetten visszahúzzák a többieket.

— Ezt azt jelenti, hogy itt még nincs meg a párttagság? Pedig a példamutatásnak ebben is meg kellene nyilvánulnia!

— Szerintem teljes párttagság soha és sehol sincs. Ezt úgy értem, hogy a párttagságot folyamatosan helyre kell állítani. A mindennapok során hozott határozatok kialakításában mindig van vita, de a végrehajtásban már egység van. Ennnyi értelmezem a párttagságot.

— Tudna konkrét példákat mondani a párttagok példamutatására?

— Természetesen. A múlt év közepén derült ki, hogy a fitting (csökötő idom) gyártását vissza kell fogni, mivel nem volt rá kereslet. Az éves terv teljesítése érdekében a csökötő termelését 20 százalékkal növeltük. Az új terv teljesítésében kiemelt szerepet játszott az ott dolgozó párttagoknak.

A fröccsüzemben a ládák és rekeszek gyártását fokoztuk. A magasabb nyereség érdekében pedig a feldolgozott anyagoknál a tervezettnél nagyobb mértékben használtuk az olcsóbb viszávási és megörölt műanyagokat. A regulár (az új, elsőleges) alapanyag ára ki-

lönként 27 forint, míg a hulladék műanyag csak 10 forintba kerül különként.

A gyár kommunisztáinak köszönhető döntően az is, hogy tavaly különböző újtások, találmányok révén 20 millió forint értékű megtakarításunk volt alapanyagból. Másik példa. Eddig a keverékanyagként használt meszet osztrák cégtől vásároltuk. A múlt év óta hazánkban találtak beszerzőhelyet, így 10 millió forint megtakarítást értünk el.

...

A következő kérdéseket Dulai Pálnak, a gyár igazgatójának tettem fel.

— Ön szerint egy párttag gyárigazgatónak jobban példát kell mutatni, mint egy nem vezető beosztásban lévő párttagnak?

— Szerintem minden párttagnak, minden vezető beosztásban lévő személynek példát kell mutatnia. A vezető azonos legyen a beosztottjaival olyan szempontból, hogy megértse gondjait, problémáit. Am a vezető legyen külön a beosztottjainál politikai, szakmai és vezetői felkészültség terén. Ez nyilván azt jelenti, mindhárom területen képeznie szükséges magát.

Azt szoktuk mondani, hogy a vezető kirakatban van. Ha a vezető esetenként nem is veszi észre, a beosztottak állandóan figyelik, és véleményét formálnak róla. Társadalmi munkában sokszor bejöttem társaimmal együtt éjszakai gépipindásra, hogy a reggeli műszak már teljes kapacitással termeljen. A nyár közepén a gyárban nagytakarítás volt, amelyen én is részt vettem.

— Számomra természetes dolog az, hogy a párttag példát mutat a termelőmunkában, a magánéletben, a közéleti tevékenységben. Egyébként a gyerekeimet is a példamutatásra neveltem.

— Úgy gondolja, hogy ön példamutató?

— Úgy gondolom, hiszen velem gond. Elvégeztem a munkámat, pártalapszervezeti vezetőségi tag vagyok, a szakszervezetben pedig munkássági feladatokra vállalkoztam. Különböző kérdéseket nem nehezem meg megítélni, hanem az igazgatókat és a párttitkárnak. A rám bízott munkát elvégeztem, ezért nem várok semmi többletelismerést. Számomra ez így természetes.

— Ön szerint minden párttag példamutató?

— Nem, s ez nemcsak az én véleményem!

— A fröccsüzemben Kozma Mihálynét, minőségellenőrt kérdeztem.

— Miért kell egy párttagnak példát mutatni?

— Miért? Hiszen akkor a párttagok számára kik legyenek iránymutatók a munkában, a magánéletben?

— Volt olyan eset, amikor véleménye szerint az ön tette a példa erejével hatott?

— Igen. Például több alkalommal szerveztünk szabad szombatokat társadalmi munkát. Társadalmi munkában sokszor bejöttem társaimmal együtt éjszakai gépipindásra, hogy a reggeli műszak már teljes kapacitással termeljen. A nyár közepén a gyárban nagytakarítás volt, amelyen én is részt vettem.

...

Az előbbieket során hallottakat akár más vállalat, gyár vezetői és dolgozói, sőt párttagok is elmondhatják volna. Az, hogy így beszélnek a párttagok példamutatásáról, számomra természetes. Úgy is kifejezhetném magam, hogy jó példa a példamutatásra.

Mégis érzek egy kis keserűséget. Mert hiszen miért csak a párttagoktól, a vezetőktől várjuk el a példamutatást? Miért nem várjuk el ugyanezt hazánk tíz és fél milliós lakosságától termelésben, a közéleti tevékenységben és a magánéletben? Hiszen az nem képezheti vita tárgyát, hogy gazdasági, termelési eredményeinket annak köszönhetjük.

Szekély Szabolcs

Hatvanezer lakásper

A kormány február 12-i ülésén megvitatta a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság vizsgálati jelentését a lakáskivitelezések minőségéről és a szavatossági kötelezettségek teljesítéséről. Az országos ellenőrzés 13 megyében és a fővárosban összesen mintegy tízezer lakásra terjedt ki. A felmérés, elemzés összegező megállapítása: a lakásépítés mennyiségi-minőségi hiányosságainak megszüntetése, javítása évente mintegy 500 millió forint többletköltséget okoz a szervezett lakásépítőknek. A magánéros kivitelezésű lakások évi minőségi kára óvatossággal számítottan legalább másfél milliárd forint. Tehát összesen nem kevesebb, mint kétezer forint kár érkezik évente az országot, a lakosságot a hanyag, fegyelmeztelen, gondtalan munka miatt. Nem szóval a sok-sok bosszúságról, amely az új lakástulajdonosok örömet megkeseríti.

Az új lakások minőségi hibáit, azok megszüntetése körüli huzavonát mind élesebb és határozottabb társadalmi elégedetlenség kíséri. A tényleges helyzet jobb is, rosszabb is, mint amit a növekvő feszültség és tiltakozás tükröz. Az elkészült lakások minősége változatlan, bár a kimutatott hiányosságok értéke, a kótberek, az árendemények, a garanciális javítási költségek összege növekedett. A lakáshoz jutás feltételei és anyagi terhei lényegesen nehezebbé váltak, a közhangulat nyomása felerősödött, s egyre „keményebb” magatartásra kényszeríti a lakásértékesítésre specializált építőipari szervezeteket. A tanácsbírlakások beruházóinál azonban az érzelhető javulás ellenére még mindig előfordul a „megértő nagyvonalúság”.

Nem az egész szervezett lakásépítőiparral, hanem annak csupán egy részével van baj. A kifogások döntő többsége a 43. Sz. ÁEV, a Dútép, a Délép, és a VÁEV által kivitelezett lakásokat érinti. Ezek a házgyáros vállalatok nem voltak képesek alkalmazkodni a megváltozott feltételekhez, helyzetük megrendült. Gazdálkodási-vállalkozási gondjaik egyik megnyilvánulása csupán a hiányos, gyenge minőségű kivitelezés. A másik poluson szintén nagy változás: az Alba Regia, a Baranya, a Győr, a Hajdú Megyei ÁEV találhatók. Ők viszont alkalmazkodtak a megváltozott feltételekhez, és évről évre egyre jobb minőségű lakásokat adnak át. A GYÁEV például jelenleg is annyi lakást épít, mint 1981-ben, bátran átlépi a megkezdett, saját kockázatára épít, és készen értékesít lakásokat. Az Alba Regia 1974-től a kijelölt bérlok, vevők szín- és mintaválasztása alapján végzi el a befejező tapetázó- és burkolómunkákat.

Amíg a szervezett (állami, szövetkezeti) kivitelezésű lakóépületek szerkezetileg, statikailag kifogástalanok, s főként a befejező munkák hiányosak és hibásak, addig a magánéros épült lakásoknál éppen fordított a helyzet. A magánkivitelű új lakások 30 százalékanál alapvető szerkezeti (állóképességi veszélyeztetés), illetve hőszigetelési hiányosságokat tapasztalhatók.

Ezek a hibák jellegűknél fogva nem annyira szembeütőek, mint a befejező szakipari munkáknál tapasztaltak. De rejtve maradnak azért is, mert a laikus építőgyakornak csak magát okolhatja, a minőségi követelmények és a felelősség érvényesítése ugyanis szinte lehetetlen a magas arányú alkalmi és illegális munka miatt.

Ötven-hatvan évvel ezelőtt még a „paraszti jogosítványba” belefért a korabeli

lakásépítés: a vert fal, a vályogvetés, a tetőgerenda kifiragása stb. Napjaink zömmel házilagos kivitelezésű családi háza viszont már milliós értékű, nagyméretű, többszintes, sokrétűen felszerelt, műszakilag bonyolult alkotás. Kivitelezése magas szakmai felkészültséget, hozzáértést igényel, kifogástalanul nem végezhető el a hagyományos kalákában. Mégis a megfelelő építőszervezetek és műszaki szakemberek hiánya, de a magas munkadíjak megtakarítása miatt is gyakorta laikus a szervezés és a szakmailag kontár kivitelezés. A tervező többnyire ma már felkészült, de nem figyel a kivitelezésre, az építési hatóság ellenőrzése, átvétele formális.

A szervezett kivitelezésű lakásoknál a tapasztalt hibákat, hiányokat az építőipari vállalat köteles kijavítani, illetve ha nem javítható, árendeményt adni, vagy másikkal kicserélni. A hibák egy részét a kivitelező áthárítja az alvállalkozókra, illetve a feladathoz anyagi, berendezési tárgyszállításra. A felelősségi rendszer csak akadékoskodva működik. Jelzi ezt a folyamatban lévő ötezer szavatossági per. Mintegy 60 ezer lakás és milliós hiába ügyében perelnek a beruházók. A kivitelezők nem pert akarnak nyerni, hanem időt. Egyes perek esetenként 4-5 évig is elhúzódnak, s a lakóelvezési túrelmért, és saját költségére kijavítja a hibát.

Az 1987-től bevezetett teljesítményelismutatói rendszer lehetővé teszi a vállalkozási összeg tíz százalékának visszatartását a hibák, a hiányosságok kijavításáig. Egy félmilliárd forintos lakásberuházás esetében ez 50 millió forint, jelentős összeg. De vajon megéri-e az új lakások átadásánál-átvételnél — különösen az év végén — sokfelé érvényesülő liberális gyakorlat? S növekszik-e a beruházások és a kivitelezők érdeklődése a kifogástalan minőségű munkában? (Jelenleg például a lakásépítő fizikai dolgozók és műszaki irányítók jövedelmének 2-5 százaléka függ a minőségtől és az átadási határidő teljesítésétől.) Sokan kételkednek az új intézkedés eredményességében, a tartós fogyasztási cikkekhez hasonló lakásjuttatás bevezetésétől várják a peres ügyek számának lényeges csökkenését.

A lakáspiaci helyzet az utóbbi években ott javult (Fejér, Győr, Nógrád és Hajdú megyékben), ahol stabil a gazdálkodás, a szakmunkaerőhiány, s hatékony ösztönzés révén emelkedtek a teljesítmények. Másutt a szervezett lakásépítés ütemének jelentős csökkenése ellenére fennmaradtak a túlfutott beruházási időszakokra jellemző feszültségek.

A maximált lakásárak, az alacsony jövedelmesség ellenőrzésére az átadott lakásokon tavaly 20-24 ezer, 1987-től pedig Budapestten 50 ezer forint adókedvezmény illeti meg a kivitelező szervezeteket. Így a tervezett állami, szövetkezeti kivitelezésű lakásszám remélhetőleg a vidéki vállalatok jelentős segítségével az idén már teljesül a fővárosban. A minőségi követelmények következetes érvényesítése a házi- és a szervezett lakásépítéskészeken azonban döntően nem jogi és gazdaságpolitikai, hanem az építési hatóságok, a tervezők, a lebonyolítók, a kivitelezők és a háztartási tevékenységének egyidejű összehangolt fejlesztését igényli.

Kovács József

Különbségek és azonosságok a bérezésben

A szocialista társadalomban minden dolgozónak joga van arra, hogy egyenlő munkáért egyenlő bért kapjon. Ne legyen — azonos munka esetén — bérben különbség nő és férfi, öreg és fiatal, fehér és fekete között. Ezt ma is természetes dolognak tartjuk, de az elv most már kicsit mást jelent. Felvetődik például a kérdés, hogy eltérő munkakörülmények között végzett azonos munkáért vajon azonos bér jár-e? Hiszen a munkakörülmények eltéréseit a bérben érzékelteni kell.

Napjainkban, amikor a vállalati bérszínvonal és ennek emelési lehetősége függ a vállalat jövedelmességétől, gondot jelent az is, hogy az eredményesebben gazdálkodó vállalatnál elvileg ugyanolyan munkáért több bért adnak, a gondokkal bajlódnaknál kevesebbet. Hol itt az igazság? Mi jelenti két munka „egyenlőségét”? Az erőfeszítés, a fizikai, idegrendszeri igénybevétel azonosossága? Vagy talán az előállított új érték azonossága? Mi a munka mércéje: a munkaidő, az erőfeszítés, az igénybevétel vagy az eredmény? És melyik eredményt vegyük alapul? Az egyéni vagy a kollektív eredményt? Mai felfogásunk szerint áru- és pénzviszonyok kö-

zött az eredmény: kollektív, vállalati eredmény, amely teljes pontossággal nem bontható vissza egy-egy ember teljesítményére. A munka szerinti elosztás elvét már vállalati szintre is alkalmazni kívánjuk: amelyik vállalat — létszámahoz és eszközállományához képest — nagyobb mértékben járul hozzá a nemzeti jövedelem termeléséhez, az rendelkezze több lehetőséggel személyi jövedelem növelésére, a kapacitás bővítésére, a műszaki fejlesztésre.

Evtizedek óta hangsúlyozzuk, hogy csak egyenlő munkáért jár egyenlő bér, különböző munkáért nem. Harcolunk a „kispolgári egyenlődségi” ellen, mert ez gyengíti a dolgozók anyagi érdekeltségét, sérti igazságérzetüket. A szocialista egyenlőségnek nem az egyenlő elosztás a lényege, hanem az, hogy minden dolgozó megszabaduljon a kizsákmányolástól, azonos legyen a termelési eszközökhöz való viszonya, mindenkinek egyformán kötelességé váljon a munka. A munkadíjazásban az egyenlőség: mérceegyenlőség. Mindenki azonos mércével kell mérni, hogy a különbözőségek világossá váljanak. Aki nagyobb mértékben járul hozzá a javak termeléséhez, a nemzeti jövedelem előállításához, az ebből nagyobb mértékben is részesedjék.

Amióta általános lett nálunk a folyamatos ár- és bérszínvonal-emelkedés, az „egyenlő munkáért egyenlő bér” követelménye máshogy is megfogalmazódik. Úgy mondhatnánk: nemcsak a bérben, hanem időben is. Ha valaki ugyanott, ugyanannyit, ugyanolyan eredménnyel dolgozik, mint tavaly, béremelésben csak méltányosságból, jóindulatból részesedik, vagy sehogyan. Azonos munkáért azonos bér jár, s ő bizony nem csinál most se többet, se kevesebbet. Akkor is jó könyvelő volt, most is. Csakhogy a reálbére néhány év alatt hét százalékkal csökkent.

Lehet-e az elvet „idődimenzióban” és reálértelmezésben (vásárlóerőként) fel fogni? Ha romanian az ország cserearányai, kell-e romolnia a dolgozó „cserearányainak”? Úgy tűnik, igen. Lényegesen többet, jobban kell ma dolgozónak azért, hogy ugyanazon a szinten maradhassunk, mint régebben. Végérméskünk, taxizunk, maszekolunk, túlórázunk szertelenül. Kialakult a „több munkáért azonos reálbér” elve, de főként gyakorlata. Nem fér ez bele a szocializmus ideo-

lójájába. Ha pedig valami nem fér bele az eszmérendszerbe, akkor jön magyarázatként a „helyzet”, amely mindig fokozódik, a „helyzet”, amely túlnyúl független tényező eredménye.

„Különböző munkáért különböző bér” — így is meg lehetne fogalmazni a bérezés igazságosságának tételét. És úgy is, hogy „egyenlő bérért egyenlő munkát”. Mindenki termelje meg azt a pénzt, amit kap. A munka szerinti elosztás elve csak az elosztás szerinti munka elvével együtt igaz, és azaz az elvvel, hogy mindenki tartozik képességei szerint dolgozni.

Az „egyenlő munkáért egyenlő bér” elve általános igazságos hatásra, hogy a kisvállalkozásokban ugyanazért a teljesítményért többet fizetnek, mint az állami vállalatban főmunkaidőben. Ez egyébként természetes is, hiszen a túlmunka mindig is túl volt fizetve 25, 50, illetve 100 százalékkal. A túlmunka díjának konkurencia kell a hét végi marszbrigádokban elérhető óradíjjal.

pen ellentételezni kell. A kisvállalkozásokban végzett túlmunka díja azért is magasabb a szocialista szektorban főmunkaidőben elérhető munkadíjnál, mert ebben van egy kicsi vállalkozói haszon, kockázatfedezeti rész.

A nagyüzemben pedig abba kell hagyni egyes dolgozócsoportok „kiemelt kezelését”. Égnek állt a hajuk a vállalati vezetőknek, amikor megkapták az irányelveket: a bérfeljesztéskor előnyben kell részesíteni a pályakezdő fiatalokat, a nőket, az alsó tarifahatárhoz közeleket, a többszakképzetteket, a többszakosokat, az alkotó műszakiakat. A vállalat pedig a kiemelt kezelést nem alkalmazta. Ha van pénz, inkább nivellál: nagyobb emelést ad azoknak, akik saját kategóriájukban — és nem munkájukhoz képest — alacsony beállásúak.

Az „egyenlő munkáért egyenlő bér” elve érvényesülésének sok feltétele van, így a kiegyensúlyozott munkaerőhelyzet, a vállalatok, vállalkozások nagyjából azonos jövedelmességű szintje, adóterhelése, közteherviselése. De feltétel az is, hogy a mindenki számára igazságosnak tartott elvet a mai helyzethez igazodó tartalommal töltsük ki, és ne engedjük, hogy pusztán jelszó maradjon.

Dr. Pirityi Ottó

Eszi? Nem eszi!

ISMÉT A DIÁKÉTKEZTETÉSRŐL

Örökzöld téma, amiről szó lesz. Mi is írtunk már róla a lap hasábjain. Mégis úgy érzem, nem elég egyszer beszélni a gyerekek diákok étkezéséről.

Emlékszem saját középiskolás éveimre, amikor alig vártuk a nagyszünet kezdetét jelző csengőt. Ilyenkor hozták ugyanis a kollégistáknak az iskolatejet és a friss kiflit. Megindult a csere. Egy matekpuska egy kiflit, egy szál cigi egy pohár tejet ért. Így aztán csöbörből vödörbe került a diák, mert a kollisok nem reggeliztek. Ebédnél a menzások voltak előnyben, nekik biztosítva volt a „főétkezés”. A szakemberek szerint a helyzet nem sokat változott.

Nem tudom készült-e statisztika arról, hány iskolás korú gyerek reggelizik mindennap otthon. Azt hiszem, a számok elkeserítő adatokat tükröznek. A reggeli rohanásban — mondják a szülők — nincs idő még külön étkezésre. Így aztán marad a zsebpénz, amit a gyerekek az iskolai büfében — már ahol van ilyen — általában nápolyira vagy rágóra költ. A sokat hangoztatott korszerű táplálkozás hiánya évekként később „üt vissza”. Belgyógyász ismerősöm meséli, hogy növekedett a harmadéves korszakban a gyomorbetegség, a fekély és a cukorbetegség. Szerinte ez mind visszavezethető a rendszeretlen étkezésre.

Mit együnk?

Nemrégén készült egy összeállítás, amely a gyermekélelmezés jobbítását szolgálja. A kis dolgozat összeállítója Schneider Irménét dietetikus.

— Ön szerint mi a köztudott és ezen belül a gyermekélelmezés feladata?

— Biztosítani kell a gyerekek számára a szükséges tápanyagmennyiséget, de mindezt úgy, hogy az étkezést megfelelően a helyes táplálkozás követelményeinek. Ennek az lenne az alapja, hogy a gyereket ne tekintjük kisméretű felnőttnek, s az étrend összeállítását is az igényeiket tükrözzék. Elsődleges cél, hogy a hét négy napjára adjunk teljes italt, valamint az ebédben is szerepeljen mind több teljes jellegű étel. Másik fontos dolog a vitaminok megfelelő adagolása. Hetente kétszer szerepeljen az étlapon főzékféle, amelyet rakva, párolva, esetleg angolosan adjunk a gyerekeknek. Nagyon fontos, hogy most a téli időszakban a konzervek helyett inkább a mirelitkészítményeket kell előnyben részesíteni. Azt már mondani sem merem, milyen jó lenne, ha mindennap kapnának a tanulók például paprikát,

A gyermekélelmezés központjában

Debrecenben, a Damjanich utcán van a gyermekélelmezési konyhája. Míg a vezetőnőre várak, nézegetem a heti étlapon. Iskolásoknak egy átlagos hétköznap a következő ebédet főzik: paradicsomleves, rakott szelet rizszalával és savanyúság. Szűcs Barnáné és kis kollégistája fogad.

— Mi sem vagyunk könnyű helyzetben. Beosztónak kell lennünk. Ahhoz, hogy a megadott keretösszegeből gazdálkodhassunk, az élelmezési vezetőjének sokszor büvészmutatványra van szüksége. Két középiskolát, 14 általános iskolát és 21 óvodát látunk el nap, mint nap. A felhasznált nyersanyagok drágák. Sok utánajárást igényel, hol tudunk a legolcsóbban vásárolni. Az utóbbi időszakra elmondhatom, hogy szinte reklamációmentes lett a konyhánk. Mindennap közel ötezer gyer-

paradicsomot, retket, zöldhagymát, vagy savanyú káposztát. Fontos az állati zsíradékok minél kisebb arányú felhasználása. A tízóraihoz és az uzsonnához vaj helyett a Rama margarint ajánlanám. A rosthányos táplálkozás következménye a felnőttekben jelentkező számos betegség. Eleget rostartalom biztosítható, ha a gyerekek rendszeresen kapnak rostos ivólevet, gyümölcsöt. A fehér kenyér helyett inkább rozscipót, vagy a barna kenyert szorgalmaznám. Az egyik leglényegesebb dolog, hogy csökkenteni kell a gyermekélelmezésben a cukrok mennyiségét. A korszerű táplálkozáshoz ma már hozzátartozik a búzacsíra, búzákörpe felhasználása, valamint a szója. Ezek mind nélkülözhetetlen anyagokat tartalmaznak az emberi szervezet számára. Mindenkinél azt javaslom, próbálja meg.

Ez mind szép és okos dolog. De kérem én, honnan vegyék a gyerekeknek februárban paprikát, netán paradicsomot. Vagy ha kapok, akkor olyan árért, mely nem éppen az átlagkeresetűhez igazodik. Azonkívül ezek a téli primörök izetlenek, sokszor nem eszi meg a gyerekek. Ami a rostos ivóleveket illeti, elmondhatjuk, hogy ebből megfelelő a választék, de az árak nem kímélik a pénztárcát. Mostanság az üzletekben kapható a jugoszláv gyártmányú papírdobozos ivólevé, de mindennap harminc forint igencsak ártíra egy négytagú család havi költségvetését. Akkor hogyan csináljuk, vagy miként tudják végrehajtani az elvárásokat a hozzáértők?

A Szabadság étteremben délután kettőkor van a csúcs. Igaz, már fél tizenkettőtől lehet ebédelni, de ekkor még kevesen vannak. A gyerekek a legkritikusabb fogyasztó. Nagy zsvajjal, vidám hangulatban érkeznek ideig böngészik a kínált menüt, aztán többen lemondanak legytentek. A leves ekkor már kihűlt, a hús zsírosabb a kelleténél. Igaz, kétféle étel között válogathatnak, a mennyiség is nagyobb az átlagnál.

A Csapó utca sarkán levő hamburgers pavilon a kora délutáni órákban a legzsúfoltabb. Az üzletben is kapható mirelit húspogácsák sercege sülnék az olajban. Főként diákok várnak türellemmel, hogy a várakozás után mustáros arccal majszolják a kedvelt — ebéd helyett — csemegét végig a fűtácán.

Nincsenek tehát könnyű helyzetben azok, akik felelősök a gyermekélelmezés helyzetéért városunkban. A szülők pénztárcáját tovább apasztja a válogatós gyerek szeszvedélye, a rossz beidéződés. Az utóbbi időszakban tapasztalt előrelépés mégis azt sugallja, hogy fontos lépést tesznek az illetékesek a helyes táplálkozás irányába. Igaz, a gyerek — a címre utalva — nem kap más, de a jövő generációjának egészsége éppen olyan fontos, mint a mindennapi vitamint. Csak sajnos ennek is „ára van”!

Welsz György

Nagyító alatt:

A vendéglátó Hajdúság

Nem vagyunk szegények látóvalókban, amelyek a turisták érdeklődésére számot tarthatnak, s az idegenforgalom hasznát sem kell bizonygatnunk. Az elmúlt évek vagy 1986 biztató adatai is ezt igazolják: például az ötödik helyen állunk az országos rangsorban a tekintetben, hogy nemcsak ide utaznak a vendégek, de meg is szálltak nálunk; a vendégszámok számában a három balatoni megyét nem számítva, csupán Heves megye előz meg bennünket, hajdú-bihariakat. Négyszáz-öt száz ezren utaznak hozzánk évente a látogatók, a turisták. Kedvező jelenség, hogy növekszik a külföldiek száma, és csökken az „arubeszervező” turizmus, többen érkeznek a szervezett csoportokban, s valamelyest nő az itt-tartózkodásuk átlagos ideje. Bővül az utazási irodáink megyénkbeli szervezte-indította társasutak száma is. Hagyományos nagy rendezvényeink (lovasnapok, virágkarnevál, dzsessznapok stb.) sikeresek, s tavaly még inkább növelte Hajdú-Bihar jó hírét, vonzerejét a Vekerítő partján rendezett 47. kempingvilágtalálkozó.

A tények ugyanakkor arra sarkallnak, hogy ne üljünk (nem ülhetünk) babérjainkon! A természeti szépségek, az irodalmi, történelmi, néprajzi értékeink, élmények mellé mást is „tálcánunk” kell, hogy vissza is jöjjenek, és mások érdeklődését is fölkeltsék.

Kézenfekvő kérdés: mivel érhetjük ezt el? Mindenekelőtt felkészült szakemberekkel, csabos propagandával, elegendő férőhellyel, színvonalas szolgáltatással. Mindezek mondhatni köztudottak. És születnek újabb ötletek is a vendégszolgálatra. Öröndetes, hogy míg hosszú ideig öt hagyományos idegenforgalmi szervezet működött, ez idő szerint — javarészt korszerű körülmények között dolgozó — 12 utazási iroda „osztja fel” a piacot. (Megjegyzendő, a piac számottevően nem növekszik, tehát még inkább ildomos jó minőséggel csalogatni, megtartani a vendégeket!) Mindössze az Expressz Utazási Iroda és az idegenforgalmi hivatal debreceni kirendeltségének munkatársai kénytelenek ma még méltatlan feltételek között végezni munkájukat, s mivel jelentős ügyfélszámot bonyolítanak: tehát mihamarabb modernbb helyen kell elhelyezni őket.

Magasabb szakképzettséget, csalogatóbb propagandát!

Milyen a szakemberek felkészültsége? Vannak köztük képzettek, gyakorlottak, ám sajnálatos, hogy nem nő érdeklődésük a szakképzettséggel rendelkezők aránya s az idegen nyelvet beszélők száma, állapította meg a megyei tanács kereskedelmi osztálya egy közelmúltban készített felmérésben. Az utazási irodákban dolgozóknak csupán egynegyede beszél egy vagy több nyelvet! Noha megyénkben jó néhány idegennyelv-oktatási „fellegvár” található.

A turistacsalogató eszközök közé tartoznak a prospektusok. Az általános bemutatást szolgáló Debrecen—Hajdúszoboszló—Hortobágy leporított évente 100—150 ezer példányszámú, öt-hat nyelven adják ki. Az idegenforgalmi értékek ismertetése, népszerűsítése, az ideutazáshoz s az itt-tartózkodáshoz szükséges turisztikai szolgáltatások javarészt az idegenforgalmi hivatalra hárulnak. A Debreceni Vízmű- és Gyógyfürdő Vállalat saját kiadásában jelentetett meg igen magas színvonalú, színes kiadványt a gyógyfürdőről. A kiadványok költségeit a megyei vendéglátó vállalat nagyból, az IBUSZ kisebb összeggel segít fedezni. Ami furcsa: az idegenforgalomból élő s profittaló szervezetünk jó része elzárkózik a propagandaköltségekhez való hozzájárulástól. (?) Márpedig tudvalevő, hogy a propaganda elsősorú „fegyver” az idegenforgalomban is.

Kevés a szálláshely

S ha már gondokat említettünk, térjünk ki arra a nem csekély problémára is, hogy (elsősorban a szezonban) kevésbé tudjuk kielégíteni az igényeket, ugyanis a szállókapacitás szűkös. Ezen csak valamelyest enyhít a hajdúszoboszlói Délibáb Szálloda jövő évben átadandó 85 szobás új, impozáns, ígéretes programokkal kecsgető épülete. Tovább fejlődhetne a gyógyturizmus. Van hozzá termálvizünk s gyógyászati háttérünk is, azonban egy gyógyszálló építéséhez anyagi támogatást a központi szervektől nem

kaptunk. Az ilyen jellegű juttatások a Duna vonalát kelet felé nem „lépik át”. Idegenforgalmi fogadóképességünk az elmúlt években lényegében változatlan, számottevő fejlesztés csupán a kempingjeinkben történt. Tavaly például a hortobágyi, hajdúszoboszlói és a debrecen-kerekestelepi sátorváros megépítésével gyarapított a férőhelyek száma. A 47. kempingvilágtalálkozó alkalmából bővült a vekerítői sátorváros. Egy magánvállalkozó pedig Berettyóújfaluban nyitott kempinget. Jelentősebb rekonstrukciót hajtottunk végre a hajdúszoboszlói, a pusztokladányi kempingben és a debreceni Főnix Szállóban. Bővült a Debreceni Vízmű- és Gyógyfürdő Vállalat kezelésében levő gyógyszálló kapacitása is.

Sokat emlegetjük az ifjúsági turizmust. Csak hogy ehhez is elegendő olcsó szálláshely kellene. Egyelőre nincs. A honi utazni s piheni vágyók főleg a pénztárcájukat kevésbé apasztó udulési lehetőségeket keresik, tehát igényeikhez igazodván kell bővítenünk megyénk idegenforgalmi kínálatát is. Hogyan lehet növelni az olcsóbb szálláshelyek számát? Többek között oly módon, hogy elősegítjük a magánérből épülő panziók működését, és az eddigénél több kollégiumot kell kihasználnunk a főszezonok idején, hiszen a kollégiumok, lévén szünidő, többnyire üresen állnak.

Másféle gondokat vet fel, hogy a fizetővendéglátás magánforgalomba „telepítésével” (magánkereskedői engedéllyel folytatható tevékenység) nem ellenőrizhető e szálláshelyek forgalma. A statisztikai nyilvántartásban nem szerepelnek ezek az adatok. A nyugati vendégek által kifizetett valuták pedig „eltűnnek”...

A vendéglátás „árnyékai”

A turizmus és a vendéglátás édesestestvérei. Már '85 végén a hazai és külföldi vendégeket több mint 700 vendéglátó hely (ebből 183 — osztályba sorolt — étterem, vendéglő és 120 cukrászda) várta... A fogyasztás arányai évek óta változatlanok: a 3 milliárdos forgalomból csupán 30 százalékot tesz ki az étel, s az 51 százalékot is meghaladja a szeszes ital.

A vendéglátás pozíciója, a pénzköltésben, a belkereskedelemben betöltött szerepe csökken — a lakosság mind kevesebbet fordít ilyen célokra. A vendéglátók kedvezményekkel, új programokkal igyekeztek visszacsalogatni a kuncsaftokat. Ezt nemigen koronázták sikerek. A VI. ötéves tervidőszak közepén kezdődött el az új üzemeleti formákra való áttérés, amelyben megyénk úttörő szerepet vállalt, s ez idő szerint a vendéglátó helyek több mint fele dolgozik e formákban. Kezdetben érezhetően javult a vendégek kiszolgálása, az ételkínálat és a programok szervezése. Am a vállalati, szövetkezeti belső ellenőrzések csökkenésével, a mind nagyobb haszonra törekvéssel több helyütt maga a „vendéglátás” szorult hátrányba. Ezt bizonyítják a kereskedelmi felügyelőségi csoportnak — az ellenőrzések során — kirótt bírságai is. A fogyasztói érdekvédelem helyzete sem megnyugtató. A szerződéses rendszer, a jövedelemérdekeltségű forma — sajnálatos — velejárvója, hogy csökkent a szakképzettség aránya.

Öröndetes viszont, hogy az elmúlt tervciklusban a vendéglátó hálózat alapterülete nőtt. Megélnékült a „magánérből” érdeklődése, több vendéglő, presszó nyílt. De: még mindig „hiány-cikkék” a családias kisvendéglők, az egyedi ételspecialitásokat kínáló üzletek.

Mi hát a teendő? Erre választ adnak a fentebb már megvilágított hiányosságok, gondok is. Enyhítésük, felszámolásuk — mások mellett — megfogalmazódott az idegenforgalmunk és vendéglátásunk fejlesztési céljaiban, részékként a VII. ötéves tervciklusra kidolgozott megyei kereskedelempolitikai koncepciónak. Csupán a legfontosabbak közül néhány kívánatos cél: a debreceni termálfürdő adottságainak jobb kihasználása, területén gyógyszálló építése; a szállodák, kempingek és a vendéglátó helyek színvonalának emelése, a szolgáltatások és az olcsóbb utazási, üdülési kínálat bővítése. Kapcsolódniuk kell a gyors és olcsó étkezést nyújtó üzlethálózatokhoz. Az utazási irodák kereskedelmi szervek továbbra is működjenek együtt, propagandamunkájukat egyeztessék. Ezentúl is támogatniuk kell a magánérből panziók ételkülönlegességeket kínáló üzletek létesítését. És indokolt, hogy gyakrabban s határozottabban ellenőrizzük is.

Sz. T. T.

Mechler került a k hadd térjek gedi Gyula hogy a ma kormányzat telében a ladtak a f tosbab lett zeti nézőpo megfontoln ami az orsz helyzetének leghatékony Lehetetlenség évvél a k feltalálása mindíg azo kai eszközök amelyek a mat okozna olyan megt CT. Ennek használatá már általán Mi 1986-ba rom moder gyenge, első zai gyárt nem beszél három Buc helyezve. D lanatnyilag hogy heten küldhet fel az eljárás ez emberek séget. Has jelent az e tükü, de cs szerezhető nya, illetve Állandó pr már meglét katrészellát amely a m park haszn nehézkessé, tetlenné tes ezek a kér egészségügy mennyi ter szőnnek. Az hogy idejét volna állap sokat, s biz kat kialakít volna szere dern gyógyá amelyeket szerte hasz denkinék tenni, hogy kül hozzájár nagy fonto tokhoz.

Buris Lás tertomográf szintű egész ról valóban tünk, a mo tet nem is a már túllépe tomográfian nem lenne gedi, hogy különbségek egyes gyógy műszerezettség zálási lehet

Ahhoz, nyos kutató rabb hasznó erdemények gyakorlaba, laikusként is fokú, fejlett ne szükség. hangzott a hogy a gy ősszefűg a bizonyos p gyászából a tudomány ráitadják. Jó

Damjanov Termesztess nehezítik a hasem sark hogy hagyju tással.

Szegedi G nikai tudom színvonalas nem tudn nyét felmuta agyesebzet közleményt nem lehet próbálás leg nyeiről dolg nincsenek m modernbb szerek, ame tékben függ zésre álló es Mechler F klinikai jelle közlemények részben a be nak el, tehát hipotézis, az meg a kutató teg mellett. gyű munkák százalékban alapkutatóok rul bizonyít műszerezettség gyógyítomunk ségét határoz

Eszi? Nem eszi!

ISMÉT A DIÁKÉTKEZTETÉSRŐL

Örökzöld téma, amiről szó lesz. Mi is írtunk már róla a lap hasábjain. Mégis úgy érzem, nem elég egyszer beszélni a gyerekek, diákok ételmezéséről.

Emlékszem saját középiskolás éveimre, amikor alig vártuk a nagyszünet kezdetét jelző csengőt. Ilyenkor hozták ugyanis a kollégistáknak az iskolatejet és a friss kiflit. Megindult a cse-rebere. Egy matekpuska egy kiflit, egy szál cigi egy pohár tejet ért. Így aztán csöbörből vödörbe került a diák, mert a kolisok nem reggeliztek. Ebédnél a menzások voltak előnyben, nekik biztosítva volt a „főétkezés.” A szakemberek szerint a helyzet nem sokat változott.

Nem tudom készült-e statisztika arról, hány iskolás korú gyerek reggelizik mindennap otthon. Azt hiszem, a számok elkeserítő adatokat tükröznek. A reggeli rohanásban — mondják a szülők — nincs idő még külön étkezésre. Így aztán marad a zsebpénz, amit a gyerekek az iskolai büfében — már ahol van ilyen — általában napolyira vagy rágóra költ. A sokat hangoztatott korszerű táplálkozás hiánya éveket később „üt vissza”. Belgyógyász ismerősöm meséli, hogy növekedett a harmadéves korosztályban a gyomorbetegség, a fekély és a cukorbetegség. Szerinte ez mind visszavezethető a rendszeretlen étkezésre.

Mit együnk?

Nemrégén készült egy összeállítás, amely a gyermekélelmezés jobbítását szolgálja. A kis dolgozat összeállítója Schneider Irméné dietetikusként.

— Ön szerint mi a köztudott és ezen belül a gyermekélelmezés feladata?

— Biztosítani kell a gyerekek számára a szükséges tápanyagmennyiséget, de mindezt úgy, hogy az étkezés megfelelően a helyes táplálkozás követelményeinek. Ennek az lenne az alapja, hogy a gyereket ne tekintjük kisméretű felnőttnek, s az étrend összeállítását is az igényeiket tükrözzék. Elsődleges cél, hogy a hét négy napjára adjunk teljes italt, valamint az ebédben is szerepeljen mind több tejes jellegű étel. Másik fontos dolog a vitaminok megfelelő adagolása. Hetente kétszer szerepeljen az étlapon főzelékféle, amelyet rakva, párolva, esetleg angolosan adjunk a gyerekeknek. Nagyon fontos, hogy most a téli időszakban a konzerv helyett inkább a mirelitkészítményeket kell előnyben részesíteni. Azt már mondani sem merem, milyen jó lenne, ha mindennap kapnának a tanulók például paprikát,

A gyermekélelmezés központjában

Debrecenben, a Damjanov utcán van a gyermekélelmezés konyhája. Míg a vezetőnőre várok, nézegetem a heti étlapon. Iskolásoknak egy átlagos hétköznap a következő ebédet főzik: paradicsomleves, rakott szelet rizszal és savanyúság. Szűcs Barnáné és kis kollektívája fogad.

— Mi sem vagyunk könnyű helyzetben. Beosztónak kell lennünk. Ahhoz, hogy a megadott keretösszegeből gazdálkodhassunk, az ételmezés vezetőjének sokszor büvésszemleket kell alkalmaznia. Két középiskolát, 14 általános iskolát és 21 óvodát látunk el nap, mint nap. A felhasznált nyersanyagok drágák. Sok utazást igényel, hol tudunk a legolcsóbban vásárolni. Az utóbbi időszakra elmondhatom, hogy szinte reklamációmentes lett a konyhánk. Minden nap közel ötezer gyer-

paradicsomot, retket, zöldhagymát, vagy savanyú káposztát. Fontos az állati zsíradék minél kisebb arányú felhasználása. A tiszoraihoz és az uzsonnához vaj helyett a Ráma margarint ajánlanám. A rosthányos táplálkozás következménye a felnőttkorban jelentkező számos betegség. Elegendő rosttartalom biztosítható, ha a gyerekek rendszeresen kapnak rostos ivólevet, gyümölcsöt. A fehér kenyér helyett inkább rozspipót, vagy a barna kenyeret szorgalmaznám. Az egyik leglényegesebb dolog, hogy csökkenjen a cukor mennyisége. A korszerű táplálkozáshoz ma már hozzátartozik a búzacsíra, búzakaropica felhasználása, valamint a szója. Ezek mind nélkülözhetetlen anyagokat tartalmaznak az emberi szervezet számára. Mindenkinek azt javaslom, próbálja meg.

Ez mind szép és okos dolog. De kérdem én, honnan vegyék a gyerekeknek februárban paprikát, netán paradicsomot. Vagy ha kapok, akkor olyan árért, mely nem éppen az átlagkeresethez igazodik. Azonkívül ezek a téli primőrök izetlenek, sokszor nem eszi meg a gyerekek. Ami a rostos ivóleveket illeti, elmondhatjuk, hogy ebből megfelelő a választék, de az árak nem kímélik a pénztárcát. Mostanság az üzletekben kapható a jogoszláv gyártmányú papirdobozos ivólevé, de mindennap harminc forint igencsak átirja egy négytagú család havi költségvetését. Akkor honnan csináljuk, vagy miként tudják végrehajtani az elvárásokat a hozzáértők?

mek eszi a mi főztünket. Sokat segít a dietetikuskunk, de pénzt ő sem adhat. Az óvodásoknak felhasznált összegünk 15 forint 50 fillér, míg a nagyobbaknak 19 ötvényből kell kijönni. Most számoljon utána, mit lehet ebből főzni! Sokszor a lehetetlen határán mozgunk. Mégis úgy gondolom, hogy elégedettek a munkánkkal. A baj inkább ott kezdődik, hogy hiába próbáljuk korszerűen etetni gyerekeinket a hét 5 napján, ha a szülők szombat és vasárnap mindent elrontanak. Tapasztaltuk, hogy hétfőn például sokkal éhesebb a nebuló. Ez azért van, mert hét végén mindennel elhalmozták őket otthon, így aztán hétfőn csak fanyalognak. Talán a jövőben jobban be kell vonnunk a szülői munkaközösségeket saját dolgainkba. Tervezzük a rendszeres találkozókat, a tájékoztatást.

Welsz György

Nagyító alatt:

A vendégváró Hajdúság

Nem vagyunk szegények látványokban, amelyek a turisták érdeklődésére számot tarthatnak, s az idegenforgalom hasznát sem kell bizonygatnunk. Az elmúlt évek vagy 1986 biztató adatai is ezt igazolják: például az ötödik helyen állunk az országos rangsorban a tekintetben, hogy nemcsak ide utaznak a vendégek, de meg is szálltak nálunk; a vendégéjszakák számában a három balatoni megyét nem számítva, csupán Heves megye előz meg bennünket, hajdú-biharokat. Négyezer-öttszáz-ötven utaznak hozzánk évente a látogatók, a turisták. Kedvező jelenség, hogy növekszik a külföldiek száma, és csökken az „árubeszerző” turizmus, többen érkeznek a szervezett csoportokban, s valamelyest nő az itt-tartózkodásuk átlagos ideje. Bővül az utazási irodáink megvénkből szervezte-indította társasutak száma is. Hagyományos nagy rendezvényeink (Iovasnapok, virágkarnevál, dzsessznapok stb.) sikeresek, s tavaly még inkább növelte Hajdú-Bihar jó hírét, vonzerejét a Vekeri-tó partján rendezett 47. kempingvilágtalálkozó.

A tények ugyanakkor arra sarkallnak, hogy ne üljünk (nem ülhetünk) babérjainkon! A természeti szépségek, az irodalmi, történelmi, néprajzi értékeink, élmények mellé más is „tálalunk” kell, hogy vissza is jöjjenek, és mások érdeklődését is fölkeltsék.

Kézenfekvő kérdés: mivel érhetjük ezt el? Mindenekelőtt felkészült szakemberekkel, csabos propagandával, elegendő férőhellyel, színvonalas szolgáltatással. Mindezek mondhatni köztudottak. És születnek újabb ötletek is a vendégcsalogatóra. Örvedetes, hogy míg hosszú ideig öt hagyományos idegenforgalmi szervezet működött, ez idő szerint — javarészt korszerű körülmények között dolgozó — 12 utazási iroda „osztja fel” a piacot. (Megjegyzendő, a piac számottevően nem növekszik, tehát még inkább ildomos a minőség csalogatni, megtartani a vendégeket!) Mindössze az Expressz Utazási Iroda és az idegenforgalmi hivatal debreceni kirendeltségének munkatársai kénytelenek ma még méltatlan feltételek között végezni munkájukat, s mivel jelentős ügyfélforgalmat bonyolítanak: tehát mihamarabb modernebb helyen kell elhelyezni őket.

Magasabb szakképzettséget, csalogatóbb propagandát!

Milyen a szakemberek felkészültsége? Vannak köztük képzettek, gyakorlottak, ám sajnálatos, hogy nem nő érdekelhetőség a szakképzettséggel rendelkezők aránya s az idegen nyelvet beszélők száma, állapította meg a megyei tanács kereskedelmi osztálya egy közelmúltban készített felmérésben. Az utazási irodákban dolgozóknak csupán egynegyede beszél egy vagy több nyelvet! Noha megyénkben jó néhány idegennyelv-oktatási „fellegvár” található.

A turistacsalogató eszközök közé tartoznak a prospektusok. Az általános bemutatást szolgáló Debrecen—Hajdúszoboszló—Hortobágy leprellőt évente 100—150 ezer példányszámban, öt-hat nyelven adják ki. Az idegenforgalmi értékek ismertetése, népszerűsítése, az ideutazáshoz s az itt-tartózkodáshoz szükséges turisztikai szolgáltatások javarészt az idegenforgalmi hivatalra hárulnak. A Debreceni Vízmű- és Gyógyfürdő Vállalat saját kiadásában jelentetett meg igen magas színvonalú, színes kiadványt a gyógyfürdőről. A kiadványok költségeit a megyei vendégváró vállalat nagyobb, az IBUSZ kisebb összeggel segít fedezni. Ami furcsa: az idegenforgalomból élő s profitáló szervezeteink jó része elzárkózik a propagandaköltségekhez való hozzájárulástól. (?) Márpedig tudvalevő, hogy a propaganda elsőrangú „fegyver” az idegenforgalomban is.

Kevés a szálláshely

S ha már gondokat említettünk, térjünk ki arra a nem csekély problémára is, hogy (elsősorban a szezonban) kevésbé tudjuk kielégíteni az igényeket, ugyanis a szállodai kapacitás szűkös. Ezen csak valamelyest enyhít a hajdúszoboszlói Délibab Szálloda jövő évben átadandó 85 szobás új, impozáns, ígéretes programmal kecsesgett épülete. Tovább fejlődhetne a gyógyturizmus. Van hozzá termálvizünk s gyógyászati háttérünk is, azonban egy gyógyszálló építéséhez anyagi támogatást a központi szervektől nem

kaptunk. Az ilyen jellegű juttatások a Duna vonalát kelet felé nem „lépik át”.

Idegenforgalmi fogadókapacitásunk az elmúlt években lényegében változatlan, számottevő fejlesztés csupán a kempingjeinkben történt. Tavaly például a hortobágyi, hajdúszoboszlói és a debrecen-kerekesztelepi sátorváros megépítésével gyarapított a férőhelyek száma. A 47. kempingvilágtalálkozó alkalmából bővült a vekeri-tavi sátorváros. Egy magánvállalkozó pedig Berettyóújfaluban nyitott kempinget. Jelentősebb rekonstrukciót hajtottunk végre a hajdúszoboszlói, a püspökudvari kempingben és a debreceni Főnix Szállóban. Bővült a Debreceni Vízmű- és Gyógyfürdő Vállalat kezelésében levő gyógyszálló kapacitása is.

Sokat emlegetjük az ifjúsági turizmust. Csak hogy ehhez is elegendő ölcso szálláshely kellene. Egyelőre nincs. A honi utazni s pihenni vágyók főleg a pénztárcájukat kevésbé apasztó üdülési lehetőségeket keresik, tehát igényeikhez igazodva kell bővítenünk megyénk idegenforgalmi kínálatát is. Hogyan lehet növelni az olcsóbb szálláshelyek számát? Többek között oly módon, hogy elősegítjük a magánérből épülő panziók működését, és az eddigig több kollégiumot kell kihasználnunk a főszezonon idején, hiszen a kollégiumok, lévén szünidő, többnyire üresen állnak.

Másféle gondokat vet fel, hogy a fizetővendéglátás magánforgalomba „telepítésével” (magánkereskedővel engedéllyel folytatható tevékenység) nem ellenőrizhető e szálláshelyek forgalma. A statisztikai nyilvántartásban nem szerepelnek ezek az adatok. A nyugati vendégek által kifizetett valuták pedig „eltűnnek”...

A vendéglátás „árnyékai”

A turizmus és a vendéglátás édes-testvérek. Már '85 végén a hazai és külföldi vendégeket több mint 700 vendéglátó hely (ebből 183 — osztályba sorolt — étterem, vendéglő és 120 cukrászda) várta... A fogyasztás arányai évek óta változatlanok: a 3 milliárdos forgalomból csupán 30 százalékot tesz ki az étel, s az 51 százalékot is meghaladja a szeszes ital.

A vendéglátás pozíciója, a pénzköltésben, a belkereskedelemben betöltött szerepe csökken — a lakosság mind kevesebbet fordít ilyen célokra. A vendéglátók kedvezményekkel, új programokkal igyekeztek visszacsalogtatni a kuncsaftokat. Ezt nemigen korlátozták a sikerek. A VI. ötéves tervidőszak közepén kezdődött el az új üzemeleti formákra való áttérés, amelyben meggyenk úttörő szerepet vállalt, s ez idő szerint a vendéglátó helyek több mint fele dolgozik e formákban. Kezdetben érezhetően javult a vendégek kiszolgálása, az ételkínálat és a programok szervezése. Ám a vállalatok, szövetkezeti belső ellenőrzések csökkenésével, a mind nagyobb haszonra törekvéssel több helyütt maga a „vendéglátás” szorult hátrányba. Ezt bizonyítják a kereskedelmi felügyelőségi csoportnak — az ellenőrzések során — kirótt bírságai is. A fogyasztói érdekvédelem helyzete sem megnyugtató. A szerződéses rendszer, a jövedelemérdekeltségű forma — sajnálatos — velejárvaja, hogy csökkentsék a szakképzettségét.

Örvedetes viszont, hogy az elmúlt tervciklusban a vendéglátó hálózat alapterülete nőtt. Megélenkült a „magánérbő” érdeklődése, több vendéglő, presszó nyílt. De: még mindig „hiány-cikkkek” a családias kisérvendéglők, az egyedi ételspecialitásokat kínáló üzletek.

Mi hát a teendő? Erre választ adnak a fentebb már megvilágított hiányosságok, gondok is. Enyhítjük, felszámoljuk — mások mellett — megfogalmazódott az idegenforgalmunk és vendéglátásunk fejlesztési céljaiban, részeként a VII. ötéves tervciklusra kidolgozott megyei kereskedelempolitikai koncepciónak. Csupán a legfontosabbak közül néhány kívánatos cél: a debreceni termálfürdő adottságainak jobb kihasználása, területén gyógyszálló építése; a szállodák, kempingek és a vendéglátó helyek színvonalának emelése, a szolgáltatások és az olcsóbb utazási, üdülési kínálat bővítése. Kapcsolódniuk kell a gyors és olcsó étkezést nyújtó üzlethálózatokhoz. Az utazási irodák kereskedelmi szervek továbbra is működjenek együtt, propagandamunkájukat egyeztessék. Ezentúl is támogatnunk kell a magánérbő panziók ételkülönlegességeket kínáló üzletek létesítését. És indokolt, hogy gyakrabban s határozottabban ellenőrizzünk is.

Sz. T. T.

Mechler került a hadd térjedgi Gyul hogy a ma kormányza telében a ladtak a tosbab letzeti nézőp megfontoln ami az ors helyzeténe leghatékony Lehetetlens évvél a feltalálása mindíg azo kai eszközö amelyek a mat okozn olyan meg CT. Ennek használata már általa Mi 1986-ba rom moder gyenge, els zai gyár nem beszé három Bu helyezve. lanatnyilag hogy hete küldhet fe az eljárás az embere séget. Has jelent az a tükü, de c szerezhető nya, illetve Állandó p má megleg kátrészellá amely a park haszn nehézkessé tetlenné te ezek a kén egészségügy mennyi ter szönek. A hogy ideje volna állap sokat, s biz kat kialakít volna szer dern gyógy amelyeket szerte hasz denkinék tenni, hogy kül hozzáj nagy font tokhoz.

Buris Lá tertomográf szintű egés róli valóban tünk, a mo tet nem is már túllépa tomográfian nem lenne gedni, hogy különbségek egyes gyóg műszerezett zálási lehet

— Ahhoz, nyos kutató rabb haszn eredmények gyakorlatba laikusként í fokú, fejlet ne szükség. hangzott a hogy a gy összefügg a bizonyos p gyászaból a tudomány rájátsják. J

Damjanov Természetes nehezítik a hasam sark hogy hagyja tással.

Szegedi G nikai tudom színvonalas nem tudn nyét felmut agysebészet közleményt nem lehet próbálás leg nyeiről dolg nincsenek m modernebb szerek, ame tében függ zésre álló es

Mechler F klinikai jell közlemények részben a be nak el, tehát hipotézis, az meg a kutat teg mellett. gyú munkák százelekben alapkatatásol rul bizonyít műszerezettsé gyógyítomunk ségét határoz

4. A háttér feltételei

Mechler Ferenc: — Szóba került a komputertomográf, hadd térjek vissza rá. Szegedi Gyula arról beszélt, hogy a magyar egészségügyi kormányzat koncepciója értelmében alulról felfelé haladtak a fejlesztéssel. Fontosabb lett volna a szerkezeti nézőpontra túllépve azt megfontolni, hogy mi az, ami az ország egészségügyi helyzetének a fejlődését a leghatékonyabban szolgálja. Lehetetlenség, hogy húsz évvel a komputertomográf feltalálása után mi még mindig azokat a diagnosztikai eszközöket használjuk, amelyek a betegek fájdalmát okoznak, s közel sem olyan megbízhatóak, mint a CT. Ennek az eszköznek a használata Csehszlovákiában már általánosan elterjedt. Mi 1988-ban vásároltunk három modern készüléket — a gyenge, első generációs hazai gyártmányokról most nem beszélünk! —, mind a három Budapestben van elhelyezve. Debrecennek pillanatnyilag az a lehetősége, hogy hetente egy beteget küldhet fel vizsgálatra, ez az eljárás megkérdőjelezi az emberek közötti egyenlőséget. Hasonló nehézséget jelent az egyéb, kisebb értékű, de csak külföldről beszerezhető műszerek hiánya, illetve ezek elosztása. Állandó problémát okoz a már meglévő műszereink alkalmatlansága, javítása is, amely a meglévő műszerpark hasznosítását gyakran nehezíti, esetenként lehetetlenné teszi. Azt hiszem, ezek a kérdések a magyar egészségügy szinte valamennyi területén visszaköszönnék. Azt mondom tehát, hogy idejében meg kellett volna állapítani a prioritásokat, s bizonyos központokat kialakítva be kellett volna szerezni azokat a modern gyógyászati eszközöket, amelyeket ma már világszerte használnak, s mindenkinek lehetővé kellene tenni, hogy késedelem nélkül hozzájusson az ilyen nagy fontosságú vizsgálatokhoz.

Buris László: — Komputertomográfia nélkül magas szintű egészségügyi ellátásról valóban nem beszélhetünk, a modern idegsebészet nem is említtem, mert az már túllépett a komputertomográfián is. Másfelől nem lenne szabad megenyegíteni, hogy lényeges nagy különbségek legyenek az egyes gyógyászati intézetek műszerezettség, diagnosztikai lehetőségei között.

— Ahhoz, hogy a tudományos kutatások minél hamarabb hasznosuljanak, tehát az eredmények átmenjenek a gyakorlatba, úgy gondolom laikusként is, hogy magasabb fokú, fejlettebb technika lenne szükség. Hiszen már elhangzott a beszélgetés során, hogy a gyógyítás szorosan összefügg a tudományal, egy bizonyos ponton túl a gyógyászattól hiányzó eszközök a tudományos munkát is hátráltatják. Jól gondolom?

Damjanovich Sándor: — Természetesen a hiányok nehezítik a munkát, de sohasem sarkallhatnak arra, hogy hagyjunk fej a kutatással.

Szegedi Gyula: — A klinikai tudományok alapja a színvonalas betegellátás. Ha nem tudod a CT eredményét felmutatni, akkor az agysebészet tárgyköréből vett közleményt nem fogadják el, nem lehet a gyógyszerkísérlet próbálás legújabb eredményéről dolgoztatni írni, ha nincs meg hozzá a legmodernebb kísérleti módszerek, amelyek nagymértékben függenek a rendelkezésre álló eszközöktől.

Mechler Ferenc: — A klinikai jellegű tudományos közlemények legnagyobb részben a beteggyógyítástól indulnak el, tehát a probléma, a hipotézis, az ötlet ott fogan meg a kutató fejében a beteg mellett. A klinikai tárgyú munkák csak kisebb százalékban kapcsolódnak az alap kutatásokhoz. Nem szorul bizonyításra, hogy a műszerezettség nemcsak a gyógyítómunka eredményességét határozza meg, de a

klinikusok kutató kedvét is befolyásolja.

Damjanovich Sándor: — Egyetemünkön a tudományos kutatás nincs jobban ellátva modern műszerekkel, mint amennyire a klinikai gyógyítómunka diagnosztikai eszközökkel. A legtöbb intézetben ennek ellenére nívó kutatások folynak, aminek egyik magyarázata az, hogy nagyon jók a nemzetközi kapcsolataink. Kutatóink eljutnak olyan egyetemekre, intézetekbe, ahol megvannak az optimális kutatási lehetőségek, ott elkezdik a munkát, amit aztán rendszerint itthon be lehet fejezni szerényebb körülmények között is. Vagyis életfontosságú számunkra a magyar orvosképzés, az egyetem kiküzdött színvonalának a megtartása érdekében, hogy nemzetközi kapcsolatainkat jól kamatoztassuk. Az ország közvéleményében talán jobban kellene tudatosítani, hogy bár mi látszatra nem vagyunk termelői ország, csak fogyasztók az ország pénzét, ám valójában az emberek egészségének a megővése, magasabb szintre emelése, rehabilitációja révén nagyobb hasznot tudunk hajtani, mint bármelyik iparág. Mert ember nélkül a termelői ágazat nem boldogul. Magyarországon pillanatnyilag már vendégmunkásokat is alkalmaznak, az újságok állandóan a munkaerőhiányról cikkeznek. Az orvostudomány képes a halálesetek számát csökkenteni, az emberi termelőképeséget korszerűen rehabilitálni. Mindez azonban investáció nélkül nem megy. Ahogy a mikroelektronikában nem lehet korszerű ipart kialakítani megfelelő műszerezettség nélkül, az egészségügyi iparág sem tudja az ember, mint munkaerő rehabilitációját elvégezni, s ennek súlyos következményei lehetnek.

Fésűs László: — A kép teljessége kedvéért hadd jegyezzem meg, hogy egyete-

münkön bizonyos szintű (néhány esetben a legmodernebb technikát megtestesítő) műszerezettség — nem nagyobb, mint az országos átlag — azért megtalálható. Rendelkezünk néhány nemzetközi mércével mérve is korszerű eszközzel, berendezéssel, ugyanakkor nagy hiányokat is tapasztalunk.

Damjanovich Sándor: — Tagadhatatlan, mind a tudományos, mind az oktatási, mind a gyógyítómunka műszerháttér egyenetlen.

Fésűs László: — Nyilván mindenkinek az fájt a legjobban, az tűnik fel, ami az ő munkáját segíthetné, s talán ezért nem mindig veszi észre, hogy a DOTE az utóbbi egy-két évben azért hozzájutott néhány nagy műszerhez, de az egyenetlenség sokszor eltakarja szemünk elől a gyarapodást.

Szegedi Gyula: — Igen, mert nemcsak a hatalmas, ötvézer dolláros nagy műszerek hiánya okoz gondot, lassítja a fejlődést, hanem a tudományos működés infrastruktúrájának kialakulatlansága, rendellenessége is. Neveltséges, de olykor hiányoznak tiszforintos, vagy hogy a kicsinyteliséssel nem tudunk, százforintos tételek. Nagy kár, hogy a szocialista országok különböző okai miatt a műszerellátásban nem tudnak egymásnak segíteni, pedig ez lehetne a valutakímélés legjobb módja.

Mechler Ferenc: — Az előbbi megjegyzésem fenn tartásával hadd mondjam el, hogy az utóbbi években egyetemünk vezetői erőteljesen törekedtek arra, hogy a nagyobb, drágább műszereket az intézetek közösen használhassák, tehát az egyetlen központilag működött és helyezi el őket. Ez sok esetben segít, azonban sok-sok hiányt nem pótol.

(Folytatjuk)

Bakó Endre

Érdekek és politika

Érdekes, izgalmas felmérést készített a munkában és feladatvállalásban is. Természetesen ez a titkár funkciójából adódóan jóval többet dolgozik, egyrészt a munkahelyén, másrészt a pártalapszervezetben. Különmunkát nem vállal, hiszen a közvélemény elítélne anyagias szemléletéért, de ha a családjával is foglalkozó példás szülő, erre nincs is ideje. Úgy tűnik, az ő társadalmi megbízatása már-már nem is társadalmi munka, hanem egyfajta életmód, melyben saját érdekei csak az ügy érdekeivel mérhetők.

A munka színvonalát természetesen alapvetően befolyásolja még az is, hogy a párttitkároknak milyen a politikai felkészültsége, szakmai tekintélye, általános műveltsége. Idejük jó részét tehát képzéssel, továbbképzéssel, önképzéssel kell tölteniük. A Berettyóújfalui és térségének pártalapszervezeti titkárai — kevés kivétellel — elkötelezetten, eredményesen képviselik a párt politikáját. Személyes meggyőződésük, tudásuk, emberségük, kritikai szellemük, határozottságuk a párt- szervezet munkáját is minősíti.

Ugyanakkor tanúi vagyunk társadalmunkban egy olyan folyamatnak, amelyben létjogosultságot nyert az anyagi érdekeltség, s egyre veszt presztizséből a társadalmi munka értéke. Azt hiszem, nem túlzó, ha megfogalmazzuk: ma már a társadalom megbecsüléséhez az erkölcsi és anyagi elismerés egyaránt hozzátartozik, s ha elvárjuk egy párttitkártól, hogy képviselje társadalmunk főbb vonulatait, hogy igényes politikai munkát végezzon, nem kerülhetjük meg a kérdést: ha minden társadalomnak joga van megbecsülni politikájának képviselőit, miért vitatjuk ezt el a szocializmustól?

A társadalmi titkárok nagy része — s a következtetés már nemcsak Berettyóújfalura és térségre jellemző — egyébként beosztásánál fogva közvetve vagy közvetlenül egzisztenciálisan függ a munkahelyi vezetőtől. A pártmunka feltételei ott jobbak, ahol kialakult a jó együttműködés a gazdasági és a tömegszervezeti vezetőkkel. A napi feladatok végzése során azonban az alapszervezeti titkárok még így is gyakran kerülnek konfliktushelyzetbe környezetükkel, vagy a munkahelyi vezetőkkel. E konfliktushelyzetben nemegyszer kiszolgáltatottak, vagy annak érzik magukat. A politikai érdek elsőlegességéért ezért esetenként elhallgatják, hiszen kritikus magatartásuknak következményei lehetnek.

Pedig munkájuk nem kevés. A titkári teendők mellett tizenketten négyenél több, más társadalmi megbízatást is teljesítenek. Kettő és három egyéb társadalmi funkciója pedig 41 titkárnak van. Az effajta leterheltség néha indokolatlanul nagy, amit még fokoz a vezetőségben belüli többelmunka vállalása. Ugyanakkor elvárjuk tőle, hogy a legelkötelezettebb, a legbecsültebb ember legyen, aki nemcsak munkaterületén tűnik ki, hanem a társadalmi

Munkájuk erkölcsi elismerése összetettebb és kevésbé mérhető. A kitüntetések, mint az erkölcsi elismerés egyik formája bizonyára nem ad teljesen hiteles képet a helyzetéről. Hiszen a térségben tizenöt alapszervezeti titkárnak egyáltalán nincs, és a 101 pártalapszervezeti titkár közül csak tizenkettőnek van kormánykitüntetése. Természetesen az erkölcsi megbecsülést nemcsak a kitüntetések jelentik. Sokkal inkább a környezet, a gazdasági vezetők, a felsőbb párt- és szervek által megteremtett jó közérzet az erkölcsi megbecsülésnek nem lebecsülendő formája. A titkárok egy részének válaszaiból azonban az tűnik föl, hogy anyagi elismerésük hiányát nem kompenzálja az erkölcsi elismerés.

Rangot, megbecsülést kell teremteni a társadalmi titkároknak. Növelni erkölcsi, anyagi megbecsülésük mértékét, hiszen ez a szocialista társadalom fejlődésének, a főbb társadalmi vonulat kibontakozásának, a demokratizálódási folyamatnak az érdeke.

S ez az érdek nem szégyellni való.

Tatár Éva

Nemzetközi együttműködésben

Úrfelvételek a mezőgazdasági tudományos kutatások szolgálatában

A természeti erőforrások rendkívül sok formában nyilvánulnak meg, s ezeknek egyidejű kutatása egyszerre nem végezhető el. A hazai Interkozmosz Tanács úgy határozott, hogy a rendelkezésre álló szellemi és anyagi potenciált oda csoportosítja, ahol a hagyományos módszerekkel eddig már jelentős eredményeket érttek el. Hazánkban ez a terület a mezőgazdaság. Itt ugyanis idestova a húszéves utángyártó kutatómunka nyomán olyan termelési előrehaladásról lehet beszélni, amely az élvonalbeli nemzetközi összehasonlítás próbáját is kiállja.

Mezőgazdaságunk a közelmúltban eljutott egy olyan szakaszba, amelyben a termelésfejlesztés további megvalósításához az eddiginél mélyebb és sokrétűbb természettudományos megalapozásra van szükség. A fejlődéshez egyre nélkülözhetetlenebb a modern műszaki-tudományos kutatások eredményeinek alkalmazása.

A Debreceni Agrártudományi Egyetemen régóta folytak korszerű kutatások, s ezek eredményeit a termelési gyakorlatban kiterjedten sikerrel hasznosítják. A hagyományos kutatási irányok mellett vannak olyan sajátos szakterületek is, melyeknek mezőgazdasági célú kidolgozásához csak a közelmúltban indult meg intenzív kutatás. Dr. Szász Gábor, az egyetem rektora személyesen több kutatási teamban is érdekelt, azonban szívéhez legközelebb talán egy 1935-ben elkezdett téma áll. Mi is ez tulajdonképpen, s mire jutottak eddig?

— A témakör címe: A különböző természetes felszínek (talaj, növénytakaró,

vízfelszín) állapotváltozásainak nyomon követése távérzékelési módszerekkel és ehhez kapcsolódóan egy értékelési eljárás kidolgozása. Ez az értékelési eljárás elsősorban mezőgazdasági célokat szolgál. Az úrfelvételek sok információt tartalmaznak, azonban ezekhez speciális elemzőeljárásokon keresztül lehet csak hozzájutni. Amennyiben ez sikerül, úgy az úrfelvételek információk képessége megfőbböröződhet.

— Műholdak, úrfelvételek a mezőgazdasági szolgálatában, egyezőval az úrfelvétel segít a mezőgazdaságnak. Ezt fejezi ki a távérzékelés fogalma. Hogyan megy vége mindez?

— Mivel nekünk nincs műholdunk, külföldi erőforrás-kutatást szolgáló műholdak hazánk területére vonatkozó felvételeit vásároljuk meg. Célszerű a szovjet Szaljut-, az amerikai Landsat- és újabban a francia Spot-felvételeket használnunk. A műholdak fedélzetén különböző képrögzítő berendezések helyezkednek el, s ezek a földfelszínről visszavert vagy kibocsátott sugárzás valamely tulajdonságát rögzítik. A rögzített jelrendszer folyamata a távérzékelés, annak részletes elemzése és valamilyen célú magyarázata az interpretáció. Ahhoz persze, hogy ezt művelni tudjuk, a felszínen is szükséges a hasonló mérések elvégzése. E célból létesítettük a Debrecen mellett nemzetközileg nyilvántartott tesztmezőt, ahol az említett kísérleti méréseket végezzük el. A téma kutatására 1985-ben kaptunk megbízást öt évre. E munka pénzigényes tevékenység, s ezt a MEM, az

MTA, valamint az OMFB biztosítja számunkra.

— Mit tudnak megállapítani a feldolgozott képekből, illetve a vételi anyagból?

— A különböző színekben előállított képek önmagukban is sokat mondanak a szakembereknek, mivel azokon jól elkülöníthetők a felszín növényzettől mentes és a növényvel fedett területei, még a különféle növénycsoportok rendjét is elhatárolhatjuk. A tavaszi felvételeken megállapítható a termőföld milyensége és minősége. A spektrális pásztázóval készített felvételek utalnak az anyagi összetételre is. A mikrohullámú radiometriai segítségével a talaj nedvességtartalmának alakulását, a meliorációs beavatkozások szükségét, illetve annak következményeit. Jelenleg a víz- és a szélerezési folyamatok modellezésével foglalkozunk.

— Nem lehetne ilyen modelleket fejlett mezőgazdasággal rendelkező országoktól megvásárolni?

— Minden ország sajátos mezőgazdasági adottságokkal rendelkezik, eltérőek a növényfajok és -fajták, különbözők az éghajlat. Ez az út tehát nem járható. A kész modellek száma a világon igen nagy, azonban azoknak csak elméleti alapjait vehetjük át, részleteit azonban nekünk kell kísérleti úton kidolgozni. A modell szerkezete az interpretáció céljától függ. Egyelőre az említett célok felé haladunk szigorú koordinációban egy-egy mezőgazdasági kutatókkal. Jelenleg a munkák első stádiumában vagyunk. Ha az alap információs rendszer interpretációs modelljei elkészülnek, azokat átadjuk a MEM

ugyanakkor a Földön — egy vagy több referenciaterületen, melyet tesztfelületként használunk — elvégezzük ugyanazokat a méréseket. A cél egy olyan mezőgazdasági célú információs rendszer kidolgozása, melynek segítségével a kiválasztott felszíni folyamatok dinamikájára nyomon követhető. A vizsgálatok során kapott adatokból a különféle folyamatokra elemző modelleket készítünk, s ezek alapján részletes információ biztosítható a mezőgazdasági szakemberek számára.

— Milyen modellek készültek eddig?

— Modelleztük például egyes növények fejlődésének dinamikáját, a talaj nedvességtartalmának alakulását, a meliorációs beavatkozások szükségét, illetve annak következményeit. Jelenleg a víz- és a szélerezési folyamatok modellezésével foglalkozunk.

— Nem lehetne ilyen modelleket fejlett mezőgazdasággal rendelkező országoktól megvásárolni?

— Minden ország sajátos mezőgazdasági adottságokkal rendelkezik, eltérőek a növényfajok és -fajták, különbözők az éghajlat. Ez az út tehát nem járható. A kész modellek száma a világon igen nagy, azonban azoknak csak elméleti alapjait vehetjük át, részleteit azonban nekünk kell kísérleti úton kidolgozni. A modell szerkezete az interpretáció céljától függ. Egyelőre az említett célok felé haladunk szigorú koordinációban egy-egy mezőgazdasági kutatókkal. Jelenleg a munkák első stádiumában vagyunk. Ha az alap információs rendszer interpretációs modelljei elkészülnek, azokat átadjuk a MEM

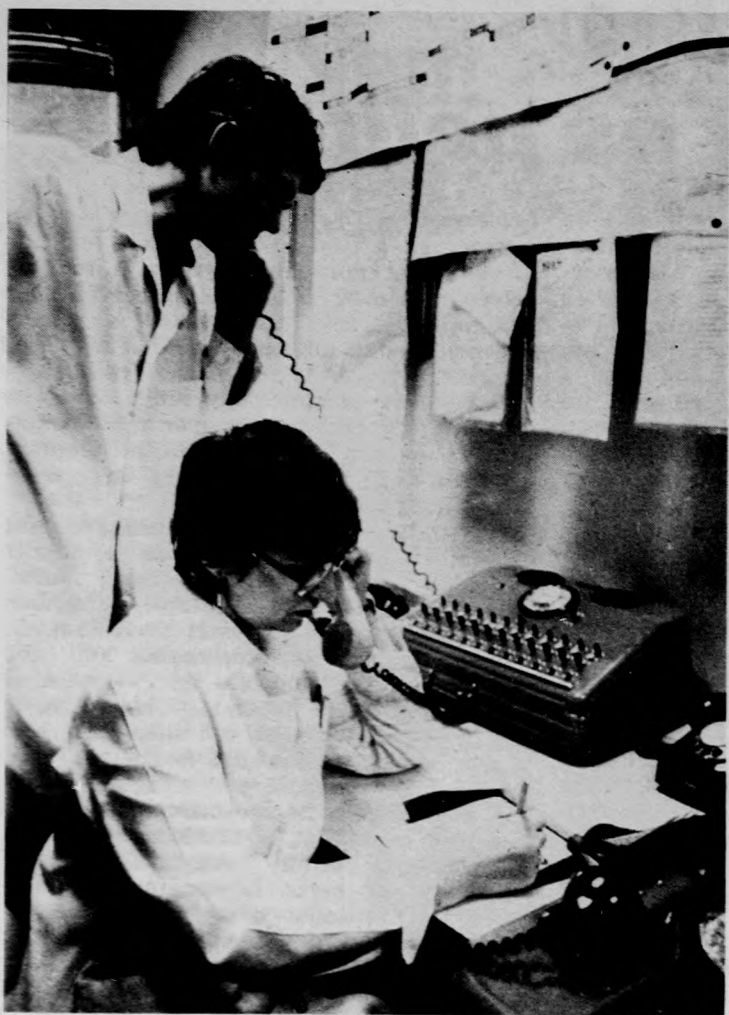
Földmérési és Távérzékelési Intézetének felhasználás céljára, amely szolgáltatás keretében hasznosítja munkánk eredményét.

— Közben a kutatás fejlesztése is több szalon elindult...

— Munkánk lényegében két irányban folyt és folyik jelenleg is. Ez a kutatómunka sajátos eszközigeny támaszt, melyek beszerzése a célok figyelembevételével olykor lehetetlen. Emiatt különböző műszerek műszaki tervezését is meg kell oldanunk, s ezt a Labor MIM szakembereivel közösen végezzük. Elkészítettünk egy földi reflexiós spektrometriamétert, melynek értéke mintegy hatmillió forint, s most dolgozunk egy repülőgépen is használható változat tervein. A teljesen automatizált, mikroprocesszor által vezérelt, számítógéppel kiegészített mérőrendszerrel nemzetközi expedíciókon eredményesen vettünk részt, s ezeken összemérhettük műszerünket a legmodernebb nyugati technikával. A másik szál az elméleti alapok és lehetőségek további feltárása felé vezet, természetesen nemzetközi együttműködésben. A szovjet Interkozmoszban, nyugatnémet és holland kutatóintézetekkel állunk szoros kapcsolatban a növények fejlődésdinamikájának, valamint a vizsgálatokhoz szükséges kapcsolatos elemzés területén. Munkánk ismert a másik „műhold-nagyhatalom”-ban, az USA-ban is.

A DATE kutatócsoportja dr. Szász Gábor vezetésével úttörő szerephez jutott a magyarországi távérzékelési módszerek földi értékeléssel műszeres fejlesztésével és módszertani kidolgozásával. Most dolgoznak azon, hogy megteremtsék a hazai mezőgazdaságnak megfelelő, a jövőben talán már nélkülözhetetlen távérzékeléses módosított tudomány alapját.

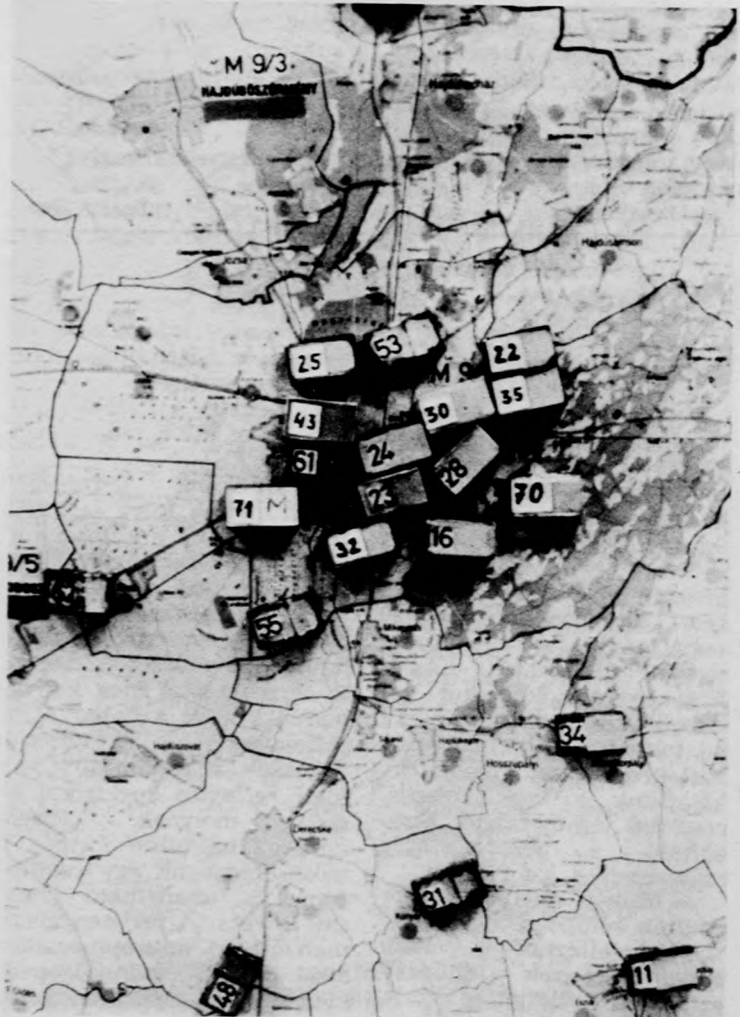
Iván Gizella

A telefon szünet nélkül csörög

Irány a helyszín

A térképen „leolvasható”, hogy ki merre jár

(DEBRECENI) MENTŐK

Kedd, este nyolc óra. Vojta, a fiatal mentőorvos kollégáival beül megszokott Skoda gépkocsijába, és szirénázva a helyszínre siet.

A hét bármelyik napja, nulla órától 24 óráig. Dr. Pákh Zoltánné dr. Preisz Eva, a fiatal mentőorvos kollégáival beül megszokott Nysa gépkocsijába, és szirénázva a helyszínre siet. Pusztán ennyi a hasonlóság a televízióban látott prágai és a debreceni mentőszolgálat munkája között. Az állandó készenlét azonban egyezik. Egy rohamkocsi, két esetkocsi és 29 szállító jármű katonás sorrendben felsorakozott a telep udvarán. „A mai nap viszonylag csendes”, mondja Jóó Oszkár megyei szolgálatvezető. Igaz, eddig több alkoholos „sérültet” szállítottak a kijózanítóba, de ez természetes ilyenkor Julianna-nap táján. A telefon néhány perc szünet után ismét csörög. Majdúsámsomból kérnek segítséget. Egy kisgyerek gázolaját ivott.

„Nekünk nincs időnk a filmet nézni. Különbösen sincs minden ügy, mint a képernyőn. Ilyen régi élesztési eljárást már sehol sem alkalmaznak. Látszik, hogy 25 évvel korábbi eseményeket tárgyal.” Aki éppen nincs baleseti helyszínen, a pihenőhelyen beszélget, vagy a következő „útra” készül.

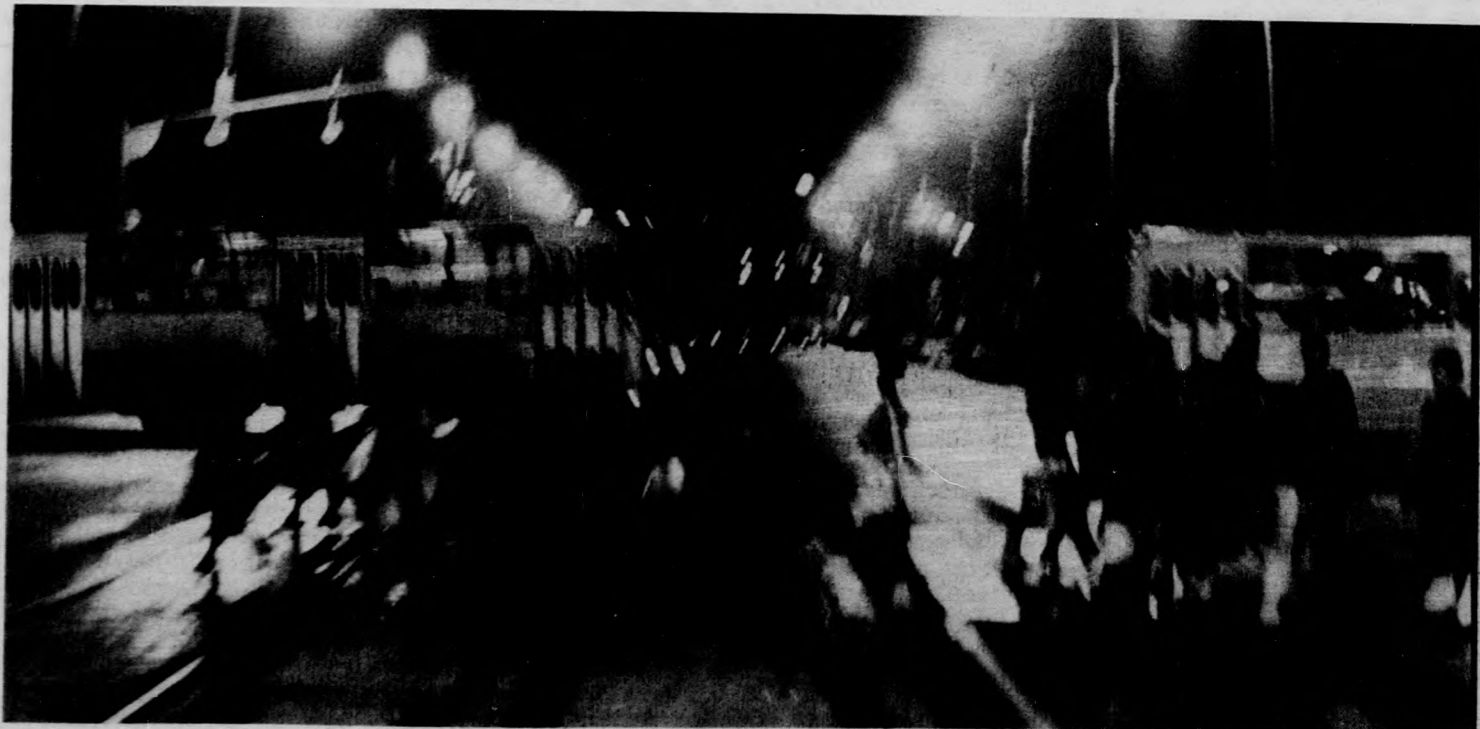
„Vasárnapról hétfőre virradóan ugrásszerűen nő a forgalmunk. Sokan hívnak bennünket. Mikor kiderül, hogy semmi baj, csak egy orvosi igazolásra van szükség a hétfői hiányzást regisztrálandó, nálunk is felmegy a pumpa. Sajnos ilyen papírt nem adhatunk.”

A mentők munkája nem irigylésre méltó. Idén májusban ünnepli az országos szolgálat fennállásának századik évfordulóját. Itt is kevesen vannak, mint a filmen, itt is adódnak emberi problémák. Egyetlen különbség: az életben nemcsak szombat délelőtt van ismétlés, hanem a hét minden napjának minden órájában.

W. Gy.

Újabb kivonulás előtti ellenőrzés a kocsiban

A száguldó gépkocsiból sokszor csak ennyi látszik

A kisiút egy autó ütötte el, azóta már jobban van

Biztos, jó kezekben van a kórházban

Már megint menni kell

Magyar

Meg
mag

Egy évvel
magyar játé
sokan vélek
a magyar fi
lyos anyagi
is a pénz hi
veszti koráb
zicióját a h
zetközi kuz
Ha egy orsz
tizenöt új
év alatt elk
számok törv
közülük m
lehet figyele
az 1987. évi
tató fórum
a pesszimis
ugyan hogy
kotások kö
szuperprodu

Művészi

Készsége
társ magyar
nek legmark
dokumentall
Sára Sánd
Schiffer Pá
fémjelezte t
a vonulatot,
munkát lát
dor: Keres
Gy.—Gulyás
Isonzónál, K
utolsó szó j
—Hartai L
nyok), amel
történelem é
gunk dráma
déseit tarták
Így Sára Sá
második vi
alatt a Buko
kába telep
tragédiájána
vállalkozott.
kusan kele
jelenségre
szolgáltatott
— irányított
Mert nemcsá
fi értelmetle
van itt szó,
sorsokról, eg
gi tragédiák
balladai har
mai süritéss
rendező műv
Sára műven
társa a Guly
jártam Isonz
je. Nemcsak

Probléma
művészi

A játékfil
latban az első
jegyeznünk,
mai magyar
lóság feltárá
tak, megfelel
zékenységgel
a közelmúlt
a szemle fil
Miklós: Ször
Böszörményi
Bacsó Péter
ringó, Gárdos
márkőhögés,
via: Vakví
Gyula: Malon
Tolmár: Tal
közben, Dó
Hajnali házte
Gondviselés,
Csók, anyu.)
László filmje
csú a fejed
Láthatunk e
karrier „meg
mutató törté
meggazdagod
dó életforma
megelevenede
jaink tragéd
ban, Zuhanás
csó Miklós k
mista világn
nünket fenye
árnyékában,
mai családok
ábrázolására
perifériának
mégis fonto
probléma felv
rekvő művet.
eseményeinek
lom a pokolb
márkőhögés j
Milyen képet
filmek a min
társadalomról
elénk tárul,
vesebben elm
le az ember
sok, keserűsége
lanság tükröz
takból. Persze
érzékenység m

Megjegyzések a XIX. magyar játékfilmszemléről

Egy évvel ezelőtt a XVIII. magyar játékfilmszemle után sokan vélekedtek úgy, hogy a magyar film a szakma súlyos anyagi gondjai — vagyis a pénz hiánya miatt — elveszti korábban kivívott pozícióját a hazai és a nemzetközi kulturális életben. Ha egy országban csak tizenöt új filmet lehet egy év alatt elkészíteni, a nagy számban törvénye értelmében közülük mindössze néhány lehet figyelemre méltó. Nos, az 1987. évi termést bemutató fórum nem igazolta a pesszimista jóslatokat. Igaz ugyan hogy a bemutatott alkotások közül egyik sem szuperprodukciónak, igazán

nagyszabású művet nem láthattunk, de mégis az a benyomásunk, hogy filmgyártásunkat jelentős, művészi értékekben gazdag produkciók reprezentálják, s több közülük várhatóan a mozikban is elnyeri majd a közönség tetszését.

Természetesen nincs módunk arra, hogy minden filmet elemezzünk most, a XIX. magyar játékfilmszemle végetérvél. Csupán arra vállalkozhatunk, hogy az érdekelhető tendenciákról szövegünk arról, milyen vonulatok határozzák meg ma a magyar nemzeti filmgyártást.

Művészi értékű dokumentumfilmek

Kétségtelen, hogy a kortárs magyar filmművészetnek legmarkánsabb eleme a dokumentalizmus. Korábban Sára Sándor Bábólnája, Schiffer Pál Cowboyokja fémjelte többek között ezt a vonulatot, most több olyan munkát láttunk (Sára Sándor: Keresztúton, Gulyás Gy.—Gulyás J.: En is jártam Isonzónál, Kósa Ferenc: Az utolsó szó jogán, Dér András—Hartai László: Szép leányok), amelyek a magyar történelem és mai valóságunk drámai és igazolt kérdéseit tárták a nézők elé. Így Sára Sándor filmje a második világháború éveitől a Bukovinából a Bácskába telepített székelyek tragédiájának bemutatására vállalkozott. Ezzel egy tipikus kelet-közép-európai jelenségre — kis népek kiszolgáltatottsága, pusztulása — irányította a figyelmet. Mert nemcsak negyven férfi értelmetlen elpusztításáról van itt szó, hanem emberi sorsokról, egyéni és közösségi tragédiákról. S mindezt balladai hangvétellel, drámai sűrítéssel formálta a rendező művészi élménnyé. Sára művének egyenértékű társa a Gulyás fivérek En is jártam Isonzónál című filmje. Nemcsak a sír felé tán-

torgó öreg katonák emlékeinek idézéséről, a háború borzalmainak a dokumentálásáról van szó, hanem áttelelesen mindarról, ami az elmúlt hét évtized során meghatározta életünket, sorsunkat. Több ez az alkotás, mint egyszerű dokumentumfilm. Vallomás az emberségről, a békéről, s tiltakozás az értelmetlen, pusztító téboly ellen. A Szép leányok, Az utolsó szó jogán már kevésbé sikerült alkotások. Noha fontos problémákról szólnak — szenvedélyes igazságkereséssel.

Noha vitathatatlan érteke a magyar filmművészetnek a dokumentalista vonulat, de azonnal felvetődik a kérdés, hogyan juthatnak el ezek a filmek a közönséghez? Mert kétségtelen, hogy ezeket a műveket nagyon sok embernek, elsősorban fiataloknak meg kellene ismernie. Az azonban aligha kétséges, hogy moziban nem forgalmazhatók. A filmklubmozgalomnak lehetne felvállalnia forgalmazásukat, és minden bizonnyal az egyre terebélyesedő videomozik műsorában is helyet kaphatnának, és végezhetné majd meg a legszélesebb rétegekkel.

Problémaérzékenység, változó művészi kivitel

A játékfilmekkel kapcsolatban az első, amit meg kell jegyeznünk, a rendezők a mai magyar társadalmi valóság feltárására vállalkoztak, megfelelő problémaérzékenységgel. Napjainkról és a közelmúltból adtak képet a szemle filmjei. (Jancsó Miklós: Szörnyek évadja, Böszörményi Géza: Laura, Bacsó Péter: Banánhéjke-ringó, Gárdos Péter: Szamárköhögés, Gyarmathy Lívia: Vakvilágban, Maar Gyula: Malom a pokolban, Tolmár Tamás: Zuhanás közben, Dömölky János: Hajnali háztetők, Erdős Pál: Gondviselés, Rózsa János: Csók, anyu.) Kivételt Vitéz László filmje, Erzséky búcsú a fejedelemtől jelent. Láthatunk egy jól induló karrier „megbicsaklását” bemutató történetet, képet a meggazdagodás, az ügyeskedő életforma útvesztőiről, meglevenedtek hétköznapijaink tragédiáit (Vakvilágban, Zuhanás közben), Jancsó Miklós keserűen pesszimista világlképét a benünket fenyegető katalizma árnyékában, kísérletet a mai családok zűhullással való ábrázolására. Néhány, talán perifériásnak tekinthető, de mégis fontos társadalmi probléma felvázolására törekvő művet. A közelmúlt eseményeinek világát a Malom a pokolban és a Szamárköhögés jelentette meg. Milyen képet adnak ezek a filmek a minket körülvevő társadalomról? A világ, ami élénk társul, riasztó, legszívesebben elmenekülne belőle az ember. Ellentmondások, keserűség, talán kiüttlanság tükröződik a látóképből. Persze a problémaérzékenység még nem jelent

művészi értéket. Nos, hogy többnyire jó filmeket láthatunk, de fémekműveket nem, annak több oka lehet. Egyrészt még mindig nem történt meg az irodalom és a film egymásra találása (bár több volt az értékes irodalmi alapanyagra épülő alkotás, mint egy évvel ezelőtt). A szerzői filmek forgatókönyvei bizony legtöbb esetben dramaturgiai hibáktól terhelték. Megtaláljuk bennük az elnyújtott expozíciót, a cselekményvezetés erőszakolt logikátlanságát, a helyzetek, magatartásformák, jellemek kidolgozottságának hiányát. Mindezek gyakran vezettek műfaji elbizonytalanodáshoz, így lett szatírából vigjáték, realista indíttatású filmből krimi.

A társadalmi zsúri döntése is a fent már említett két vonulat egy-egy alkotását (Csók, anyu, Keresztúton) értékelte a legjobbnak. En úgy érzem, hogy az Otlík Géza írásai alapján készült Dömölky-film, a Hajnali háztetők volt a szemle legjobb alkotása. A harmincas-negyvenes, majd az ötvenes évek finom plaszticitással megrajzolt világában elevenedik meg a két főhős — egykori barát — zaklatott élete. Ugyanakkor a közelmúltunkat bemutató filmek, Malom a pokolban, Szamárköhögés, számomra egyértelműen azt igazolták, hogy ha egy társadalomban drámai jelentőségű események zajlanak, a történelmi háttér megrajzolása nélkül nem lehet hitelesen ábrázolni a kor embereit, azok cselekedeteit.

Nos, ha valaki a XIX. magyar játékfilmszemlén bemutatott filmek alapján

próbálja majd rekonstruálni, milyen volt az 1980-as évek Magyarországa, a kép, amit kap, az korántsem szívdertítő. Amire még oda kellett figyelni; nagyon sok műben találunk gyermekszereplőkkel. Pedig nem gyermekfilmekről van szó, hanem esetenként a felnőttek világának ellenpólusát jelenthetik, egy tisztább, illúziókban gazdagabb világot, noha ők is végül csalódotok és kiszolgáltatottak.

Természetesen egy ilyen fórum nem lehet szűk körű. Az idei filmszemlén Udvaros Dorottya, Básti Juli, Cserhalmi György, Andorai Péter, Garas Dezso voltak azok, akiket nap mint nap vizionálhattunk a filmvászonon. Színeszi alakításai meghatározó jellegűek. A legjobb női alakítás díját Pogány Juditnak ítéltem oda (Zuhanás), bár Udvaros Dorottya valamennyi szerepében meggyőző volt, miként Cserhalmi György a Hajnali háztetőkben és Básti Juli két filmjében.

A program hallatlanul gazdag volt, vetítették a Balázs Béla Stúdió fiatal rendezőinek szárnypróbálgató munkáit, a videotékában a filmszemlén új alkotásokkal jelentkeztek korábbi munkáit nézhetők meg az érdeklődők, a fővárosi mozikban is játszották a Kongresszus Központban bemutatott filmeket. Befezésül még egy megjegyzés: Szabó István, Kovács András és Gotár Péter azért hiányzott. Persze ismert okok miatt, mert ma nálunk éveket kell várni, amíg egy rendező hozzájut a filmkészítés lehetőségéhez.

Filep Tibor

KITEKINTŐ

Szokolay: Ecce homo passióoperája

Január 25-én és 27-én a Magyar Állami Operaház Szokolay Sándor immár negyedik operáját mutatta be. A Lorca tragédiája alapján készült Várnász, a Shakespeare drámájából alkotott Hamlet és a Németh László verses drámájából megírt Sámson után Kazantzakis: Akinek meg kell halnia (1948) c. regényéből alkotott Szokolay passióoperát.

A szövegkönyv magyar és német változatát a zeneszerző készítette Rubin Péter gyönyörű fordítása alapján. A Krisztus-téma biblikus rétege remekművek sorozatának left alapja. Századunkban szinte divatosabbá vált és számos népszerű műfaj is a krisztusi modell korszerű megjelenítésére vállalkozik. Kazantzakis regénye a török megszállás alatt (kb. 1920—) élő görög falu reális emberi konfliktusainak, a feszültségekől izzó környezetéből helyezi az emberek bűneit felváltó (megváltó) és a mindennapi érdekeket tagadó, megtisztult moralitást vállaló EMBER-t.

Amikor a történetben szereplő falu pópája az előjárókkal együtt kijelölte — az egy év múlva sorra kerülő — húsvéti passió szereplőit, tragikus folyamatot indított el. A Jézus szerepére választott pásztor — Manoliosz — katartikus változást megy át; társaival együtt. Önmagában keresve a biblikus személyiség tulajdonságait, megrendítően alakulnak ki benne az önmagát feláldozni kész személyiség tulajdonságai. Azt, hogy Manoliosz és társainak eszményi lényé váló formálódása végzettszerű helyzettől terhes környezetben — mutatja az, hogy kará-

csony estéjére beteljesedik a passió résztvevőinek sorsa. Manolioszt bűnösnek mondja az a közösség, amelynek léteért már korábban életét felajánlotta áldozatul.

„Íme az ember” — hangzik másodszer az opera harmadik felvonásában, de ez a kiáltás nem az eszményne formálódás csodáját fejezi ki, hanem gyűlöletet. Ekkor a vádak tömegével borított megalázott ember, aki fel-forgató, lázadó, bolsevik, a hitet és a tulajd' jogrendjét tagadó vétke: „akinek meg kell halnia”.

A szövegkönyv három felvonásra bontja a cselekmény fő vonalát. Zsúfolt eseményorozat van minden képben, a jellemek sokoldalú ábrázolása érdekében. A szövegnek költői anyaga a fantasztikusan felkorbácsolt szenvedélyek kifejezője. Szokolay zenéje ősi tradícióknak, korszerű eszközökkel való megjelenítésével fejezi ki operája típusainak érzelmi izzását. Régi zenei modellek ötvöződnék liturgikus zenei elemekkel, és nemzeti karaktert kifejező dallamokkal. Jellegzetes: a tonális harmonia viszony meghatározó jellege, a korszerű hangszerelési eszközök használata mellett.

A zenei tipizálásban — Szokolay — a szöveg legmélyebb érzelmi és értelmi magvát rajzolja meg dallamaival. A drámai szituációk zenei képei ellentéteket tartalmaznak. Az első felvonulást nyitó békés, ünnepi (húsvéti) légkör zenéjével szemben a harmadik kép fináléja már az emberi konfliktusok sokaságát szintézisbe foglaló — érzelmi felmagasztosulást kifejező oratorikus kórusjelent. Másik jellegzetes ellentét a falköznap érdekvillongásaival szemben a hegyek közé menekültek falut alapítanak és ez a tervezés nagyszabású Alleluja-tételben tetőződik. (Szinte természetes, hogy a második felvonás második képének közepét vastaps szakította félbe a premier.)

A jellemek ellentéteiben több hagyományos vonás fedezhető fel. A Krisztussá formálódó Manoliosz fenséges nyugalmát árasztó zene sajátos kontrasztja — az emberi szerelem természetes formájára vágó Lénio —, aki nem lehet és történetben Pamina. Társa a tán-

cos vidámságú Papagenó idező Nikoliosz. Különlegesen sokrétű a harmadik felvonás kontrasztjainak zenei megfogalmazása. A falu politikai megszállását megtestesítő aga kegyencének megölése miatt vérbosszúként az egész közösség kivégzését eredményezhetné. Ekkor jelenik meg Manoliosz, aki — vétlenként — magára vállalja a gyilkosság bűnét. — A falubelieknek csodálata a biblikus szöveg átértelmezését fejezi ki: Íme az ember! Az Isten embere! — E drámai fordulatok egyik varázslatos pillanata, amikor a halálraasztant Manoliosz megmentéséért a csásos Katerina is felvállalja a gyilkosság bűnét. Gyönyörű áriája és halála megrendítő élmény. Az utolsó felvonás cselekménye az ellentéteknek gyilkos indulatokká fokozódását jelenti meg. A menekülteknek birtokhoz jutása és a falubelieknek — Grigorisz pápa által tüztől — gyűlölete újabb halálos áldozatot követel. Ekkor a közösség; minden baj forrásaként, Manolioszt mondja bűnösnek. „Ecce homo” — Íme az ember! — e kiáltás ekkor a gyűlölet hangja. A török age előtt Manolioszt — a Munkácsy képet felidéző jelenet hasonlatossága szerint — láthatjuk. A nép örvönge követeli kiadását, hogy ítélkezhesen felette. A harmadik kép második részében a karácsonyra készülő falusiak megölik a templomban Manolioszt.

A január 22-i főpróba személyes meghallgatása és a premier rádióközvetítés alapján őszinte elismerés illeti Mikó András rendezőt, Szalay Miklós karizgazgatót, Forrai Gábor dizslettervezőn kívül az énekkart és zenekart impozáns teljesítményért. A premier szölistái a dráma hiteles tolmácsolásában és a nagy feladatok jelentő énekszólamok megoldásában sikeresek voltak: Molnár András, Kalmár Magda, Sólyom-Nagy Sándor, Fülöp Attila, Gáti István, Mersei Miklós, Bordás György, Útő Endre, Faragó András, Berczelly István, Rozsás István, Andor Éva, Takács Tamara, Korcsmáros Péter. A premiart a szerző vezényelte alkotó hősajátos kontrasztja — az emberi szerelem természetes formájára vágó Lénio —, aki nem lehet és történetben Pamina. Társa a tán-

Kedves Tamás

Országos Tudományos Kutatási Alap

MÉSZÁROS ISTVÁN PSZICHOLÓGUS KUTATÓCSOPORTJA

— Két OTKA-pályázatot nyert a Kossuth Lajos Tudományegyetem Pszichológiai Intézete — mondja dr. Mészáros István professzor. — Az én munkacsoportom a hipnózis objektív pszichofiziológiai és pszichológiai kísérőjelenségeit vizsgálja. E célra egymillió-nyolcszáz ezer forintot kaptam az OTKA-tól, s további egymillió forintot számítógép beszerzésre. Ez utóbbi összegből két gépet szándékozunk vásárolni, amelyek remélhetőleg az intézet számítástechnikai igényeit ellátják a következő évek során.

A velem dolgozó munkacsoport a vizsgálatok természeté miatt nem mindig azonos kutatókból áll. S kollaborációban végezzük vizsgálódásaink klinikai részeit az orvostudományi egyetem ideg-elve klinikájával.

Mit fogunk vizsgálni? Az utóbbi tizenöt évben lezajlott kutatásokból kiderült: milyen jellegű a két agyfélteke működése közti eltérés. A jobbkezesek bal féltekéje a logikai ingerfeldolgozással „foglalkozik”, a jobb félteke pedig az emocionálissal. Ez utóbbi, az emocionális közelítés, úgy néz ki, nagyobb szerepet játszik az általunk vizsgálandó hipnotikus állapotban, ezért ezt figyeljük közelebbről. Továbbá, bizonyos differencia adódik a lateráliszátság szempontjából az agyterületek elülső és hátsó része között, ezt vizsgáljuk részletesebben, másrészt ún. kiváltott potenciálokat regisztrálunk számítógéppel, az alkalmazott ingereknek megfelelő „eseményfüggő” feszültségadózá-

sok gondolkodással, problémamegoldó idegrendszeri működésével kapcsolatos változásait kutatjuk.

— Világítsuk meg egy konkrét példán az utóbbi említett folyamatot!

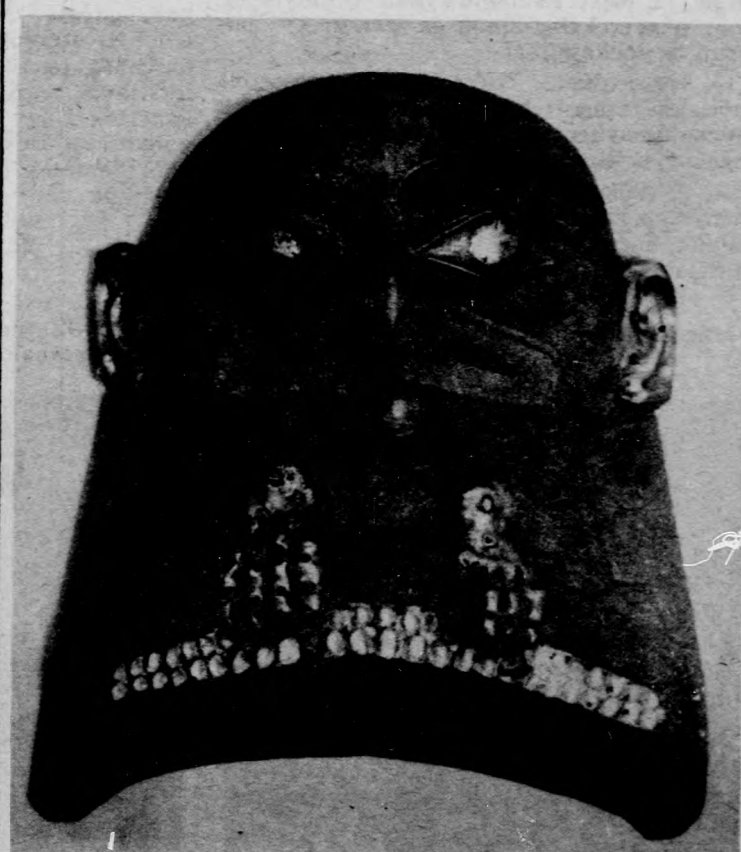
— Ha adok egy fényingert: azon az agyi pályán fut végig ingerületi hullám, ami a fényinger feldolgozásával kapcsolatos. Az inger következtében végrehajtandó feladat logikai részét tükröző jelenségekhez kapcsolódik a vizsgálódás. Az a kérdés: e jeleknek a változása mutat-e az egyes agyféltekékben a hipnózisban megváltozott tudati állapotra jellemző változást.

A másik kérdés: az agynak melyik részén milyen változások történnek hipnózisban, illetve adott feladat éber vagy hipnotikus végrehajtása során. Mindezt annak függvényében érdekes megfigyelni, hogy ki mennyire fogékony a hipnózis iránt. Elsősorban a szélsőségekből vonható le következtetés:

Eredményeinket főleg angolul publikáljuk. A hipnózis kutatás Magyarországon, így Debrecenben is még most van kifejlődőben. Aki ezen a területen dolgozik hazánkban, azzal úgyis személyes kapcsolatban állunk. Eredményeinkről a IV. Európai hipnózis-kongresszuson Oxfordban az idén nyáron két előadást fogok tartani, itthon Pécsen a Magyar Élettani Társaság kongresszusán, illetve a fővárosban a Nemzetközi Agykutató Szervezet második világkongresszusán számolhatok be a kutatások állásáról.

(A. L.)

Spanyolok az Újvilágban

A madridi Amerika Múzeum indián kultúrákat bemutató gyűjteményéből látható válogatás a Magyar Nemzeti Galériában.
A március 20-ig látható vendégtárlaton több mint fél ezer kerámia, aranykincs és kőtárgy ad áttekintést a Mexikó és Peru közötti terület indián művészetéről, az Amerika felfedezését megelőző, úgynevezett prekolombián kultúráról.
Képfűző: homlokmaszk — fa, plikróm, opercula, réz és vasbádógból
(Fotó: MTI — Cser István — KS)

Hasznára lenni a közösségnek...

Nagy Sándor fafaragó népi iparművész műhelyében

A Debrecenben élő fafaragó népi iparművész, Nagy Sándor munkáit több díj és elismerés minősíti. Országos pályázatok sikerei mellett háromszor kapta meg Debrecen város művészeti ösztöndíját. Tavaly egy meghívásos pályázaton, amelynek célja a Balaton környékén burjánzó giccs-szuvenir kisorsítása volt, az országos zsűri a négy fődíj egyikére tartotta érdemesnek.

A harminchat éves fafaragó csendben él és dolgozik Bem téri lakásában s az alatta levő poros, levegőtlen pinceműhelyben. A régi ismeretség okán közvetlen, baráti hangnemben beszélgettünk...

— Tíz-tizenkét éve még te is olyan népi, paraszti használati tárgyakat faragtál, mint bárki más. Olyanokat, amelyek jó ideje már csak lakásdíszek, s amelyeknek a műzeumban összegyűjtött tárgyak és a népművészeti könyvek világa az ihletője. Az ilyen tárgyak iránti vásárlói igényt többnyire a fel-fellobbanó nosztalgia és a csilapíthatalan szuveniréhség tartja életben.

— Nem volt az haszontalan stúdium, hiszen közben megtanultam a mesterséget. Sok év alatt belémivódott, hogy a legfontosabb a funkció és a forma. A dísz már csak akkor kerül rá, ha a tárgy célját hangsúlyozni akarom, és akkor, ha a díszítéssel harmonikusabbá, kellemesebbé tudom

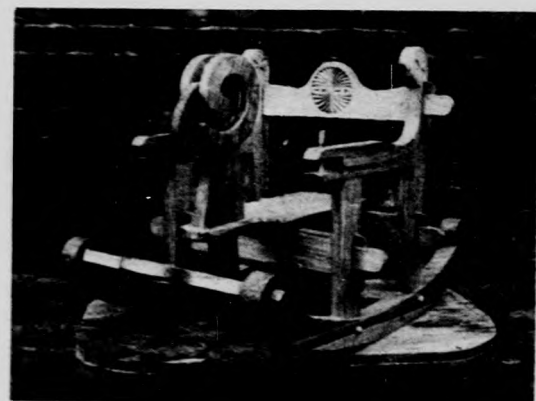

Nagy Sándor a hajdudorogi új gyógyszerárt egyik ajtóbetétjét faragja

Ezért is örültem annak, hogy nemrég közületi megbízást kaptam, így megtervezhettem és elkészíthettem a KPVDSZ debreceni művelődési házában faragott faburkolatát. Ott egy kisüzem jóvoltából megvolt az „ipari háttér” a munkához. Jelenleg a hajdudorogi új gyógyszerárt bútortartának, faburkolatának a faragásán dolgozom. Ezek nagy figyelmet, pontosságot igénylő munkák.

— Van és lenne tehát munkád, de vállalkozásod határait körülményeid megszabják...

— Ez így van, és ezért újabb játékok és bútorterveim megvalósításával várnom kell addig, amíg megfelelőek lesznek lakás- és munkakörülményeim...

Játszó- vagy etetőszék is lehet a koszejes hintaszék

tenni a formát. A mesterséget faragás közben, könyvekből, népművészeti szakkörökben, táborokban tanultam meg. Nehéz volt megtalálni a saját utat, mert ezekből a szakkörökből nemcsak a „tisza forrás”, de a bővítésként felé is vezetett út, és hozzá akartak szoktatni ahhoz is, hogy csak azt szabad faragni, amire egy-két nagyhangú ítézés az áldását adta. A játékaimat például évekig nem tudták zsúrikategóriába sorolni. Egyszer aztán a Népi Iparművészeti Tanácsnál valaki komolyan vette és felismerte a szándékaimat... Azóta dolgozhatok és dolgozom.

— A régi parasztagazdaság tárgyi-formai világát őrző gyermekjátékokat alkotok. Ezeket régebben a népművészeti vásárokon hamar megvették. Különösen a nyugati turisták kaptak utána...

— Ezek óta nem járok vásárokra. A mintadarabokat nem adhatom el, piacra pedig nem tudok termelni, se helyem, se gépeim nincsenek hozzá.

— Ebben a nagy vállalkozói korszakban nem volt, nincs irántuk érdeklődő?

— Érdeklődő mindig akad, sokan megkerestek nagy elképzelésekkel... Becsület és cselekvőképesség partnerekre lenne szükségem. Akik eddig jöttek, azokból vagy az egyik, vagy a másik tulajdonság hiányzott... A reményt, hogy megfelelő partnere találók, nem adom fel. Most is van érdeklődő a gyártási jog megvételére és a sorozatgyártásra. A tömeges gyártás azért lenne jó, mert számomra már bizonyosság, hogy a gyerekek tudnak és szeretnek játszani a játékaikkal.

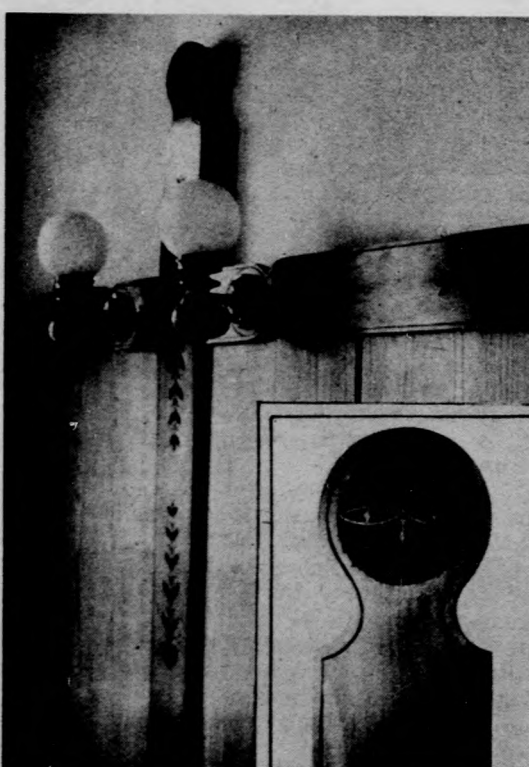
— Tetszetősek, izlések és kerestek zsúrizott faragott bútoraid is. Ebben a kis pinceműhelyben lehet egyáltalán étkezőbútorokat, szekrényeket gyártani?

— A szűk hely miatt bizony csak körülmenyesen, nehézkesen. Amíg szárad a védőlakk, faragni nem tudok, ha az asztalt készítem, a székeket ki kell pakolni...

Faragott székek

A KPVDSZ művelődési háza színháztermi faburkolatának részlete

Kiecska Erzsébet Cigány anya altatója versei

Rába-parti akvarell

Itt a Nap megáll kicsit szórt a fény a vizek városának platános szigetén

itt a gépek zaja csak szűrtlen hallik a szürke Rába fodra simultan elrezeget a Duna-híd merész ívben hajlik mindenki pihenten ballag a fürdő neszei halkulóban vannak itt a felhőpamacsok lépésben suhannak

aludj fiam muro sávo álmod zöld csillagerezed éjfékete éjben

muro sávo réten nyargalsz szétlő-kapott ruhában mezitlábás vágyaid fekete nyomokat hagynak a sárban hajadra száll azürkék lepke

— bátyádat elvitte föld-szagú este —

muro sávo bogárfekete szárnyon továbbropt az álom koromfekete éjben s álmod zöld csillagerezed lesz la penelasz penelasz mint a mesében

ÉRTSÜNK SZÓT!

Nem mellékes

A folyamatos (világító, őrző), befejezett (megvilágított, őrzött) és beálló történetű (megvilágítandó, megőrzendő) melléknévi igenév használatában egyre gyakrabban fedezhetünk fel hibákat.

A folyamatos melléknévi igenév elsősorban ugyan egyidejűséget jelent, de ezt a szabályt a helyes, magyaros stílus érdekében gyakran meg kell szegnünk. Ennek az oka, hogy nyelvünk nem jelöli következetesen az időviszonyítást. Főként akkor szükségtelen és idegenszerű az igeidő egyeztetése, ha az elő- vagy utóidejűség a mondatból egyértelműen meghatározható. Ha tárgyaltan igeből képzett, befejezett történetű melléknévi igenévvel akarunk utalni a múltban lezajlott egyidejűségre, akkor még jobban vétünk nyelvünk szabályai ellen: „A múlt században élt (azaz: nyilván tartott nyílvánvaló) emberek még nem ismerhették a televíziót.” „X. Y. köszöntötte a patogós indulóra bevonult (vagyis: bevonuló) vállalatok csapanevét.” — „Az elutazottak (azaz: elutazók) között ott voltak a vállalat vezetői és képviselői is.” — „A közvélemény biztosítási csalásként ismert meg a leleplezőskor széles körben mély-

seges felháborodást kiváltott (kiváltó) bűnügyet.” — „Az áruházat megtekintett (megtekintő) szakemberek nagy meglepéssel szemléltek a gazdag áruválasztékot.” A befejezett történetű melléknévi igenév viszonylag ritkán használatos állítványi szerepben, mégis oly gyakran halljuk, olvassuk a rossz példákat: „köztudott (köztudomású); világszerte elismert (világszerte elismerek); a nyitva tartás sokszor kifogásolt a vendégek részéről (a vendégek sokszor kifogásolják a nyitva tartást); az akkumulátor már feltöltött (fel van töltve) stb. Ilyenkor tehát használhatunk személyragos igei állítványt vagy a befejezett cselekvés, történet állal létrehozott állapot jelölésére -va, -ve képzős határozói igenevet és a létigét: „Az eredmény központilag is nyilván tartott (nyílvánvaló tartva)”. — „Ez a terület már kisajátított (ki van sajátítva)”. A folyamatos és befejezett történetű melléknévi igenév csak akkor állhat állítványként, ha eredeti jelentése már meggyengült, és tulajdonságot vagy állapotot jelölő melléknévi vált: forró találó, megható, sértő, nyomtatott, fardat, tépelt, derült, igerült stb.

A beálló melléknévi ige-név használatában is találhatunk kifogásolható példákat. „Jelölésüköz gratulálunk, megválasztásukhoz sok sikert, tanácsotként végzett (végzendő) munkájukhoz erőt, egészséget kívánunk.” — „Vöröskereszt-szervezetünk március 5-én nőnap ünnepséget tart. A művelődési házban tartott (tartandó) rendezvényen többek között a helyi gyermeknevelési tanácsok gondoskodik a vendégek szórakoztatásáról.” — A DMVSC minden idegenben játszó (játsszandó) mérkőzésére utazó társakat keresünk.” Az -andó, -endő képzős igenév használata egyre jobban terjed a celhatározói mellékmondatok rovására. „Ezt bizonyítandó, elküldtük munkatársunkat a gyár főmérnökehez” — halljuk a rádióban is ezt a régies, modoros, latinos szerkezetet. Magyarosan ezt így mondjuk: „Azért, hogy ezt bebizonyítsuk...”

Tudjuk: „Minden rossz mondat törött ablak, melyen át egy rossz gondolatra látni.” Jó lenne, ha eljönne már az az idő, amikor ezen a törött ablakon maga a beszélő is be merne nézni.

Salga Attila

CZAKÓ GÁBOR:

A hétfájdalmú nagymama

Editet csütörtökön ütötte meg az áram, amikor Zsolt a kollégiumban volt. A gyerek „nem egészen szándéktalanul” metszette be a villanyvasaló kábelének szigetelését a dugó mellett. Edit ugyanígy nyúlt oda. Már úton volt a keze, amikor észrevette, de ő nem az az asszony volt, aki félbehagyja, amit elkezdett. Ennyivel volt több a mozdulata annál a közönségesnél, ami minden ügyetlen emberrel előfordul, aki lever egy poharat. Akaratlanul, mégis sejtve, hogy mi fog történni, sőt tudva, mert az utolsó ezredmásodperc megduzzad a felismeréstől, hogy a len-dület megállíthatatlan, az elrontott mozdulat íve megváltoztathatatlan, és a reménytelenségtől, amellyel a pohárban rekedt ártatlan fény búcsúzik.

Amikor Edit a vasalót kihúzta, soha nem a dugót fogta meg, hanem a kábelt. Miért éppen most járt volna el másképpen? Zsolt nagyon jól tudta ezt. Hogy ne gondoljon rá, csütörtökön — ez volt otthon a vasalás napja, ahogy kedd a mosásé — kívülről bemagolta a géptankönyv feladott fejezetén kívül az előzőt és következőt, a kézilabdaedzést is kihagyta, mert annyira gyűlölte a géptant, hogy nálánál kü-

lönb mákonyt keresve sem találhatott volna. A pénteki órán megkukult a tábla előtt. Semmi értelmét nem látta a felelésnek. Egy géptan ötös vagy szekunda semmi ahhoz képest! No nem. Nagyanyját megölni nem akarta. Halálát sem kívánta igazán a szíve mélyén, ám ha mégis, akkor jó. Még otthon kezébe akadt a szigetelőszalag, megpörgette a mutatóujján, ránézett a vasalóra, de a kábel sebére már nem. Visszatette a szigetelőszalagot. Ha már így szaladt meg a kés, akkor menjen a többi is a maga útján. Ennyi. Az élet se több. Hétközben órák, leckék, géptan, anyagismeret, Petőfi, kézilabdaedzés, menza, kollégium, lábszag, hétvégén otthon? — Zsolti ügyes, aranyos, okos rohadt kölyök, megint nem szól egy szót se, ablakpucolás, porszívózás, szőnyegporolás, függönymosás, öregkurva, Emmuskám, a te vöd aztán olyan, hanem Juci unokája, hallottatok, kibe vagy szerelmes, miért nem hívod meg soha a barátait? Azt hiszed, mi nem vagyunk kíváncsiak rájuk? Legjobb a kettő között a vonat a kossal, a részeg tipródással együtt: olyan, mint a halál, mert nincsen sehoh se, se a kol-

legiumban, se otthon. És a nagymama sincsen. Rossz ripacs, semmi se igaz belőle, amit az egyik kezével ad, a másikkal gyorsan visszaveszi, azt képzeli, hogy ő kelti fel a napot, de nyomban le is fekteti. Zsolti régóta dolgozott a „nagymama szobrán”. A rajzoknál tartott egyelőre, és beszerzett egy öngyújtót. Az lett volna a szobor lelke. Az öngyújtót eldugta, de a tervekét kihívóan elől hagyta, hogy lássa a mama és ne ertsze. Érdeklődésére foghegyről odavetette: „találmány!” aztán kiment a konyhába röhögni, amikor Edit elhencegette vén barátnőinek, hogy az ő unokája feltaláló lesz. „De nem ám olyan széhlámos, mint Pali, hanem igazi!”

A nagymama szobra mobilnak ígérkezett. Az öngyújtó lángja egy kövér kúrtóban kis turbinát forgatott volna, amely egy spirális csővezetékbe áramlást gerjeszt, amely sipot szólaltat meg úgy, hogy a sip szele elfújja a lángot. Gyújt, sipol, kioltja magát, gyújt, sipol, satöbbi. Úgy lett volna igazi, ha még egy szerkezet csatlakozik a műhöz, amelyet a láng kialsása hoz működésbe: ez beakasztja újra az öngyújtót, teljessé téve a mondanivalót. E művé-

KÖNYVJELZŐ

Varsói krónika

Ha a magyar olvasó a lengyel szépirodalommal szeretne megismerkedni, könnyű helyzetben találja magát, hisz kizárólagosan gazdag szépirodalmi anyagban válogathat. A lengyel történelemről viszont Perényi József Lengyelország története című könyve óta hazánkban több mint húsz éve nem adtak ki tudományos igényű könyvet.

Most egy újságíró (a Kélet-Magyarország vezető munkatársa) fogott tollat, hogy Lengyelország jelenkori történelmének legnehezebb időszakáról, a háború utáni legsúlyosabb helyzetéről, a 80-81-es válság eseményeiről számoljon be. Szilágyi Szabolcsot nemigen kell bemutatni, hiszen 1974 óta a Magyar Rádió nyírfegyházi stúdiójának szerkesztője, arca a képernyőről mindenki ismerheti. Mint a lengyel nyelv és élet kiváló ismerője, 1979-ben küldték ki Varsóba tudósítónak, ahonnan pontosan öt évig (1979. augusztus 1-jétől 1984. augusztus 1-jéig) küldte hiteles és mégis színes beszámolóit az egyre tragikusabbnak ígérkező lengyel eseményekről, majd a kibontakozó konszolidációról (kiváló munkájáért egyébként megkapta a Magyar Rádió és Televízió elnökének nívódíját és a lengyel sajtóírányítás aranytollal járó elismerését is.)

Most megjelent könyvében, melynek címe Varsói krónika, az akkor átélt események egy részét foglalja össze. Az első feljegyzett időpont 1979. augusztus 1. Az utolsó 1981. december 13. A fenyegető események első jelei a 70-es évek végén tűntek fel. Sorban álló tömegeket lát a tudósító, röpcédulákat kap, egyre gyakrabban hallani a gazdasági helyzet nehézségeiről, kritikák párton belül és kívül, elbizonytalanodás a vezetésben, fokozott nyugtalanság, majd sztrájk és megmozdulás Gdanskban. Megalakult a Szolidaritás, amit politikai költőként és pluralizmusra törekvő követ. A történetek ismertek lehetnek mindannyiunk számára, de az akkori napi események, most, néhány év távlatából történelmi

sze a könyvben. E kemény, nehéz évek már-már a polgárháború árnyát vetítik előre.

A szerző leleménye, hogy bár a könyv 1981. december 13-ával, a szükségállapot elrendelésével fejeződik be, az utolsó 1986. április 3-án keltezi. Így a Jerzy Urban miniszterrel, a kormány sajtószóvivőjével folytatott beszélgetésben szó esik az utolsó öt év eredményeiről is.

Forrásmunka lehet ez a történelmi hitelességű könyv. Am a krónikát ígérő cím ellenére egyben kitűnő olvasmány is. A lengyel események mellett egy külföldi tudósító hétköznapijai is megismerhetjük, bepillantást nyerhetünk a sajtóközpontok kavargó világába, a világsajtó együttműködésébe. Szimpatikus a szerző előítéletektől és itélkezésektől mentes előadómódja. Aki ismeri Szilágyi Szabolcsot, tudja róla, hogy szinte gyermekkor óta tudója és ismerője a lengyel népek és Lengyelországának. A szerző mintha mindig is tudatosan erre a kioldatásra készült volna. 15 éves kora óta, immár harminc éve ha csak teheti, vakációit, szabadságát Lengyelországban tölti, amit csak lehet, elolvass Lengyelországról, s a sors szeszélye folytán feleséget is onnan hozott. Megtanulta, hogy a lengyelekről csak lengyelül szabad gondolkozni. A lengyelek életébe nem szabad és nem lehet beleszólni. Ítéletet mondani is nehéz. Hogy sötét vagy világos színeket használ-e a szerző? Valószínűleg a legrealistább színárnyalatot. Könyvéből mindenesetre kitűnik, hogy nemcsak értője, hanem érzője is a lengyeleknek, a lengyel néplelek rejtelmeknek.

Az idő környörtelen, úgy tűnik, mintha csak tegnap hallottuk volna Szilágyi Szabolcs olykor izgatottan tűnő tudósításait a viharos lengyel eseményekről. Pedig a gdanski sztrájkok 1980 augusztusában kezdődtek, és a szükségállapotot több mint öt évvel ezelőtt rendelték el. (A Magyar Távirati Iroda Kiadója, 1986.)

Bodnár István

Tévédrámák dicsérete

Főértékelődött mostanában a televíziós játékok. Több szempontból: a közönség mind nagyobb része csak a képernyőn találkozik hazai gyártású mozgóképpel, azt is ott nézi meg, amit a moziban láthatna; másfelől egyes alkotóink olykor a televízióban lennek önmagukra, meghaladva legutóbbi mozifilmjeik színvonalát. (Ez történt — a kritikások egyöntetű megállapítása szerint — a jeles Gaál Istvánnal, aki Szabó István novellái nyomán az Isten teremtényei című tévéfilmjében igazolta ismét művészetének valódi nagyságrendjét.)

S olykor még egy-egy nagy veszteség is növeli valamely tévédráma jelentőségét. Péger Antal az utolsó szerepét játszotta el Mihályfi Imre irányításával Sarkadi Imre *Elveszett paradicsom* című remekművének televíziós változatában. Péger „meghalt” már egyszer ebben a szerepben: amikor hajdan a Makk Károly rendezte mozifilmben alakította Sebők Imrét; most azonban „igazán” el távozott a forgatás munkálatai közepette, s a kényszerűségről még inkább kamaradrámára szűkített sűrített előadásban a kitűnő Cserhalmi György (Sebők Zoltán) és a szerepre nem ideális, de hozzá rokonszenves főlőni igyekvő főiskolász, Hegyi Barbara (Mira) Péger Antal helyett, immár csak a kamerához intézhetők a 75 éves hőles tudósának szánt mondataikat. Mindebből — a tragikusan váratlan esemény ellenére — szívünkig ható, megmondható példázat született a „megváltás” örökké adódó lehetőségéről, a boldogság folytonos ígérteréről. S bár nem televíziós drámáról van szó, meg kell említeni azt a tény, hogy az elmúlt időszak legjelentősebb eseménysorozata a magyar képernyőn Sára Sándor dokumentumfilmje volt, a *Bábolna*, mely múlt és jelen tanulságos összevetésével figyelmeztetett arra: valódi eredmények csakis a tehetős emberek időben történő fölismerése, méltó feladathoz juttatása révén születhetnek. S ha nincs ez „intézményesítve” a Burgert Róbertek hályogkovács módjára láthatnak csak munkához, saját kárukra okulva.

Jelentős teljesítmények okvetlenül indokolt visszavonulása mellett (Esztergályos Károly: *A végtelenség párhuzamosban* találkoznak, Nóra; Ruszt József számos — színházi ihletésű — rendezése stb.) érdemes arra is figyelni: mit tesznek a televíziós alkotók egy korszerűbb „tévékönyv” kialakítása érdekében? Vannak erre valló törekvések. Még a Linda-sorozatban is, ahol Görbe Nóra szerencsés megtalálása révén egy cselekvő nő és hőstípus elfogadtatásának — nagyon időszerű — folyamata kezdődött meg, eléggé ügyesen észrevett hazai negatív jelenségek erőterében.

A baj legfeljebb az, hogy a sorozat rendezője, Gát György s a forgatókönyvírói változatlan formában vették át a kalandműfaj túlmerevedett szabályát: miszerint a főhős s a többiek minden alkalommal csakis ugyanabban az alaphelyzetben léphetnek elénk. Tehát Linda állandóan télenségre kárhóztatva, apró-cseprő ügyekkel bajmóldóva talál rá valamilyen nagyobb szabású gáztett elkövetőjére, igazolja nagyszerű fizikai és szellemi tulajdonságait — ám mindez a szakmai előrejutása, megbecsültsége tekintetében semmiféle előnnyel nem jár. (Vagy talán nagyon is az életet másolja a sorozat.)

Számottevő nyereség mutatkozik az említett televíziós könyvelv megöröztető-abbfejlesztő kezelésében a Magyar Televízió Fiala Művészek Stúdiójának alkotójánál, munkáiban Nem titok: a tévékritikusok ez évi díjkiosztó vitájában komoly hangsúllyal merült föl a gondolat, hogy ezt a tevékeny, újításra kész műhelyt díjjal kellene jutalmazni, ám ez a szokás — intézmény s nem személyek teljesítményének elismerése — egy idő óta nem divatozik. Szót érdemel itt Molnár György munkássága: a negyven küszöbén, hazai gyakorlatunk szerint fiatalnak minősíthető rendező új, merész hangvételű, történelemfaggató közéleti kabaréjával (*Lódeszha*) keltezt annak idején figyelmet; legutóbb pedig osztatlan elismerést az *Örökkön örökké* című tévéfilmjével. Mai örögekről szolt benne, némi érzékes felszíniséget nem kerülve el ugyan, de művészi fölfedezésekben sem szűkölködve.

Jó tempójú filmje végül is valóságú képet adott az idős Magyarország rétegeiről, a derűs és kevésbé derűs nyomorúság változatairól. S például a Turai Idával készített pompás jelenet a humor klasszikus elemeinek megújító célszerű, tehetős hasznosításáról tanuskodott.

Dokumentum és művészi kitálalás vegyült a stúdió *Alpári történet* című produkciójában (El Eini Sonja rendezése), mely — a második műsor késő esti adás-idejével sújtva — egy véltetőleg megtörtént bűnügyet rekonstruált a kamera előtt, valódi vagy helyettesítő szereplőkkel. Különösen a süketnéma fiatalember, a gyilkos férfkőzött közel hozánk — hiszen a tett, amelyet elkövetett, megbocsáthatatlan bár, de ugyanúgy rádöbbentett gyakori érintkezés zavarainkra, balul megnyilvánuló, eltorzuló érzelmeinkre, mint néhány éve Xantus János talányos, izlésmintáink! semmibe vevő, mégis ekként fölrazó mozifilmje, az *Eszkimó aszszony fázik*.

Ki-ki folytathatná ezt a gondolatort a maga — képernyőről vett — példával. Tévédrámáink dicséretére vállalkoztam, hibákat sem hallgatva el. A jelenség nem becsülhető túl kellőképpen, hiszen mozgóképi kultúránk alapjairól van szó.

Köháti Zolt

Hírünk a hazában

1987-4.

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓ

Keserü Zsuzsa: Az originális kutatás 10 esztendeje (a Biogalban). = Egészségügyi Dolgozók, 1986. szept. XXX. évf. 9. sz. 6. l.

ÉLELMÉZÉSI IPAR

Gönczy Árpád: A debreceni hatósági élelmiszer-ellenőrzés kialakulása és rövid története (1869-1982) = Élelmészeti Ipar, 1986. nov. 40. évf. 11. sz. 431-435. l.

GAZDÁLKODÁS

Deák Géza—Juhász Lajos: A Földesi Rákóczi Termelőszövetkezet VI. ötéves tervének gazdálkodási és irányítási tapasztalatai. = Gazdálkodás, 1986. nov. XXX. évf. 11. sz. 7-17. l.

KÖZNEVELÉS

Takács Imre: A hajdúszoboszlói pedagógusok életmódja. = Köznevelés, 1986. XLII. évf. 44. sz. dec. 26. 8-9. l.

KRITIKA

Biernaczky Szilárd: Jubileumi Bartók-kórusverseny Debrecenben. = Kritika, 1986. dec. 12. sz. 47. l.
Földes Anna: Kortársainkról. (Közte Görömbei András: Sütő András kötetéről is ad ismertetést.) = Kritika, 1987. jan. 1. sz. 30. l.

MAGYAR TUDOMÁNY

A debreceni ciklotron. (Tematikus összeállítás.) = Magyar Tudomány, 1986. nov. XXXI. évf. 11. sz. 844-856. l.

NÉPSZABADSÁG

Sötér Edit: Gyesen szerzett doktorátus. (Pataky Eszter a Biogalból) = Népszabadság, 1986. dec. 19. XLIV. évf. 298. sz. 6. l.

Rác T. János: Csatán, békén nyert szabadság. (Hajdú-ság) = Népszabadság, 1986. dec. 20. XLIV. évf. 299. sz. 21. l.

Rác T. János: A népfretilos Fazekas (Károly, aki a megyei tsz-szövetség titkárákát vonult nyugalmába.) = Népszabadság, 1986. dec. 31. XLIV. évf. 307. sz. 7. l.

Dögei Imre: Bakonszegi bátorságok. = Népszabadság, 1987. jan. 2. XLV. évf. 1. sz. 6. l.

Dögei Imre: Helyben maradt milliók. (Balmazújváros. Lenin Tsz) = Népszabadság, 1987. jan. 5. XLV. évf. 3. sz. 5. l.

Rác T. János: A bódék körüli vitákról: Főút és kiút. (H-B. megye) = Népszabadság, 1987. jan. 6. XLV. évf. 4. sz. 5. l.

Munkában a nádkombájnok a Hortobágyon. = Népszabadság, 1987. jan. 8. XLV. évf. 6. sz. 9. l.

Tarján Tamás: A Tótk Debrecenben. = Népszabadság, 1987. jan. 12. XLV. évf. 9. sz. 7. l.

Antal Anikó: Panelsiker, családi házakban elbeszélve. (A HÁEV úpejti sikere) = Népszabadság, 1987. jan. 16. XLV. évf. 13. sz. 6. l.

NÉPFRETL

Török Imre: Ezúttal Derecskén (rendezték meg a hagyományos megyei kertészeti kiállítást) = Népfretil, 1986. nov. XXXI. évf. 11. sz. 57. l.

NÉPI ELLENÖRZÉS

Vas József: Energiagazdálkodás Hajdú-Bihar megyében. = Népi ellenőrzés, 1986. szept. XXVIII. évf. 9. sz. 31-32. l.

Flórián Lajos: Püspökkladányi tapasztalatok. (Nyugdíj-bizottságok munkája) = Népi Ellenőrzés, 1986. nov. XXVIII. évf. 11. sz. 26. l.

NIMRÓD

Szilágyi Ferenc: Debreceni baklövők, avagy nyúlhistória 1795-ből. = Nimród, 1986. nov. 106. évf. 11. sz. 36. l.

PEDAGÓGIAI SZEMLE

Szalay Tibor: Mojzes János: Módszerek és eljárások a kémia tanításában (recenzió). = Pedagógiai Szemle, 1986. XXXVI. évf. 11. sz. november. 1145-1146. l.

POLGÁRI VÉDELEM

Sz. Tamás Tibor: Francia vendégek a hajdúszoboszlói bázison. = Polgári Védelem, 1986. nov. XXVIII. évf. 11. sz. 24-25. l.

SZABAD FÖLD

Rapai Piroksa: Szanalás, tanulságokkal. (Hajdúszoboszlói Vörös Lobogó Tsz) = Szabad Föld, 1986. nov. 21. XLII. évf. 47. sz. 4. l.

Dulai Sándor: Lesz-e dalárda Hajdúbagoson? = Szabad Föld, 1986. nov. 21. XLII. évf. 47. sz. 13. l.

Uo.: Szabó Ferenc: Ötusa Debrecenben. = 14. l.

Dulai Sándor: A szik megválasztja lakóját. (Egy agrárszakember a Hortobágyon) = Szabad Föld, 1986. dec. 5. XLII. évf. 49. sz. 11. l.

Uo.: Deák Attila: Egy intézmény gyermekei. (Hajdú-böszörmény, Silye Gábor Műv. Közp.) = 13. l.

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Lázár Imre: Káplár Miklós centenáriuma. = Szocialista Művészetért, 1986. szept.-okt. XXIX. évf. 9-10. sz. 9. l.

SZÖVETKEZET

Vincze Péter: Álmosdi ébresztő. (Egy követendő példa.) = Szövetkezet, 1986. nov. 19. XXXIX. évf. 47. sz. 4-5. l.

ÚJ TÜKÖR

Barabás Tamás: Működik a dolog! (Beszélgetés Ujlaki Dénessel, aki pályáját Debrecenben kezdte.) = Új Tükör, 1986. dec. 7. XXIII. évf. 49. sz. 27. l.

Koczogh Ákos. (Nekrológ) = Új Tükör, 1986. december 7. XXIII. évf. 49. sz. 43. l.

Végh Antal: Kocsi, szekér, hintó... Hortobágyi mesterségek X. Fotó: Kékesy Károly. = Új Tükör, 1987. január 11. XXIV. évf. 2. sz. 10-11. l.

Tamás István: Veres Péter-emlékműsor. (Tv-krónika) = Új Tükör, 1987. jan. 25. XXIV. évf. 4. sz. 31. l.

VASÁRNAPI HÍREK

Erdei Sándor: „Boxmérkőzés”, kissé meglepő eredményel. (Végh Antal alulmaradt Debrecenben) = Vasárnapi Hírek, 1986. nov. 2. II. évf. 44. sz. 12. l.

Bocsák Miklós: Utoljára. (Végh Antalról a beszélgetés kapcsán.) = Vasárnapi Hírek, 1986. nov. 2. II. évf. 44. sz. 12. l.

Szerkesztette: Sürányi Béla

Egy tüzeset „hordaléka”

Bérlők és bérbeadók

Február 12., csütörtök. Lakók kérésére fotós kollégámmal a Fényes udvar 16. szám alatti házba megyünk. A lift nem működik, így a 15. szám felvonójával jutunk fel a tizedik emeletre. Fent már érezzük a nagy pernyeszagot, s a folyosón átmenve érünk el a 16. szám liftgépházához.

A falról a festék leolvadt, a gépház iszonyatosan néz ki, még szemmel láthatóak a tűz nyomai. Amin igen csak elcsodálkozunk: a tetőn még mindig ott a lyuk, legalább egy méter széles, s ahogy aláállunk, az ég kékeje tűnik elő a lépcsőházból.

A Tanács utcai házkezelőnél sajnos, éppen nem találjuk az ügyben érintetteket, így csak üzenetet hagyunk — legalább telefonon keressük egymást.

(Mint utólag megtudjuk, másnap, február 13-án, pénteken ideiglenes megoldással befedik az említett lyukat.)

Bodolai István tűzoltó alezredes, megyei parancsnok:

— Január 27-én hajnali 2 óra 22 perckor riasztottak bennünket. A tüzemeletes ház tetején ütött ki tűz, meggyulladt a liftgépház, a mellette lévő kis raktár és az átjárófolyosó elektromos berendezése. Ismeretlen egyén dobhatott el égő gyufát, vagy cigarettát, ami a tüzet okozhatta.

— Mennyi idő alatt oltották el a tüzet?

— Négy óra 17-kor jöttünk el, reggel aztán még egyszer visszahívtak, de szerencsére akkor már indokolatlanul. Nem volt könnyű az oltás, mert természetesen nem volt áram a lépcsőházban, a lift sem működött, fent a falról szinte olvadt a festék. Nagy-nagy füst volt, embereink csak sűrített levegővel készültek tudtak dolgozni. Ropogott, recsegett, izzott a száraz pozdorja, s mivel a liftgépház melletti raktárban éghető anyagokat is tároltak, így ez csak fokozta a füstöt.

— Hogy került oda az a raktár?

— Az egyik lakó kérésére a DIK jogtalanul engedélyezte az „ideiglenes pince-raktár” létesítését a tizedik emelet felett. Sajnos, tudomásunk van róla, hogy a DIK több épületben is adott ki hasonló engedélyt. Pedig napjainkban egyre szaporodóan vannak a lakóháztüzek, s éppen ezért sokkal körültekintőbben kellene ilyen engedélyeket kiadni. Arról nem is beszélve, hogy a raktár a menekülési útvonalat is zavarta.

— Pedig csak egy félre-eső sarokban van...

— Látott már közelről tüzesetet? Mert ha igen, akkor biztosan tudja, micsoda pánikhelyzet alakulhat ki ilyenkor. És ez a szabálytalanul kialakított raktár a veszélyhelyzetet csak növelte. Egyébként higgye el: a mi intézkedéseink az emberek életét, a vagyon megmeneküléséért vannak.

Derzsényi Sándorné, a DIK igazgatóhelyettese:

— A lakásügyi jogszabályok értelmében a bérbérlőnek joga az állami lakások közös használatra szolgáló területét nem lakás céljára szolgáló helyiség létesítésére valaki rendelkezésére bocsátani. Nem értem tehát, hogy milyen alapon beszélnek jogtalanságról a

tűzoltók. Másrészt: a lakóval kötött szerződésünkben az szerepel: az ideiglenes raktárban nem tárolhat „tűz-, robbanás- vagy egyéb veszélyt okozó anyagot”. Azért már ő a felelős, hogy nem tartotta magát a szerződéshez.

Zolnai Sándor, a DIK tűzvédelmi előadója:

— Aki 1983-ban ezt az engedélyt kiadta, már nem dolgozik a vállalatunknál. A mi feladatunk most az, hogy megvizsgáljuk, mire használják lakóházainkban az ehhez hasonló raktárakat. Abban viszont biztos vagyunk, hogy a Fényes udvar 16. alatt a menekülési területet egyáltalán nem zavarta ez a raktár, hiszen a füst más irányba szállt!

— Ha most kérdeznék, adna engedélyt erre a raktárra?

— Nem! És az biztos, hogy ezentúl sokkal szigorúbbak leszünk. Sajnos, látni kell: az emberek — ha alá is írják a szerződéseket — nem tartják be.

***

Február 16-án — miután addig engem a házkezelő-ségtől senki sem keresett — ismét elmentem a Tanács utcára. Tikász Emma csoportvezető készséggel adott tájékoztatást:

— Január 27-én volt a tűz, s mi már aznap megrendeltük a javítási munkákat a termelési osztályunktól. Az üvegek nagyon gyorsan jöttek is, s az üvegezés igen hamar el is készült. Ertesítettük a Finommechanikai Vállalat felvonórészlegét, hogy a liftet mielőbb javítsa meg.

— Február 12-én, ott jártunkkor egy elég komoly lyukat láttunk a tetőn. Azaz ki foglalkozik?

— Február 13-án egy ideiglenes megoldással betároltuk ezt a lyukat.

— Tizenhét nap eltelté után...

— Erről inkább a termelési osztályvezetőt kérdezze!

Hudák Károly, a DIK termelési osztályvezetője:

— Január 28-án, egy nappal a tüzeset után már megkaptuk a munka megrendelését. Rá is írtam az anyagra: azonnal, kiemelten kezelendő. Látható volt azonban, hogy nagy értékű, nagy mennyiségű munkáról van szó. Üvegezés, asztalos-, tetőfedő-, lakatos-, festő-, bádogosmunkák. Lebontottuk a födémeket, statikai te-lülvizsgálatot kezdünk, hiszen ki kellett deríteni: milyen súlyos károsodás keletkezett a tetőn.

— Tizenhét nappal a tüzeset után mi mégis egy jókora darab lyukat láttunk ott.

— Nem tudom, hogy lehetett az. Hiszen mi föléval már az első napokban ideiglenesen lezártuk. Esetleg jöhetett egy olyan szélvihar, ami levitte...

Szathmári Attila, a Finommechanikai Vállalat felvonórészlegének üzemvezetője:

— A tüzeset napján már tájékoztottunk a helyzettől. Azóta mindennap átjárunk, s várjuk, mikor adja át a

— Mit jelentett az, hogy kiemelten kezelték ezt a munkát?

— A felső átjárófolyosón és a liftgépháznál legalább száz négyzetméter üveg hiányzott, hiszen a tűzoltók is sokat összetörték, hogy hozzáférjenek a tűzhöz. Tudja, mit jelent ebben az országban ekkora mennyiségű üveget beszerezni? Egyébként — visszatérve a gyorsaságra —, annyi feladatunk volna, hogy különböző hónapok múltán juthatnánk hozzá ehhez a munkához. Higgye el, amit meg lehetett tenni, azt megtettük. Körbetelefonáltuk az

— Rendkívüli erőket összpontosítottunk, folyama-

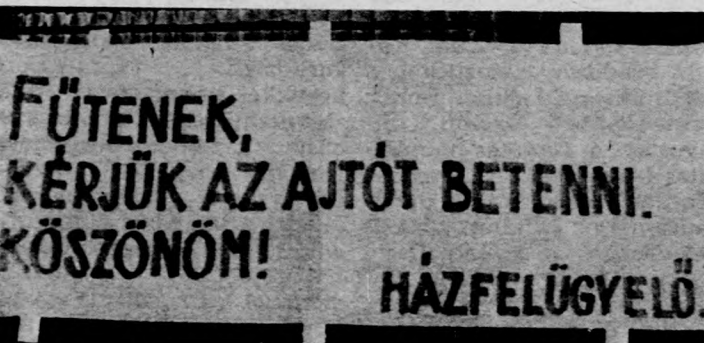
terepet az ingatlankezelő. Ha nekünk azt mondanák: kezdhetjük, azonnal munkához is látnánk. Sőt amit lehet, már így is elvégeztünk: a szerelőnk már az össze-eggyeztetett vezérlőállványt állítja helyre, s az anyagokat is beszereztük.

— Mennyi időre lesz szükségük?

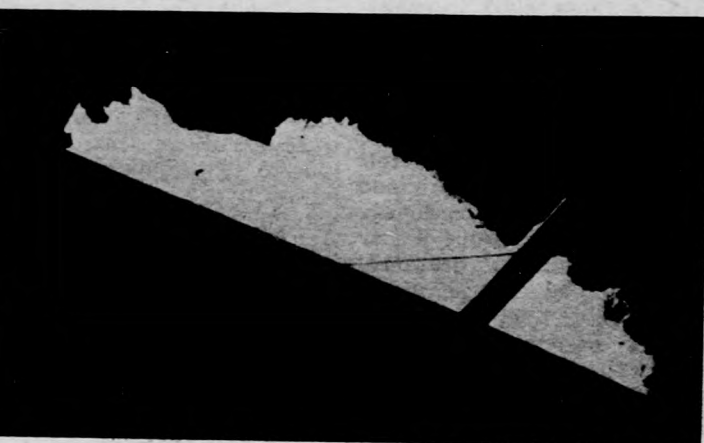
— Komoly munkáról van szó, de gondolom, rákén- centrálva két hét alatt megleszünk — persze, előbb legyen miénk a terep.

Derzsényi Sándorné:

— Rendkívüli erőket összpontosítottunk, folyama-

Felirat a földszinten

Lyuk a tetőn (február 12.)

összes ingatlankezelőt anyagért. És miközben a statikai felülvizsgálat folyt, tervező művezetéssel már előre dolgoztunk.

Csonka József, a DIK statikus:

— Hogy elhúzódtott volna a statikai vizsgálat? Ez re-latív dolog. Itt nagy felelősséggel kellett dönteni, a szerkezetet a legalaposabban feltekerni. A szakvélemény előkészítése alatt már beindítottuk az anyagbeszerzést, a gyártást.

Hudák Károly:

— És azt se feledje: két statikusunk van, miközben nem egy-két épületünk „akár” összedőlne... Egyébként ezen a héten — mondta február 17-én — elvégezzük a munkát, már csak az alumíniumfólia beszerzése okozhat gondot. Biztos vagyok benne, hogy a február 23-ával kezdődő héten már átadhadjuk a terepet a felvonónak.

Szathmári Attila, a Finommechanikai Vállalat felvonórészlegének üzemvezetője:

— A tüzeset napján már tájékoztottunk a helyzettől. Azóta mindennap átjárunk, s várjuk, mikor adja át a

tosan végeztük a munkát, én igazán nem értem a lakók türelmetlenségét. Ezen a házon kívül is rengeteg feladatunk, hiszen nagyon sok olyan lakásunk van, ami beázik. Azon is csodálkozom, hogy miközben ott van a Fényes udvarban a házkezelőség, mégis közelebb a lakóknak az újság-szerkesztőséget felkeresni.

***

Február 19., csütörtök. Bartha László, a ház egyik lakója:

— Huszonhárom — napja történt a tüzeset. Azóta a 15. számú ház liftjével közlekedünk, igaz, egyszer az is elromlott, és lényeges szempont: csak a tizedik emeleten van átjáró a két ház között. Rádadásul néhány napig még az is le volt zárva. Idősek, betegek is vannak itt, akik az ötdíken, hatodikon laknak és nekik mindenképpen jó néhány emeletet kell gyalogolni. És, hó, nagy hideg volt, és ott tántorgott az a lyuk a tetőnkön... Késő délután a munkából hazajövet kezd-jünk érdeklődni a házkezelő-ségnél? Mert a házfel-ügyelőtől nem kapunk vá-laszt. És mi csak annyit látunk, hogy néha megjelenik néhány munkás, elvegez va-lamit, aztán jó darabig nem történik semmi. És itt va-gyunk ebben a bizonytalan-ságban. Legalább látnánk a munkát, vagy valaki jönné és mondaná: „nyugi, lakók, hamarosan minden rendben lesz!”

***

Mondhatnék talán én va-lami biztatót, de csak tor-komon akad a szó. Hirtelen tudatosul bennem: micsoda távolságra került bérlő és bérbeadó. Mintha két egy-mástól egészen messzire lé-vő világ volna. Akik hiába is szólnának a másikhoz, nem értik, nem érthetik egymás szavát.

***

Dombrovsky Ádám

— nemcsak vállalkozás, hanem társadalmi szervezet is. A tagsági vezetés, a döntésekben való részvétel, a működés belső rendjének kialakítása feltételezi a fiatalok nagyfokú aktivitását, fejleszti társadalmi felelősségérzetüket és a közeletiség jó iskolájának tekinthető.

Egy gazdasági, társadalmi alakulat létrejöttében és

Iskola és szövetkezet

Néhány gondolat az iskolaszövetkezetek

alakulásának kezdeményezésére

Az iskola és a mezőgazdasági szövetkezetek közötti együttműködés mindenki számára közismert, de hogy ez a kapcsolat milyen lényeges társadalmi megfontoláson nyugszik, és milyen sokrétű, csak akkor tárul fel, ha a kérdéssel elemzően foglalkozunk.

Nézzük, melyek a kapcsolódás főbb csomópontjai? Az iskola és a tsz egy településen működik, a gazdasági-társadalmi feladatok megoldásában egymásra vannak utalva. Különösen érezhető az a falvakban, a kisebb te-

lepüléseken, ahol néha a tsz az egyetlen műszaki-technikai egység, mely az iskola feladatait is tudja segíteni. A két intézményt a család is összekapcsolja. A szülő a tsz-ben dolgozik, a gyerek az iskolába jár. Az iskola a szövetkezet ügye, egyikük számára sem lehet közömbös. A tsz-ek számára alapvetően fontos a tanulmányi-ság megnyerése — és nemcsak mint munkaerő jön számításba, hanem a szövetkezeti tagság utánpótlásának, „megújulásának” közvetlen forrását képezi.

Tartalmasabb együttműködés

Ezért a mozgalomnak jelentős érdeke fűződik ahhoz, hogy az ifjúság minél előbb megismerje a szövetkezes „gondolatát”, gazdasági-társadalmi céljait, tapasztalatokat, jó tapasztalatokat szerezzen tsz-ek működéséről, reális képet kapjon a szövetkezeti tagság anyagi helyzetéről, életkörülményeiről, fejlődéséről.

Hasznosan segítették ezt a „betekintést” az üzemlátogatások, a tsz-eket bemutató osztályfőnöki órák, a mezőgazdasághoz kötődő szakköri munka — melyben egyes iskolák, az ügy iránt elkötelezettséget érző pedagógusok, úttörővezetők elismerésre méltó munkát végeztek. Ma úgy érezzük, hogy az igények és a lehetőségek — a mezőgazdasági szövetkezetek körében is — túlnőtték az eddigi kereteket, illetve tartalmasabb együttműködés kibontakozását alapozták meg.

A szervezettebb kapcsolat intézménye az iskolaszövetkezet (vagy iskolai szövetkezet csoport), melynek megalakulását a korszerezített jogszabályok is segítik.

Mindkettő azt a célt tűzte napirendre, hogy a termelőtevékenység és gazdálkodás során a tanulókat munkára, önállóságra, közösségi életre, a demokratikus jogok gyakorlására és takarékos életvitelre nevelje. Az iskolaszövetkezet tagjai lehetnek: az oktatási intézmény tanuló, tanárai, egyéb dolgozói. Belső szabályozásuktól függetlenül tag lehet a tanuló szülője is, illetve valamilyen képesítéshez kötött tevé-

kenység ellátása érdekében más kivülálló személy.)

A zömében tanulókból álló tagság önállóan nem képes biztosítani a megalakuláshoz szükséges vagyoni eszközöket. Különösen igaz ez a mezőgazdasági tevékenységek, amely köztudottan eszközintézkedés és csak rövidebb-hosszabb biológiai ciklus után van lehetőség a befektetések realizálására.

Lehetőség van arra, hogy az induló vagyoni eszközöket — a földet, az istállót, a gépeket, anyagokat — más intézmény, többek között a termelőszövetkezet biztosítsa; pénzbeli térítés ellenében tulajdonba adással vagy ingyenek használatba átengedéssel. Erre sok esetben adódik lehetőség: egy-két hektár nagyüzemileg nehezen művelhető föld, üvegház, fóliasátor, istálló bérbeadása, átengedése nem okoz gondot a tsz-nek, esetenként keresi is az újszerű üzemeltetési formát és örömmel ad helyt a kéréseknek.

Az iskolai szövetkezet önálló jogi személy. Csak középiskolában és felsőfokú oktatási intézményben működhet. Az iskolai szövetkezeti csoport nem önálló jogi személy, hanem a szövetkezet keretében működő, meghatározott önkormányzati és gazdasági önállósággal rendelkező, önálló szervezetre. A működéshez szükséges vagyoni eszközöket használatba kapja, önálló vagyona tehát nincs, tartozásaiért a befogadó szövetkezet felel. Bármely oktatási intézményben működhet. A befogadó szövetkezet mellett szorosabb a kapcsolata az adott oktatási intézménnyel is.

A gazdaszemlélet kialakítása

Az iskolaszövetkezet gazdasági vállalkozás. Felfoghatjuk úgy is, mint a „nagy” szövetkezet modelljét, egyszerűbb, kicsinyített mását, mely a sajátos gazdálkodási forma szinte valamennyi jellemző vonását tartalmazza. Nyereségre törekszik, az ösztönzésben és a munka díjazásában a részesedésnek kitüntetett szerepe van. Segíthet a munkára való nevelésben — és ez önmagában is nagy dolog —, de megítélés szempontjából lényegesen többről van szó. A tanult ismeretek elményszerű felismerése, az élővilág, a környezet szeretete, megbecsülése, a takarékos, a gazda- (tulajdonos-) szemlélet kialakítása, az egészséges életmód mind-mind olyan értékes tulajdonság, melyeknek „kifejlesztéséhez” az iskolaszövetkezet megfelelő keretet adhat. A szövetkezet — ketős természetéből adódóan — nemcsak vállalkozás, hanem társadalmi szervezet is. A tagsági vezetés, a döntésekben való részvétel, a működés belső rendjének kialakítása feltételezi a fiatalok nagyfokú aktivitását, fejleszti társadalmi felelősségérzetüket és a közeletiség jó iskolájának tekinthető.

eredményes működésében meghatározó szerep jut a vezetésnek és az érdekeltiségi mechanizmusoknak. Úgy gondolom, ez a megállapítás az iskolaszövetkezetre is érvényes. Az ügy iránt elkötelezett, megfelelő felkészültséggel rendelkező pedagógus és „szövetkezeti” vezető együttműködése hozhat sikert ezen a téren. A munkában feltétlenül szükséges olyan anyagi érdekeltiségi viszonyokat kialakítani, ami működésüket megfelelően honorálja.

Mi a tsz-szövetség álláspontja ma, a jogszabályok korszerűsítése után? Semmiképp sem az, hogy kampányt szervezzünk az iskolaszövetkezetek megalakítására, de időszerűnek és fontosnak tartjuk az ezzel összefüggő tájékoztatást, az érdeklődés felkeltését, a fiatalok, az iskolák, a szülők kezdeményezésének felkutatását. Meg vagyunk győződve arról, hogy „közösségi gondolkodás, kollektivistá magatartás nélkül nincs közösségi előrehaladás, s ha ez nincs, akkor nem lehet biztos egyéni jövő sem”. Az iskolaszövetkezetek és gondolatigazát, szépségét megfelelően tudják bizonyítani.

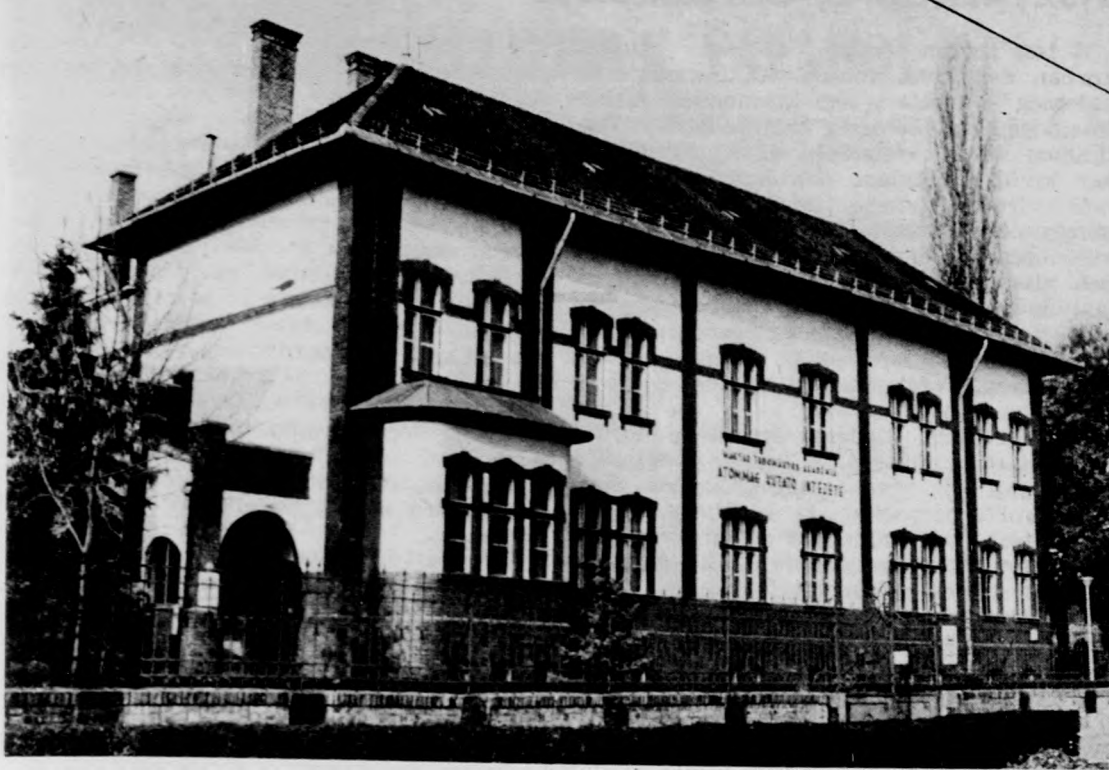
A II. kintetben kutatást, a nehézség r. tanszéke munkatá egy 2 m de Graa séhez E

Az elégett liftgépház

(Fotó: Kalmár István)

Dombrovsky Ádám

Az Atommagkutató Intézet

Illyés Gyulától Debrecen-nel kapcsolatban idézte Berényi Dénes: „... sárfalai közt kifejlődött városi szellem jellegzetesen magyar volt, nem vesztette el kapcsolátát a néppel, de a kultúra közlekedő edényein egy nívón állt a nyugati országok városaival is, ha ugyan itt-ott nem múlta felül azokat.” Berényi megítélése szerint a tudományok általános helyzetén túl Illyés megalapítása különösen igaz — ha nem is tagadjuk a koronkénti stagnálást, vagy a visszaesést sem — a fizikára.

Szilágyi Tönkö Márton kollégiumi professzor hazánkban 1678-ban elsőként hívatozik Galilei eredményeire, s bár könyve... a korabeli ismereteket egységes rendszerbe foglaló spekulatív fizikát tartalmaz, szerzője már megemlíti, hogy a fizika oktatását kísérletekkel kellene szemléltetni.” (Kiemelés: Hunyadi I-től.) Ugyancsak Debrecenben vannak nyomai először a kontinensen (csupán Oxford előzte meg ebben városunkat) fizikai kísérleti és bemutató eszközök használatának (1703-ban). Mindez kellő alapot teremtett Maróthi György, Hatvani István, Segner János munkásságához. Közülük különösen kiemelkedett Hatvani István, akit a tudományos életben elért sikerei miatt számos külföldi egyetem katedjára is meghívtak, de „öt mégis hazahozta a debreceniek iránti elkötelezettsége”. (Kiemelés: Hunyadi I-től.) Jellemző rá, hogy nemcsak vásárlásokkal igyekezett gyarapítani szertárát, hanem maga is készített egy mechanikussal kísérleti eszközöket. Feltétlenül illendő Sárvári Pál professzor nevének említése is, aki nagy tudású és a szertár fejlesztésében jelentős eredményt elért oktató volt.

Városunk jelenlegi fizika-kutatása arányainak kialakításában meghatározó szerepe lett Szalay Sándornak. Az ő úttörő tevékenysége nyomán Magyarországon Debrecenben kezdődött el a harmincas években a magfizika művelése. Az egyetemi intézetben indította el a munkát, ahol egyszerű berendezéseket építettek. Szó sem lehetett még akkor nukleáris gyorsítókról, a magreakciók létrehozásához radioaktív forrásokból származó alfa-részecskék szolgáltatták a bombázó részecskéket. „Ennek ellenére tevékenysége már a harmincas évek végén nemzetközi szintű eredményekhez vezetett a könnyű atommagok közti kölcsönhatási folyamatokra, illetve az atommagok gerjesztett állapotaira vonatkozóan.” (ki. Berényi)

A II. világháború sok tekintetben visszavetette a kutatást, de a háború után, a nehézségek ellenére — még mindig az egyetemi tanszéken — Szalay Sándor munkatársaival hozzáfűzött egy 2 millió voltos ún. Van de Graaff generátor építéséhez. Elkészült egy neutron

generátor is. Ugyancsak az egyetemi tanszéken, tehát még az önálló Atomki létrejötte előtt olyan eredmények születtek az urányanyag kutatásában, hogy a geológusok pesszimizmusa ellenére, lehetségesé vált, rövidesen meg is indult az urányanyag ipari kutatása.

Ezen sikerek, valamint a kutatási munkára alkalmas személyek Szalay Sándor által, két évtizedre visszamenőlegesen összetartása, az állami erők koncentrációja tette lehetővé az Atomki (akkor még az MTA Debreceni Fizikai Kutató Intézet néven) 1954-es létrehozását.

Igy ma a Szalay-féle iskolának két műhelye van Debrecenben. Kétségtelen, hogy az Atomki nagyságában, jelentőségében felülmúlja a KLTE Kísérleti Fizikai Tanszékét (1954-ig itt dolgozott Szalay Sándor), a két intézmény azonban azonos szellemben működik, és az utóbbinak éppen egyetemi oktatótevékenysége révén fontos tudományos kisugárzó szerepe van.

Az Atomki kutatási tevékenységét három célkitűzés — magfizikai és atomfizikai alaputatások, interdiszciplináris kutatások, valamint a kutatási eredmények gyakorlati alkalmazásai — szoros egysége és összhangja jellemzi. Az intézet 300 dolgozójából mintegy 130 a kutató és a mérnök. Ez a szám rendkívül csekély a külföldi fizikai kutatóközpontokhoz mérten, s a debreceni intézet felszereltsége is szerény, ezért itt olyan kutatásokra fordítanak figyelmet, amelyeknél találmányossággal és kisebb felszereltséggel is lehet eredményeket elérni. Ha a nemzetközi összehasonlásban helytálló is a szerénység, mégis látnunk kell, hogy az Atomkinál már 1971-re is végrehajtottak egy jelentős épület-, még inkább technikai fejlesztést. 1981—1985 között pedig a VI. ötéves terv magyarországi legnagyobb tudományos beruházása a debreceni Atomkiba történt 300 millió forint felhasználásával. A beruházáshoz segítséget nyújtott a bécsi Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (kb. 50 millió forinttal) is. A leingrádi Jerev Intézetrel folyt tárgyalások eredményeként sikerült tőlük egy 20 millió elektronvoltos protonokat biztosító ciklotronot vásárolni, amelynek nyálábintenzitása tízes faktortal nagyobb, mint az előző berendezés volt.

Az intézetben százmilliókat érő gyakorlati (ipari) sikerek születtek, de mellettük számos, nemzetközileg is elért kutatási teljesítmény is létrejött. Pl.: „... a gyenge kölcsönhatások területén az Atomkinak köszönhető, hogy a bomlást, illetve a neutrínó visszalökő hatását ködkamrában sikerült lefényképezni.” Ugyancsak itt vizsgálták meg először a pozitronkibomlás béta-bomlást kísérő folytonos energiájú elektromágneses sugárzást,

az ún. belső fékezési sugárzást.

Az intézet tudományos tevékenységét jelzi, hogy 1985-ig több mint kétezer cikk jelent meg a dolgozók tollából, s egyharmada nemzetközi folyóiratokban. A kutatói státuson lévő zömének megvan az egyetemi doktori minősítése, negyven kandidátusi és hét akadémia-doktori fokozatot szereztek meg a munkatársak. Az intézetből három; Szalay Sándor, Berényi Dénes, Csikai Gyula a Magyar Tudományos Akadémia tagjai lettek, s közülük Szalay Sándor Kossuth-díjban, és ugyancsak ő, valamint Csikai Gyula Állami Díjban is részesültek.

Az Atomkinak igen kiterjedt nemzetközi kapcsolata van. Ezek a legkülönbözőbb formában nyilvánulnak meg. Így pl. a közösen végzett kutatói munkától a szimpla kiadványseriékig. Területileg pedig a Szovjetunió, Lengyelország, Csehszlovákia, Hollandia, Jugoszlávia, NDK, NSZK, Finnország, Svédország, Franciaország, Anglia, USA, Kanada, Japán hasonlú intézetei a partnerek.

Az Atomki a világ 70 intézetével van kiadványseriében, ami azt jelenti, hogy az intézeti kiadványok révén hónapokkal (évekkel) hamarabb értesül tudományos eredményekről, mintha a híreket csak a késve megjelenő folyóiratokból merítené.

Másrészt pontosan ezen kapcsolatokon keresztül nyílik mód arra, hogy magyarok mehetnek a frissebb és legfrissebb tudományos eredmények, technikák megismerésére a világ legkülönbözőbb pontjaira. Ezzel egyidejűleg a debreceni központban is állandóan nagy számban vannak külföldiek, akik a szakmát, vagy annak általunk alkalmazott eljárásait, fogásait óhajtják itt megismerni. Sz. E.

Fák röntgenézése

A víz minden élőlény, így a növények életműködéséhez is alapvetően szükséges tényező. Szerepe a növény életében igen sokoldalú: tápanyagként, testet építő vegyületeként és az életfolyamatok működésében egyaránt nélkülözhetetlen.

A víz oldja a talaj ásványi anyagait, és azoknak, valamint a vízben oldódó asszimilátumoknak (a fotoszintézis termékeinek) a szállítóközege. Víz szükséges az ozmózisoz és a turgyomnyomás fenntartásához, ami a lágyabb növényi szövetek, szövetek kellő tartását adja. A víz fontos hőmérséklet-szabályozó tényező is, mert a párologtatás hőt von el a növényi testből. A növények vizgazdálkodásának egyensúlyát három folyamat, a vízfelvétel, a vízszállítás és a vízleadás összhangja szabja meg. Érthető, hogy ha e tényezők kö-

zül akár csak egyben is zavartámad, a növény először megbetegszik, súlyosabb esetben egyes részei vagy az egész növény elszárad, elpusztul. Egyszerű az eset, ha külső ok, például aszály okozta vízhiány miatt nincs vízfelvétel, bizonyultabb, ha a víznek a növényen belüli szállítását (következésképpen leadását) zavarja valami.

Érdekes hír érkezett arról, hogy már az öreg fák is hasznára válhat a korszerű röntgentechnika. Adolf Habermehl professzor és Hans-Werner Ridger a marburgi (NSZK) egyetem radiológiai központjában olyan hardverfejlesztést ki, amely pillantást enged az élő fák belsejébe. Eddig egy fa egészségi állapotát csak a külső jelekből lehetett megbecsülni — most a röntgen-

kép felvilágosít arról, vajon egy fa rothad-e belülről, hogy áll a törzsében a vízszállítás, nem jelent-e veszélyt a környezetére például azzal, hogy egy vihar kitöri.

Az új eljárással már sok száz fásori fát vizsgáltak meg a szövetségi kutatási és technológiai minisztérium támogatásával. Így a vörösróthadás — a fenyők elterjedt és külsőleg csak későn észrevehető gombabetegsége — is kimutathatóvá vált különféle stádiumokban.

A napjainkban a savas esők miatti veszélyes erdőpusztulás közvetlen okainak kutatásába ugyancsak bevonták a törzsen belüli vízvezetésre vonatkozó számítógépes tomográfiával nyert eddigi felismeréseket. Az eljárás egyébként különféle csövek vizsgálatára is alkalmas.

Történetek lavinákról

Nincs olyan tél, hogy valahol ne pusztítana lavina vagy hógörgeteg, maga alá temetve sportolókat, turistákat, hegyi lakókat. Már az ókori irodalomban is találunk a lavinaomlások irásos emlékeivel. Sztrabon „nagy magasságból alácsúszó hatalmas hóablákról” ír, amelyek egész karavánokat temettek el. A történetek szerint Hannibal csapatai a Mont Cenis-hágón történő átkelésük során valószínűleg átérték azt a rémületet, amelyet a lavinaomlás jelent, különösen a nem hegyvidéken élők számára. A fergeteges hógörgetegéről szóló leírásokkal a középkori irodalomban is bőven találkozhatunk.

A lavinának néha csak egyes áldozatainak, de előfordul, hogy egész falvakat temet be. Loèche-les-Baines, a hóforrásokról híres alpesi gyógyhely már a középkorban is ismert volt. Ez a Gemmi-hágónál elterülő festői kis falu a történelem során már többször pusztult el lavinaomlás következtében. 1781. január 17-én egy omlás három fiatal embert temetett el a falu határában. A mentésükre indult lakók estig kiabáltak a keresték őket. Este 8 óra tájban ágyúdörgésszerű robajjal újabb lavinagörgetegek zúdultak a falura, amelynek csaknem valamennyi háza eltűnt a hótomogomban. Ez a második hóhullám 52 halottat követelt. A kiasóttak közül sokan az átélt borzalom hatására haltak meg.

De a lavina nemcsak a régi korok sajátossága volt. Századunkban is sok tragédiáról adtak hírt az újságok. Közülük is az egyik legsúlyosabb volt a Himalájában a Nanga Parbat csúcsát meghódítani indult né-

met expedíció 16 tagjának elvesztése 1937-ben.

1951-ben a Svájci-Alpokban fekvő Szent Gotthárd-hágó környékén lévő Andermatt falut söpörte el néhány lavinahullám. 1950—51 télen nagyon korán és rendkívül sok hó esett. A falu közelében lévő erdősegeket a gyakori lavinák az évszázadok folyamán alaposan leborotválták ezért a falu természetadta akadályok nélkül kényserült szembenézni a veszéllyel. Január 20-án a falu tanácsa óráról órára kapta a jelentéseket a lavinaveszélyről, miközben a hó szakadatlanul esett. A tanács elrendelte a legveszélyeztetettebb házak kiürítését. Délután 3 órakor érkezett az első két lavinahullám, amely a falu elejét és végét kapta el. A következő két nap leforgása alatt a falut még öt lavinagörgeteg érte el, ami igen meg-

nehezítette a mentési munkálakat. Néhány napra — mert a telefonvezetéseket is elvágta a hózuhatag — minden összeköttetés megszűnt a falu és a külvilág között. Egyedül a helikopterek segíthettek a mentésben, már amikor az időjárás megengedte. A falu 30 embert veszített.

A kanadai Sziklás-hegységben fekszik Camp Le Duc, egy bányavároska. 1965-ben 154-en dolgoztak és laktak itt, egy új részben aknáját építették. A telep a hóhatár szélén olyan helyen épült, ahol évente akár 15 m vastag hó is hullott. 1965. február 18-án egy rendkívüli méretű lavina indult meg a hegyről, és eltemette a telep egyik felét. 70 embert nyelt el a hó, közülük csak 43-at tudták élve kiasni térsaik. Képzünk: útban a hózuhatag (KS)

Elektromosság a csontokban

A csont legfeltűnőbb tulajdonsága rendkívüli teherbírási és szilárdsága. Csontműtétek alkalmával a sebész a csontot fűrészi, fűrja, csavarozza, szögeli, és általában úgy bánik vele, mint az asztal és a fával. Az acél és a műanyagok ismerete előtt az ember a csontot éppen tartóssága miatt használta fel sokféle fegyver, szerszám és művészi tárgy készítésére. Az élő szervezetben viszont a csontnak egy másik ellentétes tulajdonsága, nagyfokú változékonysága vonja magára a figyelmet.

Az élő csont szerkezete a rá ható terhelés nagyságától változik. Ezt a tulajdonságot 1892-ben írta le először Julius Wolff német anatómus. Mai modern alak-

jában Wolf törvénye így fejezhető ki: a csont alkotóelemei a mozgás közben feltehető erők irányában épülnek át, és a csont tömege is aszerint nő vagy csökken, ahogy a nyomás nagysága változik. Más szavakkal a csont nemcsak alakját változtatja a mechanikai hatások függvényében, hanem a súlyát is. Természetesen ez a változás hosszú, egy- vagy többéves folyamaton keresztül történik, tehát egyszerű hatására nem alakul ki, csak nap mint nap jelentkező, hosszútávú hatások hozhatják létre.

Sokáig fogós kérdés volt, hogy milyen inger irányítja a csont képződését, illetve felemésztődését pontosan ott, ahol szükség van rá. Vagy általánosságban fo-

galmazva, honnan származik az a parancs, amely jel ad a csont megváltoztatásának a műveletére. Ez a folyamat annál is meglepőbb, mivel a csont nagyrészt ásványi sók szilárd kristályaiból áll. De éppen ez a tény veti fel a magyarázat lehetőségét. Sok kristály piezoelektromos, azaz nyomás, hajlítás vagy egyéb mechanikai feszültség hatására elektromos feszültség keletkezik benne. Az ilyen fajta feszültségek valószínűleg nagy szerepet kapnak a csont viselkedésének a vezérlésében. A csont piezoelektromos tulajdonságát 1953-ban a japán Yasanda valóban kimutatta, és 1956—57-ben hasonló megfigyelést tettek az USA-ban is.

Természetesen ahhoz, hogy a csont megfelelő átrendező-déssel alkalmazkodjék a megváltozott külső hatásokhoz, az elektromos jeleknek valamiféle csontépítő, illetve lebontó sejttevékenységét kell ingerelniük. A csonton végzett elektromos mérések szerint a csont domború, tehát felszívódó része pozitív, a homorú, tehát épülő része negatív feszültséget mutat. A csontra vezetett áramnak tehát a negatív póluson csontnövekedést, a pozitív póluson —felszívódást kell okoznia.

A csont elektromos tulajdonságainak vizsgálata jó eredményekkel kecsegtető útra terelte a csontélettani kutatást. Ennek az újszerű kutatási irányzatnak összes eredményei azonban csak hosszabb idő és rengeteg további kutatómunka után lesznek majd teljesen kiértékelhetők.

Olvasásra ajánljuk

A legedesebb zene is keserű, ha nincsen ritmusa, és ilyen az élet is.

(Shakespeare)

Nemrégiben új kiadásban látott napvilágot dr. Kovács Ferenc Egészséges élet - derűs öregség című, Használati utasítás az élethez alcímű könyve. A kötet az ember fejlődését kíséri végig, a fogamzástól egészen a „tolvaj” öregségig. Ismerteti az öregkor jellegzetes betegségeit, de ecseteli az öregkor szépségeit is. Szól az idős ember életmódjáról, a munkáról, a pihenésről, az öltözködésről s még sok egyébéről.

„Az öreg testnek kiméletre, gondozásra van szüksége. Védelmet igényel a káros behatásokkal szemben, és megfelelő bánásmódot, amelyek kiegyensúlyozzák fizikai csökkentettségét. Az öreg embernek más a szemlélete, igénye, életritmusa, s mindezekhez való alkalmazkodással, lemondással és beletörődéssel lehet elviselhetővé, illetve kellemessé tenni hátralevő éveit” - olvashatjuk a könyvből.

k. i.

Nem kell érte fizetni

Kissé reszkető kézzel íródott a levél, melyet Németthy Sándornétól kaptunk. Mint írja, a Debreceni Cipőgyár nyugdíjasa, s igen jóleső érzéssel gondol vissza a gyárban eltöltött időre. Különösen az évente megrendezendő nyugdíjnapon érzéssel tölti el. Am nemcsak évente egy alkalommal találkozhat a „régiekkel”, a gyári dolgozókkal, vezetőikkel, hanem többször is; autóbusszal viszik őket időnként kirándulni, s nem utolsósorban anyagi támogatásban is részesítik az arra rászoruló nyugdíjasokat.

Németthy Sándorné levele utóiratában kérte, közzük le, amit írt, s hozzátette: „amennyiben ez pénzbe kerülne, írják meg, s én azt postafordultával megküldöm önöknek”.

Kedves nyugdíjas olvasónk! Mi örülünk, hogy helyt adhattunk levelenek. Szeretnénk, ha minél több, önhöz hasonlóan elégedett nyugdíjas levélét olvashatnánk.

10 éves a Mezőgépgyár nyugdíjas-albizottsága

A szakszervezeti nyugdíjas-albizottság a központ és az 1. számú gyár nyugdíjasai szociális helyzetének segítésére 1987-ben alakult. Az öt főből álló vezetőség munkáját a vállalati szakszervezeti bizottság irányításával végzi.

Nyugdíjainak létszáma közel 250, ebből 40-50 vidéki. Egy-egy bizalmihoz 10-15 nyugdíjas tartozik. A bizalmiak a nyugdíjasokat negyedévenként felkeresik, látogatják őket az üdülési, segélyezési lehetőségekről, a kirándulások és a nyugdíjas-találkozók idejéről. A bizalmik tesznek javaslatot a kommunista műszakok bevételéből történő rendszeres és egyszeri segélyek odaítélésére. A kommunista műszakok béréből

Egyedül

Hazánkban jelenleg 700 ezer magányos, javarészt idős ember él. Hogy milyen hatalmas szám ez, bárki beláthatja, ha összehasonlítja saját, szűkebb patriája lélekszámával. Az ő számukra a magány nem átmeneti lelkiállapot, hanem - sajnos - végleges életforma. Évek, netán évtizedek óta élnek egyedül, lelki és fizikai fájdalomtól gyötörtén. Lehet, ez utóbbi szavak olvasván sokan fölkapják fejüket: no no, ez azért túlzás! Nem, nem túlzás, csak hát az egyedül élőknek van egy „nagyon jó” tulajdonságuk: nem panaszkodnak magányukra. S tudják a régi bölcseséget: ha egyedül vagy, tevékenykedj, s megszűnik magányod. Mert az egyedülélést csak az tudja elviselni, aki legyőzi a magányt. Munkával, elfoglaltsággal, alkotó tevékenységgel.

„A magányt nem az teszi rettenetessé, hogy nincs, akivel megoszthatnám a terheit, hanem az, hogy nincs, akinek a terhet elválhatnám...” Hányszor, de hányszor találkozunk az országúton magányos tanyája felé baktató magányos emberrel! Vagy a városi parkok árnyai alatt s a falusi porták előtti kispadon üldögélő, magukba roskadt anyókkal, öreg férfiakkal! Előfordul szemükkel lesik az utca végét - várnak valakit...

Rokont, fiút, lányt, unokát. Akárkit. S a rokon nem jön, mert ő is egyedül van; a fiú vagy lány saját gondjaival perlekedik valahol az ország másik felében. S az unoka? Talán meg sem fogna a nyikorgó kapu rozsdás kilincsét. Úlnék, s várnak. Hol marad a régi bölcseséget: ha egyedül vagy, tevékenykedj! Helyén van az, hi-

Esetem az „emberséggel”

Nem szoktam panaszkodni, most mégis leírom, hogyan jártam a múltkoriban. A debreceni Hajdú János utca 26. szám alá mentem kiskunokámért, akit orvoshoz kellett vinnem. A nagy hó-buckák miatt csak úgy tudtam megállni, hogy a bejárathoz álltam, vigyázva arra, hogy az ott parkoló személgépkocsit még ki tudjon mozdíttatni. Körülbelül 12 percig állt ott a kocsim, amíg az unokámat felöltöztették, s leértünk az utcára. Ez idő alatt az egyik, házbéli lakó a garázsából kiállt, s mivel az ő véleménye szerint az én kocsim elálta az utcát, a kocsim jobb hátsó és bal első gumijából kiengette a levegőt. Hogy a „büntetés” még hatásosabb legyen, el is dobta a szelepszakát. Tette mindezt akkor,

amikor a garázsból kijövet már elment a kocsim mellett, tehát *elfért mellette*. Mikor megkérdeztem tőle, miért tette ezt velem, illetve a kocsimmal, azt válaszolta: „a kocsi útban volt, és neki sietnie kell a munkába! Hát nagyon sietős lehetett az útja, ha arra volt ideje, hogy kikerüljön a kocsimat, visszament, és a fenti műveleteket elvégezte!” Szerencsémre a Szabó István altábornok téren parkoló IFA tehérgépkocsi vezetője rögtön segítségemre sietett - sajnos idegességemben elfelejtettem megkérdezni a nevét. A másik „jótevőt” azonban tudom, bár ezzel már nem sokra megyek.

Tisztelettel: Sántha Gábor

Ezek (is) a mai fiatalok!

Török Klára, Debrecen, Bethlen utca 48. szám alatt lakó nyugdíjas olvasónk a következő levelet küldte a nyugdíjasrovat számára: Oly sok elmarasztaló szó esik mostanában a mai fiatalok viselkedéséről. Tiszteletlenek, udvariatlanok, nem segítőkészek, s még sorolhatnám. En ennek az ellenkezőjéről szeretnék beszámolni. Százszázalékos csökkentő vagyok, egyedül élek. A kereskedelmi szakközépiskola vöröskeresztes titkárnak megbízásából évek óta két kislány jár hozzám rendszeresen. Segítenek takarítani, bevásárolnak, a körzeti orvosnál felírják, majd kiváltják a gyógyszerimeit. Nagyon megköszönöm, ahogy gondoskodnak rólam, nem tudom, hogyan fejezzem ki irántuk a hálámát. Becsüljük az ilyen fiatalokat!

Borköles Jenő

Egészséges életmód időskorban

TISZTÁLKODÁS, ÖLTÖZKÖDÉS

A test tisztán tartása, ápolása minden korban rendkívül fontos. A tisztaság fél egészség - tartja a régi közmondás. A tisztálkodás sok betegség alapja lehet. Testünkön, bőrünk felszínén a szennyeződések kívül számtalan kórokozó: baktériumok, vírusok tömege található. Ezek a kórokozók a tisztálkodás, elhanyagolt bőrön különösen jól érzik magukat, nagymértékben elszaporodhatnak, végül különböző gyulladásos, vagy egyéb bőrbetegségeket idézhetnek elő. A bőrbetegségeken kívül például a mosatlan kézzel történő étkezés során a szervezet minden részébe eljuthatnak a betegségek csirái.

A mosakodás, fürdés megtisztítja bőrünket a portól, piszoktól, szennyeződésektől. Fokozza a bőr vérellátását, szabaddá teszi az eltömött pórusokat. Az izzadság, az ápolatlan test szaga mind az egyén, mind a környezet számára rendkívül kellemetlen. Az idős ember fokozottan tisztálkodjék. Használjon mosakodáshoz, fürdéshez langyos vizet. A nagyon meleg víz és a lúgos vegyhatású szappanok használata erősen szárítja az egyébként is száraz bőrt. A mosószappan és bizonyos pipereszappanok lúgosak, javasoljuk inkább a babaszappanok használatát. Jó hatású a szárazabb bőrtünetű mosdás után az arca retentív zsíros krém, a test egyéb részeire pedig inkább babaolajat javasolunk. Különösen figyelmeztetünk az „összefekvő” testfelületek tisztán tartására, a mell alatti területek, a combhajlatok hintóporral történő beszórására. Viszkető, piros, nedvesző bőrrel minél előbb forduljunk bőrgyógyászhoz. Sok kellemetlenséget okozhatnak idős korban a gombás bőrfolyamatok, melyek leginkább a lábujjak között, s a combhajlatban találhatók. Ezek feltétlenül gyógyszerkezelést igényelnek.

A fürdés nemcsak tisztasági szempontból szükséges; a langyos vízben az izmok ellazulnak, az erek kis mértékben tágulnak, az egész szervezet felrússul. Vigyázni kell azonban a fürdővíz hőfokára, nem ajánlatos a nagyon meleg fürdők használata, mert bizonyos esetekben kedvezőtlen mértékű vérnyomásesést, máskor esetleg vényomásemelkedést idézhet elő. Hideg fürdőit szintén óvakodjék az idős ember. Felhívjuk a figyelmet arra is, hogy a hosszú ideig tartó fürdés, meleg vízben tartózkodás az esetleges vérnyomás-változások miatt nem ajánlatos. (Ugyanez vonatkozik a gyógyfürdők igénybevételére is.) Végül a fürdés kapcsolatban még egy jó tanács: vigyázzunk a kádból való kilépéskor, nedves lábbal könnyen megcsúszhatunk, aminek esetleg súlyos következményei is lehetnek.

Az idős ember ruházata, cipője legyen kényelmes, az időjárásnak megfelelő. Ne az évszaknak, hanem az adott időjárási viszonyoknak megfelelően öltözködjön. Ne legyen túlöltözve, de a meghűléstől óvakodjék. A túlöltözöttség fokozott izzadást vált ki, s ez gyakran vezet meghűléshez. Az idős ember kerülje a szűk, kényelmetlen cipőt, a szoros ingnyakát, a szorító övet. Ruházata nyáron legyen szellős, könnyen kezelhető, tisztán tartható. Télen rétegesen öltözködjék, lehetőleg könnyű, meleg ruhákat viseljen, melyek jó mozgási lehetőséget biztosítanak számára. Viseljen télen meleg kendőt, sapkát, kalapot tetszés szerinti, de ne feledkezzék meg arról sem, hogy nyáron az erős napsütéssel szemben is védekeznie kell könnyű kendő- vagy kalapviseléssel.

Tisztelt nyugdíjas főelőadó!

A nyugdíjasrovatban olvastam nemrégiben az ön levelét, melyben hiányolja, hogy a nyugdíjban levők okiratain nem szerepel korábbi foglalkozásuk, beosztásuk. „Sem pénz, sem beruházás nem kell hozzá” - írja - „csak a Nyugdíjfelosztó Igazgatóságának kellene változtatni a címzésen”.

Nem gondolja, kedves főelőadó, hogy ez mennyi adminisztrációs munkát vonna maga után? A Nyugdíjfelosztó Igazgatóságon éppúgy, mint a személyi igazolványkijávitásával foglalkozó ügyintézőknek. Azon is csodálkozom, hogy nem jutott ez még eszébe mondjuk egy nyugdíjas gyári munkásnak, vagy tsz-nyugdíjasnak? Szerintem, aki egyetért az ön javaslatával, az még mindig kérkedni szeretne valamikori beosztásával, hogy ne legyen egyenlő a többi, egyszerű nyugdíjas emberrel. Ez véleményem szerint, nagyfokú rangkorság.

Kérem, közöljék levelemet teljes névvel és címmel elátva. Szeretném, ha sok nyugdíjas „sorstársam” véleményét mondana az ügygyel kapcsolatban.

Bíró Dánielné

Debrecen,

Bethlen utca 45.

Csatlakozunk olvasónk „felhívásához”. Kérjük, írják le véleményüket.

A nyugdíjas klub programjából

Nyugdíjas olvasóink közül talán sokan nem istudják, hogy a debreceni Kölcsey Művelődési Központban nyugdíjas klub várja tagjait. Régi Erzsébet klubvezető „jóvótából” most izeltőt adunk a klub programjából. Januárban négy alkalommal találkoztak a nyugdíjasok. A klubban előadások, vetélkedők váltogatták egymást. Februárban jelentkezett először a nyugdíjasok diamozija, majd az állatok viselkedéséről és a cukorbetegség diétás kezeléséről hallhattak előadást. Március 4-én Nónapi előzetes címmel adnk műsort, 11-én játékos vetélkedőt vezet Régi Erzsébet, 18-án a nyugdíjasok diamozija jelentkezik ismét. Ezúttal Moszkvát és Leningrádot mutatja be, végül március 25-én találkoznak majd a klubtagok, illetve az érdeklődők, ekkor ismét a cukorbetegségről lesz szó a diabetikusklub szervezésében tartandó előadáson.

LEVÉLVÁLTÁS

Tisztelt Szerkesztőség!

A debreceni adóhivatal településfejlesztési hozzájárulás összegének megállapításánál a nyugdíj bruttó összegét vette figyelembe. Kértem, hogy ebből vonják le a 310 forint bérpótlékot - ezt a kérelmemet elutasították. Esetemben arról van szó, hogy 1985-ben a nyugdíj havi bruttó összege 69 forinttal haladta meg a 6000 forintot, s így a lakásbérletem után - melyben egymagam élek - teljes összegű tehot vetettek ki. Márpedig a nyugdíj megállapításánál is külön sorban - utólag - adták hozzá az

alapnyugdíj összegéhez a bérpótlékot, ezért azt tartanám igazságos eljárásnak, ha a jelenlegi 310 forint bérpótlék levonása a mindenkori bruttó nyugdíjösszegekből általában és mindenképpen - nem pedig külön kérelemre és méltányossággal - történne. Azt hiányos, nem kell mondanom, milyen nehéz a nyugdíjasoknak „kijönniük” a nyugdíjból - ne nehezteljenek még jobban a gondjainkat. Tisztelettel: Kovács Józsefné, Debrecen, Salétrom utca 26.

Tisztelt Kovács Józsefné!

Kérését tolmácsoltuk az illetékesnek, jelen esetben Nagy Lászlónak, a Debreceni Megyei Városi Adó- és Illetékhatározó vezetőhelyettesének. Ő a következő választ adta: A vonatkozó irányelvek a nyugdíj összegének megállapítását úgy veszik figyelembe, hogy abból csak a lakbérhozzájárulás összegét kell levonni. Az adóhivatal csak abban az esetben követ el hibát, ha a lakbérhozzájárulás összegével nem csökkentti a nyugdíj bruttó összegét. Azok a nyugdíjasok, akiknek 4000 és 6000 forint között van a nyugdíj-

településfejlesztési hozzájárulásnak csak az 50 százalékat kell fizetniük. Azok az aktív és nyugdíjas állampolgárok, akik egyedül élnek, s fizetésük, illetve nyugdíjuk nem haladja meg a 4000 forintot, mentesülnek a településfejlesztési hozzájárulás fizetésére.

A Tisztelt olvasónk azt javasoljuk, hogy méltányossági kérelemmel forduljon az adóhivatalhoz, ahol az összes körülmény megvizsgálása után döntene arról, jogosult-e a kérelmező arra, hogy csökkentésük a hozzájárulási összeget.

Nyugdíjasok a moziban...

Azt mondják, a nyugdíjas mindig ráér, mindenre van ideje. Így természetesen szórakozásra, kikapcsolódásra is több időt tud szentelni, mint az aktív dolgozók. Így tettük fel Vígvári Zoltánnak, a debreceni Vig mozi pénztárosának, akinek már „törzsközönsége” is van a nyugdíjasok köréből.

Valóban sok nyugdíjas jön hozzánk, különösen a vidéki, szórakoztató és a kalandfilmekre. Ők valamilyen nyugdíjasbérlettel rendelkeznek. Egy bérlet ára csupán 10 forint, s igen jól járnak vele, hiszen tulaj-

donképpen még a bérlet ára is visszatérül. A bérletváltáskor be kell mutatniuk a személyi igazolványukat, s ennek fejében kapják meg a havonta tíz előadásra érvényes bérletet. Bárhová kéri a jegyet, mi mindig az ügyvezető harmadosztályú áron adjuk a jegyet, ez azt jelenti, hogy például 30 forintos eredetileg a jegy, ők akkor is csak 15, illetve csupán 14 forintot fizetnek, vagyis még a bérlet ára - előadásonként egy forint - is lejön a jegy összegéből. Megéri tehát, ha nyugdíjasbérletet váltanak!

...és a színházban

A debreceni Csokonai Színház szervezési osztály-vezetője, Kovács Gyula arról számolt be, hogy a nyugdíjasok közül sokan igénylik a színházbérletet. Egy szombaton kilenc előadásra szóló bérletet válthattak; 40. százalékos engedménnyel. A Hevesi-bérlet elő-

k. i.

Aki neve Deb

Kiss

Kiss 1843-B a debre is tanu árvaság falura j totta fe verseke népet s 1867-es nyóny m rült Pe költővé

1868-b dalok c től a K kesztett kerét 18 Judit c zel alap Érett ve Költelem ban adt tófi Tá választó sefában Noémim mi-vers geren, l ján írta meg a e kassa n fiatal ír te körül városi te, a m dolatoka Lapja a vá váltá támadás kritikát

Közbe oly késő elrontot Új elem ballada ben a h dominán lás), sok kisembé A kis című v paraszts magaszt költemé fennálló megdönt is (1896) forradal Potemki egyik n sét írta

A Hét volt jó anyagi díg ben tőfejedé „két dic faj ölelk benne, B Petőfi, C lé sorak Andor s állapítot igaznagó igazságtá élni, s R

A Hét Ignotus s ek cím írása, K és arany tása, ho san, trag Hétben nyi Erzs Adnyak dözni fos

Kiss J dy Ferenc Kisfaludy (1875). 18 lári vérv ár ellen tünést ké tti Naplót got, s fel véleményé és hébert 1883-ban ményes k 1884-ben adás ker 1887-ben jelent

Költész volt mag arcképét, nedek M ben rajz zsef tókél liberális gyarjának jó zsidó összeolvás e két ele tudta ma igazi han szes több A Kiss badsgátele

Akiről utcát
neveztek el
Debrecenben

Kiss József

Kiss József (Mezőcsát, 1843—Budapest, 1924) költő a debreceni gimnáziumban is tanult. 19 éves korában árvaságra jutott, s faluról falura járva tanításból tartotta fenn magát, s titokban verseket írt. Megismerte a népet s a népköltészetet. Az 1867-es emancipációs törvény meghozatala után került Pestre, s itt vált igazi költővé.

1868-ban 9 versét Zsidó dalok címen adta ki. 1869-től a Képes Világot szerkesztette. Első komoly sikerét 1875-ben aratta Simon Judit című balladájával. Ezzel alapozta meg hírnevét. Érett verseinek első kötetét Költemények címen 1876-ban adta ki. 1897-ben a Petőfi Társaság tagjai sorába választotta. Műsáját P. Józsefben találta meg, akit Noéminek nevezett. A Noémi-versek nyitányát (Tengeren, 1882) Olaszországi útján írta. 1889-ben indította meg a Hét című irodalmi lapot, ezzel életének új szakasza nyílt meg. Tehetséges fiatal írókkal, költőkkel vette körül magát. A haladó városi polgárságot képviselte, a modern, haladó gondolatokat népszerűsítette. Lapja a Nyugat előfutárjává vált. Sokszor ingerelte támadásra a konzervatív kritikát.

Közben megírta Ö mért oly későn című versét, két elrontott élet tragédiáját. Új elemekkel gazdagította a ballada műfajt, költészetében a hazafiúi érzés volt a domináns (Stanzák, Ajánlás), sokat foglalkoztatta a kisemberek sorsa (Nyomor, A kis cseled). Dózsa György című versében a szegény-parasztság forradalmi hőst magasztalta. A Tüzek című költeményében felvetette a fenálló társadalmi rend megdöntésének problémáját is (1896), s az 1905-ös orosz forradalom hatására Knyáz Potemkin címen irodalmunk egyik nagy forradalmi versét írta meg.

A Hét szerkesztése nem volt jó üzlet. Kiss Józsefnek anyagi gondjai voltak, pedig benne Kosztolányi költőjelelmét látott, Babits „két dicő s szerencsétlen faj ölekezését” ismerte fel benne, Emőd Tamás Balassi, Petőfi, Csokonai, Ady mellé sorakoztatta fel. Peterdi Andor szocialista költő azt állapította meg róla, hogy „a legnagyobb szenvedés az igazság felismerésével nagy igazságtalanságok közepette élni, s Kiss József így élt”.

A Hétben jelentek meg Ignótus Ady Endre Új versek című kötetét üdvözlő írása, Kosztolányinak a Vér és aranyról való megállapítása, hogy „Ady fájdalommal, tragikusan magyar”. A Hétben jósolta meg Neményi Erzsébet, hogy vannak Adyknak versei, „amikért üldözni fogják”.

Kiss József balladáit Tol-dy Ferenc mutatta be a Kisfaludy Társaságnak (1875). 1882-ben a tiszteztársi hírvére írott Az ár ellen című verse világhírnévé vált. A vers a Pesti Naplóban látott napvilágot, s felrázta a magyar közvéleményt. A vers németül és héberül is megjelent. Az 1883-ban megjelent gyűjteményes kötetét elkaptokták, 1884-ben már a negyedik kiadás került a boltokba, s 1887-ben Lipcsében is megjelent.

Költészetében egyszerre volt magyar és zsidó. Költői arcképét legtalálóbban Benedek Marcell a Délszigetben rajzolta meg: „Kiss József tökéletes típusa volt a liberális korszak zsidó-magyarjának, aki jó magyar és jó zsidó akart lenni, s ő összeolvashatóan tartotta a két elemet. Jobban bele tudta magát érezni Arany igazi hangjába, mint az összes többi epigonok.”

A Kiss József utca a Szabadságtelepen található.

Dr. Nyakas László

Magazin - Magazin - Magazin - Magazin - Magazin

HALLOTTUK VALAHOL

— Pincér, ha az, amit hozott, leves, hozzon még sőt is, ha tea, kérek még egy kis cukrot hozzá!

— Hová mész?
— Tegnap kaptam egy szép olvasólapot, most megyek, veszek hozzá egy szép könyvet.

— Bocsásson meg, véletlenül két nappal később engedjük ki magát — mondja a börtönigazgató a szabaduló fogolyoknak.

— Nem tesz semmit, majd legközelebb két nappal előbb engednek ki.

— Ne csapkodj már annyira azt az ajtót — mondja a feleség a férjnek —, most már úgyis tudja mindenki, hogy van autónk!

Két skót szülő egyezkedik a hozományról.
— Nem tudok tizezernél többet adni a lányommal! — mondja az egyik.

— Hát jól van, nem bánom — adja meg magát a másik —, de legalább azt ígérje meg, hogy a kelengyét az én üzletemben veszi meg neki.

Egy tő közepén egy nő segítségért kiáltozik. Egy fiatal ember elgondolkodva nézi a partról, majd odakiált neki: — Maga igazán fuldoklik, vagy csak férjhez akar menni?

— Már túl van a műtéten a feleséged?
— Igen.
— És hogy sikerült?
— Hát a köveit kioperálták, de az epéje maradt.

Chaplin fővénysége legendás volt. 1915-ben egy cég 2000 dolláros heti honoráriumot akart vele szerződést kötni, de Chaplin ragaszkodott a 2025 dollárhoz. Amikor megkérdezték tőle, miért, ezt válaszolta:

— A 25 dollár a heti kiadásokra kell, a többit beteszem a bankba.

IRINA MLADENOVA:

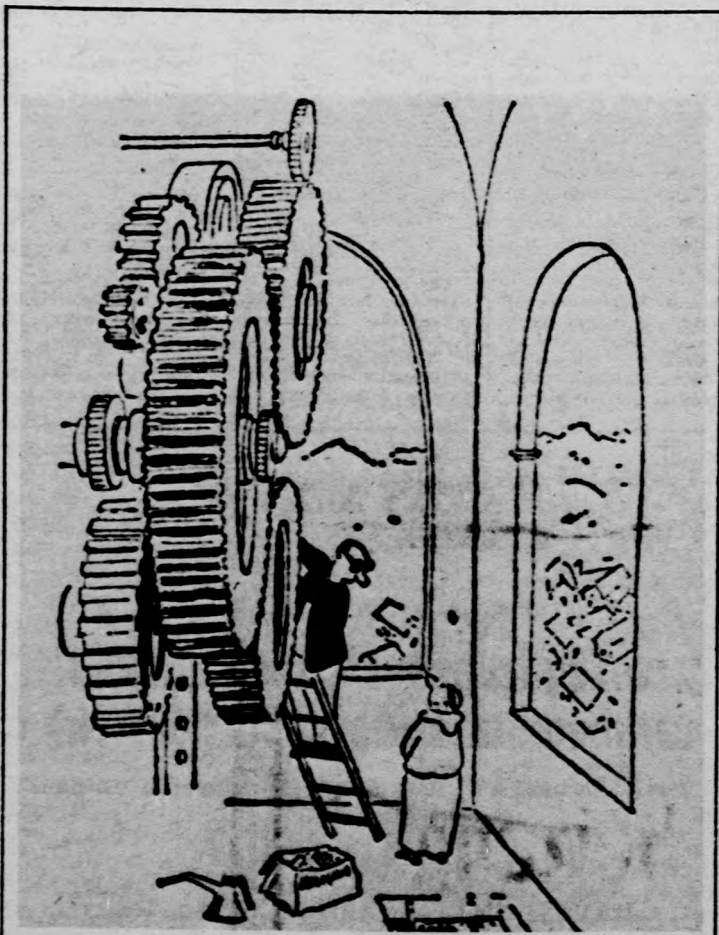
Tüzetes terápia

Mindketten fehérben voltak. Egyikük feküdt — a másik pedig mellette állt. Az ágyon fekvő nehezen szedte a levegőt, és könyörgő szemeket meresztett a mellette állóra, aki így szólt:

— Már értem, mi juttatott ide. Jó családban nevelkedtél, és megvolt minden. Édesanyád és édesapád a lelküket kitétek érted, mivel egyetlen gyerekük vagy. Már kiskorodtól fogva egoista voltál. Kitudó eredményel végeztél el az általános iskolát, mivel a szüleid meghitt kapcsolatban álltak az osztályfőnökkel és az igazgatóhelyettesekkel. Protekcióval vettek föl az egyetemre. Alig-alig tudtad letenni a vizsgádat, és fölmentettek az építőmérnöki alól is. Kaptál egy autót, hogy ne kelljen vonaton zötykölődnöd, ha a tengerpartra akarsz utazni. Két-három évvel később fejeztél be a tanulmányaidat, és magától értetődik, hogy nem volt miért büszkélkedned az oklevelleddel, az apád azonban elkezdett futkosni fűhöz-fához, hogy jó állást szerezz nekéd. Könnyű munkához jutottál, állandóan külföldre jártál kiküldetésre, és csabos kollégáid zsongtak körül. Egyikük-másikuk lassanként igen közeli viszonyba került veled. Ezután önálló lakást követtél magadnak. A szüleid találtak is egyet valamelyik csöndes kerületben a belváros közelében, és barátságos szomszédok mellé kerültek. A régi autód teljesen tönkrement, ezért vettek neked egy újat, mely olyan sebesen száguldott, mint egy versenyautó. A következők nyek már ismeretesek. Ilyen életet éltél idáig, öcsém.

— Professzor úr — szakítottam félbe az asszisztens —, megállt a beteg szívverése.
A professzor kitűzővel szemmel meredt rá, majd odanézett a műtőasztalon heverő testre, és így szólt:
— Nem hallgatott végig, érthető, hiszen senkinek sem esik jól, ha kritizálják, de meg vagyok győződve, ha nem hal meg, új életet kezd.
— Minden bizonnyal, professzor úr — helyeselt az asszisztens. — Ön valóban mindent megtett, de nem kellett volna az operációval kezdenünk?

Bolgárból fordította:
Adamecz Kálmán

Mióta rövidlító vagyok, csak templomórákat javítok

KERESZTREJTVÉNY

Szentendre múzeumai

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78
79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104

Rejtvényünkben hat verszeti emlékkiállítás. Ká-szentendrei múzeum neve roly, Valér, Béni, Noémi és Fialka Olga műveiből.

VÍZSZINTES: 1. Kossuth-díjas keramikus művész államnak adományozott művei a város egyik nevezetes látványos közepé tartozik (zárt betű: A). 12. Világhírű magyar festőművész életművét bemutató állandó kiállítás (zárt betű: O, L). 14. Valódi. 15. Hozzájárult. 16. Szolmizációs hang. 17. Becézett női név. 19. Omladék. 20. Lőrőr röviden. 21. „... madár” (Móricz). 23. Belső eredetű, görög szóval. 26. Néman sétál! 27. Dal. 28. Mennyiség. 29. Törzskar. 30. Ittrium és nátrium vegyjele. 32. A felsőfok jele. 34. Noé betűi keverve! 35. „... Placid”, téli üdülőhely az USA-ban. 38. Rajta járunk. 40. Néma jós! 42. Afrikai Köztársaság, fővárosa: Bamakó. 43. Csavargó, olykor bandákba verődő személy. 44. Kicsinyítő képző. 45. „...-azt. 46. Sír. 48. Morzhang. 49. Bakonyi hegy. 51. Biztatás. 52. Szolnok megyei helyiség. 56. Nátrium. 57. Igavonó állat. 59. A magyar zenei világ kimagasló alakja (Ferenc). 60. Shakespearé egyik királyi alakja. 62. Móricz Zsigmond regénye. 64. Elektromos töltésű részecske. 66. Római számok, összegük 1095. 67. Ozmium vegyjele. 69. Álljunk csak meg. 70. A New York-i opera népszerű neve. 72. Földet forgat. 73. Romain... 76. Paprikatermesztéséről ismert magyar város. 78. Arzén. 79. Szentendrei festőművész (1909—1941) (Lajos) kiállítás 1986-ban nyílt meg. 80. Családi képzőmű-

FÜGGŐLEGES: 1. Szobrászművész, akinek 1979. november óta van állandó kiállítása Szentendrán (1908—1975). 2. USA állam. 3. Határozói igenév végződés. 4. Becézett férfinév. 5. Alomkört okozó légy. 6. Piaci elárúsítóhely. 7. Személyes névmás. 8. Radon vegyjele. 9. A Pál utcai fiúk egyik alakja. 10. Pravoszláv szentkép. 11. ... föld (aluminium). 12. Diplomáciai jelkocsi jele. 13. Férfinév. 18. Sophia... olasz filmszínész. 22. Innivaló. 24. Ének. 25. Váratlan fordulat angol szóval. 26. Állj! 31. Szándékos. 33. Felsőruha. 36. Americum vegyjele. 36. „Für...” (Beethoven). 38. Egészen, teljesen. 39. Szorgos állat. 41. Megszokott. 44. Egyfajta vászon. 47. Kőművesmunkát végez. 50. Állandó kiállítás a neves szentendrei művész munkáiból (Fenő). 52. Néman jár! 53. Zenebona, lármas felfordulás. 54. Irok nemzetközi klubja. 55. Olasz névelő. 58. Régi hosszsmérték. 61. Barkácslapunk betűjele. 62. Hídeg, száraz adriai szél. 63. Kivánság. 65. Kistetű hal. 68. Oxigén és lantán vegyjele. 69. A hét vezér egyike. 70. Csip. 71. Halfajta. 74. Római. 55. 75. Igen oroszul. 76. Kicsinyítő képző. 77. Egyforma betűk.

F. I.

Beküldendő: vízszintes 1., 12., 79., 80. és a függőleges 1., és 50. számú sorok megfejtése. Határidő: 1987. március 3.

Aforizmak

„Neked kissé túlságosan leegyszerűsített fogalmid vannak a szerelemtől. A szerelem nem az élmények egymástól független sorozata... Állandó gyengédség, édesség, jószág... Ezt te még nem tudod megérteni.”

(Francoise Sagan)

Egyedül a szerelem tudja magáról, milyen hiábavaló, de soha meg nem rendül.

(Max Frisch)

Ha az ember ékezés előtt akar érzelmeket ébresztetni, az eredmény nagyon bizonytalan.

(Somerset Maugham)

A nagyelőkészségben van valami technikai szabályszerűség.

(Juri Oles)

Azok a rugók, amelyek az embereket a valóságban mozgatják, a félelem és az érdeklődés, nem pedig a szeretet hevélet.

(Bonaparte Napóleon)

Az ember nem felejtetheti el azt, akiben megéri a neki teremtett végtelen.

(Hernádi Gyula)

Az élet rövidsége csekélyvé teszi a különbséget boldog és boldogtalan ember közt. A szenvedés éppúgy elfoglal, mint az öröm.

(Anatole France)

Gyűjtötte: Havasházi László

Bélyeggyűjtőknek

A LEGSZEBB

A gyűjtők tetszését 1985 bélyegei közül legjobban a kulturális fórum tiszteletére kiadott blokk nyerte meg. A Filatéliai Szemle kezdeményezésére tartották meg a szépségversenyt, ahol a választást megkönnyítette a bélyegekről készített és eredeti szépségüket tükröző postai plakát. A gyűjtők szavazatait egybevetve a körli taggyűléseken kialakult véleményekkel és a kijelölt szakzsűri megállapításaival vitte el Vertel József grafikusművész munkája a pálmát. Így a művész, valamint a blokkot készítő Állami Nyomda lesz egy évig tulajdonosa a legszebbért járó vándordíjnak.

Emlékeztetőül felidézzük, hogy a blokk közepén elhelyezkedő és a főváros panorámáját ábrázoló bélyeget elsősorban veszi körül köralakú fogazás. Ezt övezi a helsinki zárokkormányt aláíró 35 nemzet zászlaja, majd mindkét oldalán a különböző művészetek jelképeiben gyönyörködhetünk. A blokk már megjelenéskor nagy sikert aratott, hosszú sorban toporogtak a gyűjtők megszerzéséért az EUROFILEX kiállítás postájánál.

1985 szépe megválasztásakor a vitathatlan elsőseg mellett további hat kiadásra esett számos szavazat. Mégis ezúttal is blokk került ki győztesen. A blokkot a gyűjtők ünnepi ruhába öltözött bélyegnek becézik és mint ilyenekre jobban odafigyelnek. A legszebbnek választottak sorában jobbra blokkok sorakoznak, ami annak is köszönhető, hogy nagyobb terület több lehetőséget nyújt az adott téma kifejtésére. Érvényes a nagyság előnye az alkalmi bélyegkénl is, ahol félreértett okoskodások alapján kialakított méretkorlátozás olyan torzulásokat hoz létre, mint a labdarúgó-vb sorozata.

ÚJDONSÁGOK

Vadon élő állatokból ötöt — összefüggően nyomtatott — bélyegen mutat be Ausztrália. Barátságosan tekintenek szét a címleteken a kacscsőrű emlős, a jégmadár, az emu, a kenguru és a koala. A kengurut a valóságban azért jobb óvatossággal megközelíteni, mert rügása veszélyes, néha még az emu is támad embert. Kedves a koala, mert olyan eukaliptusz levelet rág, amely gyomrában alkohollá erjed és így állandóan mámorban pislog a világra, de főképpen alszik.

San Marino az ENSZ gyermekalapját, az UNICEF-et köszönti fennállásának 40. évfordulóján. — Bélyeget kap a kóruszövettség is, mégpedig Apolló tancsa a műszakok című műve reprodukciójával. A kép Guilio Romano (1492—1546) alkotása és az eredeti Firenzében a Palazzo Pittiben található.

A tejfeldolgozás és -szállítás Botswana nemzeti ipara. Négy bélyegen tejszínt gyűjtő edények különböző formáit tárják elénk. Ezekből szakemberek felismerik a tartósítást eltérő módszereit, sőt még azt is, hogy asszonyok munkáját igénybe vették-e, vagy kizárólag a pásztorok keze működött közre a feldolgozásnál.

A vitorlásverseny nagy dolog kell legyen. Legalábbis a közülük kiemelkedő Amerika-kupa, mert erről igencsak különleges bélyeget adott ki a Salamon-szigetek postája. Megismerhetjük az 1851-ben lezajlott verseny útvonalát, az ötven és a tíz évvel ezelőtti pálya térképét, valamint nagyon sok szép, büszke és tarka vitorlást. És hogy mindehhez hozzájuthassunk ötven (!) különböző bélyegből álló ívet kell vásárolni.

CENTRUMHÉTFŐ

Konfekciósztályunk női és bakfis átmeneti kabátok Divatcentrumban

Egyes bakfis-, női blúzok, ruhák és tavaszi kabátok

20%

Műanyag ajtókra, műanyag ablakokra

előjegyzést felvesszünk

202. sz. Tüzép-telep Debrecen, Kishegyesi út 2.

HAVAS KERESKEDELMI VÁLLALAT

MOST ÉRDEMES VÁSÁROLNI!

1987. február 23-tól március 6-ig

nagy engedménnyel árusítunk

lemezjátszót, villanybőljert, mopedit, 350 köbcentiméteres motorkerékpárt, kempingkerékpárt.

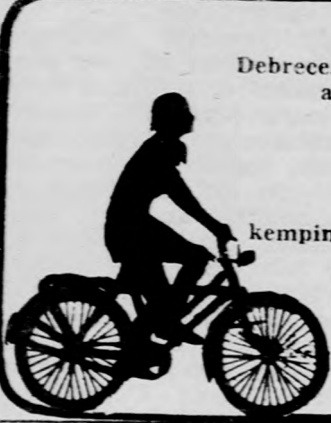
Ajándékbolt, Debrecen, Batthyány u. 17.

Vas-műszaki bolt, Debrecen, Szabó I. alt. tér 5.

Vas-műszaki bolt, Hajdúszoboszló, Dózsa Gy. u. 52.

„HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11.

Várjuk kedves vásárlóinkat!

Debrecenben a Simonffy u. 2 C szám alatti kerékpárszaküzletünkben

20-30%

engedménnyel kaphatók egyes típusú

kemping-, túra-, sport- és gyermek-

KERÉKPÁROK!

(Amíg a készlet tart!)

VIKER

Közületek, gépkocsi-tulajdonosok, figyelem!

Telepünk megkezdte a

szelvedő üvegek

forgalmazását:

WARTBURG,

POLSKI 126

TRABANT,

LADA

tipusú gépkocsikhoz

Egyéb típusú személy-, tehergépkocsikhoz és vontatókhoz szükséges szelvedő üvegekre előjegyzést felvesszünk.

Továbbá nagy méretválasztékban kínálunk középárú színű ragasztó üveget

ASZTALLAPOKHOZ,

VITRINEKHEZ,

SZEKRÉNYEKHEZ

egyedi méretekben

Kelet-magyarországi Tüzép Vállalat 202. sz. telep, Debrecen, Kishegyesi út 2.

Debrecenben,

a Bethlen u. 40. szám alatti motorboltunkban

nagy engedménnyel

árusítjuk a következő típusú motorkerékpárokat:

- ETZ 250 cm³ Standard 26 900,- Ft helyett 23 900,- Ft-ért
- Jawa 250 cm³ OK-val 32 600,- Ft helyett 26 000,- Ft-ért
- Jawa 350 cm³ Standard 41 100,- Ft helyett 38 200,- Ft-ért
- Jawa 350 cm³ Luxus 25 400,- Ft helyett 18 400,- Ft-ért kapható, amíg a készlet tart!

Elszerűbb 61 négyzetméteres, kétszobás, hallos, OTP-s lakásunkat bármilyen fél szobásra, magas OTP-hitelletel, vagy két kis tanácsra. Érdeklődni: 17 óra után, Trombitás u. 13. l. 7.

Kazincbarcika központjában III. emeleti kétszobás, összkomfortos tanács lakásomat elcserélem debreceni kertesi családi házra. Értéklönlőnség megegyezés alapján. „Bihari telep” jellegre a kiadóba.

Egy közműves leg- alább 10 éves szakmai gyakorlatú és egy fő segédmunkást jó kereseti lehetőséggel, azonnal munkára. „Mindseg” jellegre a kiadóba.

„Havás” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

Helye: „HAVAS” Várkapu, Debrecen, Kálvin tér 11. Vas-műszaki bolt. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52. Várjuk kedves vásárlóinkat!

EXPRESSZ

Bethlen utcán két-szobás lakás, hitelmentes, ocsón eladó. Erdőkölöni Tanácsközpont sáság útja 37. IV. 17.

Másfél szobás, 44 négyzetméteres szövetkezeti lakás hitelmentesen vagy kp. + OTP-átvállalással eladó. Menyhár díszes tér 9. sz. fszt. 5.

2 szoba + ebédlős, 60 négyzetméteres OTP-s, első emeleti lakás 960 ezerért eladó. Lehel u. 24. l. 7. Erdőkölöni szombat, vasárnap egész nap.

Nyíregyházi, belvárosi, 2 szobás, hallos tanács lakásomat bármilyen jellegrű debreceni cserélem Debrecen, Pacsirta u. 48.

Kertemet bérletbe adnám. A belvárosban van. Erdőkölöni: Simonffy utca 49.

Eladó étézfűtésű, összkomfortos, beköltözhető családi ház. Budat Nagy Antal u. 122. (sarok).

Ungharikertben 400 négyzetű építkezésre is alkalmas kert eladó. Erdőkölöni Huszár Gál u. 50. Szombathely vasárnap.

Eladó kétszobás, két-konyhás, spájzos kis családi ház mellékpépítésekkel. Kishegyesi út 115. sz. 21 db kisebb-nagyobb szűldő, 300 Pramac piros cserép, 300 hatos választégláda. Szoboszló út 42.

Eladó bővíthető, csapókertről, 90 négyzetméteres családi ház 220 négyzetű kerttel. „Gazdasági” jellegre a kiadóba.

Bajnok utca 39. sz. alatt 2x465 négyzetméter területtel, ikerház alaprajzi tervvel eladó egyben vagy külön-külön is. Vasárnap 2500 négyzetméter területtel. Erdőkölöni: Debrecen, Ligeti tér 11.

Újlétán, műúthoz közel, 2 kb. területtel rajta levő 250 négyzetméter épület, villanyal ellátott, tanya, hosszabb időre kiadó. Erdőkölöni Debrecen, Kőfaragó u. 13.

8 éves Polski 125-ös eladó. Jászai Mari tér 7. fszt. 5.

1200-as Zsiguli UP rendszámú, megújított állapotban eladó. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 29.

KT Dacia eladó vagy platós Tudorra cserélhető. Fábrián - István Kállosmónén, Vörösmarty u. 42.

Skoda Coupe friss műszakiállal és sérült Polski Fiat 125 eladó. Povolny Ferenc u. 11. (Veker utcából).

Hajdúszoboszló, Voszok u. 21. szám alatt 2 szobás családi ház eladó. Ipari áram van. Eladó fix platós IFA, elcserélem platós UAZ-ra vagy ZSUK-ra. Telefon: 29-853.

Eladó 3 éves, platós ZSUK. Erdőkölöni Kishegyesi út 61. sz. 8. lépcsőház, 1. emelet 4. Hajdúszoboszló, Dózsa György u. 52.

Hajdúszoboszló, székrenyőr, konyhabútor asztallal, ágyműtatóval, mosógéppel, kályhával, közlőszékkel, szőnyeggel, kályhával, Batthyány u. 1. sz. 1. 9.

Eladó egy jó állapotban levő mely gyerekkocsi, egy kis ágy, egy négyzetűes faülök és egy fűrdő. István út 50.

Eladó áron alul 13 négyzetméteres, szétszerelhető, vasvázas farostemec, betétes hűtővel, háza. Debrecen, Rippel-Rónai u. 5.

Eladó egy kb. 140 kg-os hűtő. Debrecen, Hangyás u. 17/B. Bercezők

Martinkai bérlettel kerestem kiadókat. Debrecen, Pacsirta u. 48.

Nagyméretű bontott tégla házhoz szállítva is eladó. Tel.: 29-212.

4 éves Diesel Volga eladó. Irányár 170 ezer. Telefon: 25-924.

Spájz-, fűdőszobaaugató, új eladó. Vág u. 20.

Fajtiszta német juhász kutyakölykök eladók. Nyár u. 4. l. em. Szendiné.

Közműmunkát azonnali kezdéssel vállaltok. Sarkadi u. 23.

10 db anyajuh eladó. Hajdúdorog, Görög D. u. 14. Sebők Imre.

Hajdúszoboszló, Árpád út 70/A sz. alatt autósülővel megnyitottam. Várom kedves vásárlóimat.

45 db anyajuh fűvel együtt eladó. Sárvári Zrínyi u. 12. sz. Erdőkölöni szombat vasárnap. Zagyva Imréné.

Üffundlandi kamionnapos, győztes szülőkötő eladó. Búza u. 7.

Eladó kétszemélyes reklamé, konyhaszekrény mosogatóval, kisebb kék mosódó, gáztűzhely, Hévíz melegítő. Erdőkölöni Gvadányi utca 4. sz. szombat, vasárnap 8-18-ig.

Önémet és barokk szalongszékkel, mint elektromos orgona eladó. Soó Rezső u. 23.

Építkezést! Acs-állványozás munkái és parkettázási garanciával vállaltok. Endre u. 25/A.

Teszkó kutyák elvezetett, sötétbarna, világos foltokkal. Nyakán sötétlő nyakörv volt. Megtalálói jutalmazzom. Papp Jenő, Micsurin u. 66. fszt. 3.

Fiatal értelmiségi dolgozó lányt alberletbe felvesszük. Péterfia u. 17. kerületű.

Szoba, konyha, fűdőszoba kiadó. Erdőkölöni Kőfaragó u. 13.

APRÓHIRDETÉSEK

INGATLAN

Elsőrelem kétszintes, 75 négyzetméteres, 2 erkélyes, telefonos, nagy konyhás, összkomfortos tanács lakásunkat kisebb 1 + 2 felvél szövetkezetre, lehetőleg Csapó utca vagy Petőfi térré. Csak telefonosra. „Derű” jellegre a kiadóba.

Pallagon befejezés előtt álló ikerház fűvel eladó. OTP + kp. Erdőkölöni: Debrecen, Bartha I. u. 2. az esti órákban és hét végén egész nap.

Külön bejárattal bontott szoba garázsos férfi lakás. Korpónai u. 19. Apafi utcából nyílik.

Külön bejárattal, bontott, szoba-konyhás alberleti lakást keres egy közepes, káros szenvedélyektől mentes, nyugdíjas férfi, március 15-ig beköltözéssel. Közlekedéshez közel lehet: Juhász Ferenc, Kecskenté u. 1. postán maradó 6001 címre kérem.

Főberő nélküli lakásban 2 fű részecse külön szoba részecse kiadó. Erdőkölöni vasárnap délután 15-17 óráig. Dícsőri u. 4/A III. 8.

Eladom vagy deprecenszobás hajdúszoboszló, II. emeleti, 83 négyzetméteres, 4 szobás, központi fűtéses, lodzsás, nem panel társasházi öröklakásomat. Komoly szándékkal ajánlatot. Fűdőszoba 3 percre 192 679 jellegre a Hirdetőbe.

Egerben eladó 2 fű szobás, 57 négyzetméter örökiasák, készpénz + OTP. Erdőkölöni: Eger 30-25-737 telefonon.

Kereskedői végzettséggel rendelkező nyugdíjast keresünk üzletlátnak. „10 üzlet 192 734” jellegre a Hirdetőbe.

Kisiparosok, figyelem! Épitőipari árazásban és elszámolásban fűrészes áras vállalat kisiparosoknak számlázást, esetleg könyvvizetést. „Nagy nyakolat 192 735” jellegre a Hirdetőbe.

Egy közműves leg- alább 10 éves szakmai gyakorlatú és egy fő segédmunkást jó kereseti lehetőséggel, azonnal munkára. „Mindseg” jellegre a kiadóba.

ALBERLET

Komfortos szobába egy vagy két leányt alberletnek felvesszük. Széchenyi u. 55. l. ajtó jobbra.

Külön bejárattal bontott szoba garázsos férfi lakás. Korpónai u. 19. Apafi utcából nyílik.

Külön bejárattal, bontott, szoba-konyhás alberleti lakást keres egy közepes, káros szenvedélyektől mentes, nyugdíjas férfi, március 15-ig beköltözéssel. Közlekedéshez közel lehet: Juhász Ferenc, Kecskenté u. 1. postán maradó 6001 címre kérem.

Főberő nélküli lakásban 2 fű részecse külön szoba részecse kiadó. Erdőkölöni vasárnap délután 15-17 óráig. Dícsőri u. 4/A III. 8.

Eladom vagy deprecenszobás hajdúszoboszló, II. emeleti, 83 négyzetméteres, 4 szobás, központi fűtéses, lodzsás, nem panel társasházi öröklakásomat. Komoly szándékkal ajánlatot. Fűdőszoba 3 percre 192 679 jellegre a Hirdetőbe.

Egerben eladó 2 fű szobás, 57 négyzetméter örökiasák, készpénz + OTP. Erdőkölöni: Eger 30-25-737 telefonon.

Kereskedői végzettséggel rendelkező nyugdíjast keresünk üzletlátnak. „10 üzlet 192 734” jellegre a Hirdetőbe.

Kisiparosok, figyelem! Épitőipari árazásban és elszámolásban fűrészes áras vállalat kisiparosoknak számlázást, esetleg könyvvizetést. „Nagy nyakolat 192 735” jellegre a Hirdetőbe.

Egy közműves leg- alább 10 éves szakmai gyakorlatú és egy fő segédmunkást jó kereseti lehetőséggel, azonnal munkára. „Mindseg” jellegre a kiadóba.

JÁRMŰ

Haroméves, egyéves motor, most vizsgázott, ponyva ZSUK eladó. Erdőkölöni mindennap 8-15-ig. Debrecen, Kender u. 27.

Megkímélt állapotú, 27 000 km-t futott Lada 1500 S garázsított gépkocsi, igényesnek eladó. Megtekinthető Nádudvar. Ady tér 6.

Vizsgázott MTZ 50 5 tonnás, billenős pótkocsi. Laita eke eladó, vagy beszámítok ZSUK. ARO platós kis teherautó. Hajdúdorog, Fehértől u. 10. sz.

Skoda 105 1987. májusig érvényes műszaki vizsgával eladó. Erdőkölöni: Debrecen, Korpónai u. 3.

350 köbcentis luxus Jáva motorkerékpár érvényes garanciával eladó, 5 hónapos. Cím: János u. 99. Telefon: 22-200.

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapánk, nagyapánk, testvérünk, apósunk rokonunk,

az Orvostudományi Egyetem műszaki osztályának vezetője 59 éves korában, hirtelmenylel betegséggel elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. február 23-án, hétfőn 14 órakor lesz a Köztemető 2-es számú ravatalozó termékből polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Nyíl u. 106. A gyászoló család.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy DR. JUHÁSZ JENŐ nyugalmozott megyei bírósági bír. életének 86. évében elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. február 24-én, kedden 11 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó termékből a református egyház szertartása szerint. Lakás: 4031 Debrecen, Kishegyesi út 66. Gondozója.

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapánk, nagyapánk, testvérünk, apósunk rokonunk,

az Orvostudományi Egyetem műszaki osztályának vezetője 59 éves korában, hirtelmenylel betegséggel elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. február 23-án, hétfőn 14 órakor lesz a Köztemető 2-es számú ravatalozó termékből polgári szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Nyíl u. 106. A gyászoló család.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy DR. JUHÁSZ JENŐ nyugalmozott megyei bírósági bír. életének 86. évében elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. február 24-én, kedden 11 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó termékből a református egyház szertartása szerint. Lakás: 4031 Debrecen, Kishegyesi út 66. Gondozója.

BÚTOR

Mindenféle szép bútor, vécé és eladása. Arany János u. 13. Telefon: 20-019.

Legmagasabb napi áron bútorvásárlás. Tel.: 20-019. 15-214, azonnali házhoz megyek.

Bútorfelvásárlás a 16-259-es telefonszámon. Hívásra azonnal megyek.

Székrenyőrök, fűldogarnitúrák vétele, eladása. Külső vásártér 12. Telefon: 24-800.

EGYÉB

Rözsza- és dísznövénykereskedés legújabb, színes nagy árjegyzékkel díjmentesen megküldjük. Vidéki nyomrendeléseket postán, pontosan teljesítjük. Szakmai rözsza-kereskedés-díszfaiskola. Pf. Budapest 5/206. 1368.

Vállalom mindentéle építőanyag szállítást, szilikát, porotón, B 30 falazóanyagokat, 10-30 falazófalat, söder, cement, mészt, kőpor és cserépet. Sámsoni út 26. sz.

Eladó húsz négyzetméter kinaradt tölgy szalagparketta. Erdőkölöni 18 óra után. Debrecen, Lehel u. 20. V. 33.

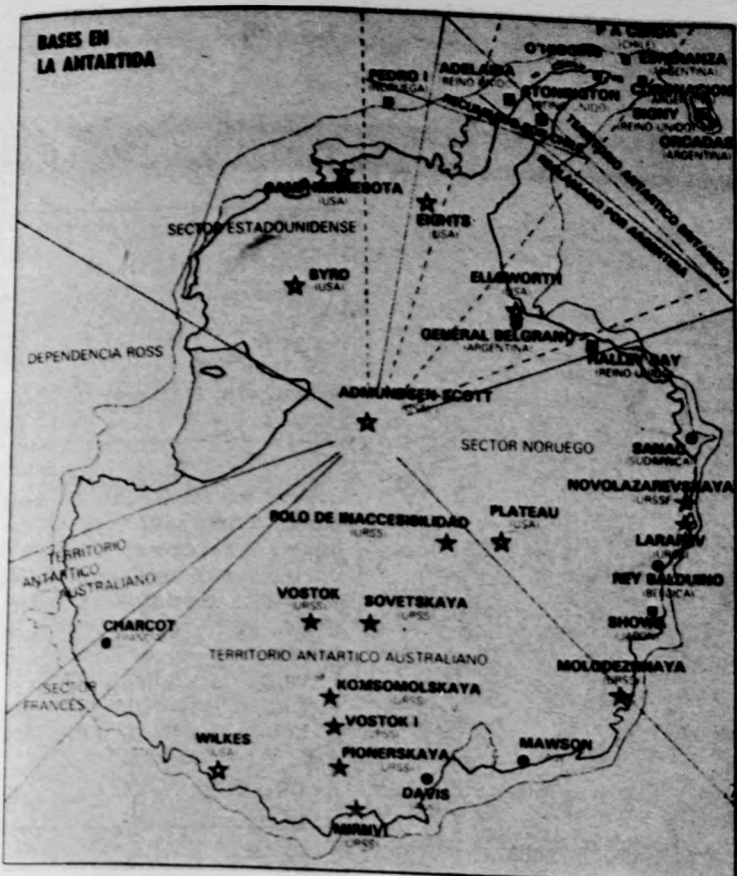
Dolgozókat alkalmaznak

NYUGDÍJAS ÉJELJELT FELVESSZÜNK. Jelentkezés a telepvezetőnél. Hajdúszoboszló, Rákóczi u. 51. 208. sz. Tüzép-telep.

Közép- vagy felsőfokú műszaki végzettséggel üzemeltetői keres felvételre a Debreceni Közlekedési Vállalat a villamos- és tróliuszajtvitő üzemében. Jelentkezés: Debrecen, Blaháné u. 2., személyzeti osztály.

A Debreceni Közlekedési Vállalat villamos- és tróliuszajtvitő üzeméhez képzett közlekedési vezetőket, operátorokat, tanfolyammal vagy számítástechnikai gyakorlatokkal operátor keres felvételre. Jelentkezés: Debrecen, Blaháné u. 2., személyzeti osztály.

Közgazdasági értekezéssel rendelkező férfi

A hatodik kontinens térképe az ott működő kutatóállomások feltüntetésével

Cook kapitány tévedése
Mi lesz veled,
Antarktisz?

Öt évnél kevesebb idő van hátra, s lejár az Antarktisz-szerződés érvényessége. Közéleg 1991, amikor az egyezmény működését a szerződő felek felülvizsgálják. E vitában az érdekek komoly ütközésére is számítani lehet.

James Cook angol tengerészkapitány 1774-ben a felfedezések történetének egyik legnagyobb tévedését követte el. Anélkül, hogy elérte volna az Antarktisz partjait, a 61. szélességi foktól visszafordult, s ezt jegyezte be hajózási naplójába: „Ami ezen a ponton túl van, abból a világnak úgy sem lesz semmi haszna”. (A Déli-sarkot végül is először a norvég Amundsen érte el 1911-ben, mindössze 34 nappal előzte meg a brit Scott-ot.)

Ezek után, bő kétszáz év elteltével a helyzet merőben másnak látszik. Geológiai kutatások bizonyítják, hogy a jeges felszín alatt 2-4 kilométernyire húzódó Föld mélye aranyat, mangánt, bauxitot, krómot, gyémántot és uránt tartalmaz. Óriásira becsülik az itteni olaj- és földgáz-tartalékokat is. E temérdek kincs mellett az Antarktisz jégében van a Föld felszíni édesvízkészletének kétharmada. A rendkívüli természeti adottságok pedig lehetővé teszik, hogy a tudósok szinte steril környezetben dolgozhassanak. Igen fontos tehát az Antarktisz egy sor, gazdaságilag is igen jól hasznosítható kutatási program számára.

Lenne tehát mit kisajátítani, s lenne, aki szívesen vállalkozna erre. A hatodik kontinens nagy szeleiteire századunk folyamán hét ország — Argentína, Ausztrália, Chile, Franciaország, Nagy-Britannia, Norvégia és Új-Zéland — jelentette be igényét.

Az Antarktisz-szerződés gyengéje, hogy nyitva hagyta a területi követelések kérdését, és nem rendelkezik a természeti kincsek kitermeléséről. Ez utóbbi problémát — kevés eredménnyel ugyan —, de 1982 óta tárgyalásos úton próbálják megoldani a szerződést aláíró országok. A területi kérdések esetében azonban az ellenlábasként inkább csak fagyosan méregetik egymást. Mind a területi felosztás, mind a bányászati kérdése komoly aggodalmakat kelt a környezetvédők körében. A nemzetközi Greenpeace mozgalom például állhatatosan követeli az Antarktisz természetvédelmi övezetté nyilvánítását.

Túlsgósan sötét képet festeni a kontinens jövőjéről még korai. Már csak azért is, mert a terület kincsei kiaknázásának még nem érték meg a műszaki feltételei. Az amerikai Exxon olajtársaság egy geológusának kijelentése szerint ugyanis „a jégablak, amelyek mérete néha vetekszik Massachusetts állam területével, úgy gyűrnek össze az olajkutakat, mint a részeg ember a sörösüveget”.

Pogár Demeter

Egy argentin kutatóbázis élelmiszer-raktárának részlete (Fotó: Cambio 16 — AP — MTI — KS)

Női kézilabda MNK döntő
Vasas-DMVSC 27-18 (11-11)

Budapest, 1500 néző, vezető: Gyulai, Keszthelyi. Vasas: RÁCZ — Kuruczné 2, BARNA 9, PÁNCZEL 3, Hajdú T. 1, GYÖRGY 12,5, Antos. DMVSC: Pusztaine — Szilágyi 5, Nagy 6, Zs. 3, Török 3, Rádniné 3, Kádárné 4, Szántó, Csere: Tóth I. (kapus), Bojtor 2, Medgyessye 1, Szarvas. Kiállítás: 4., illetve 2. perc. Hétméteres: 6,5, illetve 7,6. Az eredmény alakulása: 8. p. 2-3, 14. p. 3-6, 25. p. 9-11, 39. p. 15-12, 50. p. 21-13.

Az első perc végén Szilágyi szerzett vezetést a hangorkánban, melyet a több mint 200 debreceni szurkoló teremtett a Fáy utcai zsűfóliság megettelt sportcsarnokban. Feltűnően idegesek voltak a Vasas játékosai, sorra hibázták el az indításait, végül az 5. perc végén egyenlítették. Bojtor percei következtek, óriási küzdelem folyt a pályán. Majd Rádniné hetesével és remek befordulása után már 6-3-ra vezettek a debreceniek. Barna, majd Kuruczné szepített, de Nagy Zs. időben meggátolta a kékfehérek egyenlítését (7-5). Az egykor debreceni Antos minden eszközzel, de jól tartotta Szilágyit. György két hetesével a 23. percre utolérte a Debrecenit a Vasas, de Nagy Zs. és Medgyessye egy percen belül visszaszerezte a kétgólos előnyt (9-7). A Vasas jobbra György hetesével tudta tartani a lépést. A 11-10-es debreceni vezetésnél Nagy Zs.-t kiállították az utolsó két percre. Belüvédekézért György jutott ismét tetshez, és állította be a féldő eredményt.

A mérkőzés csere nélkül végigjártó angyalföldieknek az első féldőben nehéz dolguk volt a Debrecenhez szemben, amely három góllal is vezetett ellenük. Értelmetlen volt a DMVSC második féldője összeroppanása, az átlóvók gyenge teljesítménye és a szélsők enerváltsága. A kapusok közötti küzdelem is szembetűnő volt. A debreceniek elsősorban tehetetlenségüknek köszönhetik, hogy tetemes hátránnyal kell várniuk a vasárnapi délután fél órát kezdődő visszavágót. Cs. Z.

MEGKÉRDEZTÜK:

„Dél-Amerikába készül a Tungsram SC női röplabdacsapata. Az NB I tavalyi ezüstérmesét, a korábbi ötszörös bajnokot a perui szövetség hívta meg rendkívül előnyös feltételek mellett. A házigazdák minden költséget fedeznek, beleértve a tizenhat repülőjegy árát is. A tervek szerint hat mérkőzést játszik a Tungsram SC a legutóbbi vb bronzérmesének otthonában. Különböző városokban, de mindig a válogatottal. A lámpagyáriak szakosztályvezetője három csapattal megfelelő helyettesítése érdekében a DMVSC-ből Percit és Leisztnét, az Alba Volán SC-ből pedig Fésűst viszi magával a túsára.”

Ennyi a napokban megjelent hír. — Olivastam, gratulálok és örülök neki! — szólítottam meg a minap Fodor Antalt, a DMVSC edzőjét a véletlen találkozás folytán az 5-ös buszon. Mire ő meglepetést tartogató választ szolgált.

— En is örülök, de tudod, hogy Ocelláné vagy Baloghné is mehetett volna? — És miért nem utaznak? — Lemondták a túsát, de erről bővebbet tőlük kérdezz!

Mindössze ennyit tudtam meg két megálló közt, de az edző tanácsát megfogadva gondoltam, utánajárok annak, hogy miért nem ragadta meg ezt a nem mindennapi, sőt lehet, hogy az életben csak egyszer adódó lehetőséget a két debreceni röplabdajátékos.

— Miért nem utaztak el Peruba? — tettem fel a kérdést előbb Ocelláné Kolbe Katalinnak, majd Baloghné Szilágyi Nórának és Dévai Lászlónak, a DMVSC ügyvezető elnökének. Elmondásuk mozaikszzerű összerakása alapján érdekes kép rajzolódott ki a történekről. A DMVSC február 7-én, szombaton délelőtt bajnoki mérkőzést vívott Budapesten a Tungsrammal. A lámpagyáriak ezután áltak elő ajánlatukkal, persze csak a játékosoknak szóltak, mely még nem volt hivatalos meghívás. A DMVSC másnap, február 8-án már Deb-

Miért nem utaztak el Peruba?

recenben lépett a pályára, és bár 3-1-re győzött a Hungalov Almászfúvót ellen, de enervált játékaival alaposan felkeverte a kedélyeket a nézőtérén. — Kissé megviselte az idegeimet ez az összecsapás, mely után röviden kifejtetem elmarasztaló véleményem a játékról Tóninak is (Fodor Antal edzőnek is) (szerk.) — emlékeztek Dévai László ügyvezető elnök. — Ekkor hallottam azt is, hogy hárman utazhatnak a Tungsrammal Peruba. Polgár Sándor, a szakosztály elnöke is ott volt a rögtönzött „kupaknacsban”, és kifejtette, hogy gyanús neki a Tungsram ajánlata, lehet, hogy megjelentek a „héják” a csapat körül? Vagyis el akarják majd később csábítani a legjobb játékosainkat? Az ideges hangulatban hamarjában úgy döntöttünk vasárnapi délután, hogy senkit sem engedünk el Peruba.

Hétfőn aztán telefonon keresték a DMVSC elnökét a Tungsramtól, aki — hivatkozva az előző napi közös véleményre — elutasító választ adott a fővárosiaknak. A játékosok pedig hiába várták, hogy hivatalosan is eljusson hozzájuk a Tungsram meghívása. Sőt megtudták, hogy az egyesület vezetői mereven elzárkóznak ez elől. Minden maradt a régi, jött szerda, február 11-e, délután a röplabdaszakosztály „amúgy is” esedékes értekezlete. De addig is történt valami.

Dévai László: — Egyre inkább gyötörték a kételyek, lelkiismeret-furdalásom volt hétfő délelőttől, amikor visszautasítottam a Tungsramnak az egyesületünk számára is megbecsülést jelentő ajánlatát. Ugyanakkor olyan sok dolgom, intézni, valóm volt, hogy szerdán délig nem tudtam újra a röplabdával foglalkozni. Ekkor viszont a szakosztálytervezet előtt bejött hozzám Leisztné és elmagyarázta, hogy van az MRSZ-nek egy olyan szabálya, mely szerint a kölcsönvett játékos két évig nem igazolható át az alkalomra — mint amilyen például a perui is — kölcsön vevő klubhoz. Hatásos

érvelése után végképp úgy határoztam, hogy megváltoztatom a hétfői döntést, és mégis elengedjük a három játékost a Tungsrammal. Ezt már közöltem is a délutáni szakosztályi értekezleten.

Mint ahogy az utolsó pillanatokban megváltoztatott döntéseknél lenni szokott, megindult a kapkodás. Ugyanis Leisztnének már másnap reggel Budapestre kellett (volna) vinnie az útleveleket. Azokét, akiknek végül is csak egy estéjük maradt arra, hogy családjukkal megbeszélve eldöntsék, tudják-e vállalni az egy hónapos távollétet. Dévai László azonnal felhívta a fővárosi klubot, hogy mégis mehetnek a játékosok. Ez a valóban rövid idő is elég volt a döntésre Leisztnének és Percsinek, a két sokszoros válogatottnak, akik már tapasztaltabbak a viládjárásban. No de Ocellánának nem, aki a harmadik meghívott játékos volt.

Jutka (Leisztné) csak szerdán délután fél hat körül hívott fel telefonon. Elmondta, hogy mit beszélt az egyesület elnökével, és hogy most már tényleg mehetnek. Kérte, hogy vigyem el hozzá még aznap este az útlevelet is. En nemleges választ adtam neki több okból is. Egyrészt nem tartom a lehelyesebbnek azt a módot, ahogy ezt a meghívást az utolsó pillanatban és ráadásul az egyik játékosársam által hozták a tudomásomra, pontosabban „hitelesítették”. Ilyen formában sem megfizethetőnek, sem nagy lehetőségnek nem tartok egy meghívást. Ettől függetlenül, elsősorban családi okok miatt döntöttem úgy, hogy itthon maradok. Másfél éves kislányomat nem szívesen hagyom itt egy hónapig. Egyedül a perui „turistáskodásért” érte volna meg elmenni, de egyébként nekem idegenek az „izzósok” (azaz a Tungsram játékosai — a szerk.). Amúgy sem hiszem, hogy a velük való perui út segített volna nekem valamit a röplabdában. Utólag sem bántam meg, hogy így döntöttem.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

FEBRUÁR 21., SZOMBAT
ASZTALITENISZ
Püspökladány, Zója Általános Iskola tornaterme, 8.30: A falusi spartakiad körzeti versenye. Nők és férfiak részvételével.
BIRKÓZÁS
Tócskerti 3. Sz. Általános Iskola Angyalföldi téri tornaterme, 9: Tehetségkutató uttoró fiúk részvételével.
KEZILABDA
Püspökladány, sportmunkacsarnok, 8: Uttoró fiúcsapatok villámturnája a Béke-kupaért.
LABDARUGÁS
DMVSC nagyterei sportkomplexuma (Oláh G. u.), 11: DMVSC-Szolnoki MÁV MTE (Fodor Papp Vilmányi). Előkészületi mérkőzés.
OKÖLVIVÁS
Városi Sportcsarnok, 16: A XXXI. Bocskai István-emlékverseny elődöntő mérkőzése. — Az uttoró-olimpia területi döntője.
RÖPLABDA
Irinyi élelmiszer-ipari tornaterme, 11: D. Kinizsi-Borsodi Epítők. Férfi NB II-es mérkőzés.
SAKK
Püspökladány, Zója Általános Iskola, 8.30: A falusi spartakiad körzeti döntője. — Hajdúszoboszló, uttoróház, 8: A munkahelyi olimpia városi döntője. felhívott nők és férfiak egyéni versenye. — Egyetem téri kémiail épület, 9: Általános iskolások felmérése foglalkozása. a részvevők irbeszközét vigyének magukkal. — Fazekas Mihály-gimnázium, 9: Középfokú iskolások megyei csapatbajnoki döntője.
SPORTMOZGALOM
DAG ebédője, Debrecen, Ut-törő u. 3. sz., 9: A területi és a megyei lovasszövetség éves beszámoló gyűlése. — Derecske, 14: Újszentesmargita, 14: Sportegyesületi közgyűlés.
SZABADDÍOSPÖRT
DOTE III. sz. kollégiuma, 10: Az Oxigen sportegyesület futó-foglalkozása. — Bekessy Béla Általános Iskola tornaterme, 8:

Nyitott ajtó a sportolói mozogni kívánó lakosok előtt.
USZÁS
Újkerti Általános Művelődési Központ medencéje, 9: Kisdobos János és fiúk versenye.
FEBRUÁR 22., VASÁRNAP
KEZILABDA
Városi Sportcsarnok, 16.30: Debreceni MVSC-Vasas SC. A női Magyar Népköztársasági Kupára döntőjének visszavágója.
LABDARUGÁS
Vágóhid utcai sporttelep, 10: D. Kinizsi-Balmazújváros (Németh V., Tóth, Veress). — 12: D. Kinizsi Ifjúság-Mikepercs (Nyéki, Kovács I.). Előkészületi mérkőzések.
OKÖLVIVÁS
Városi Sportcsarnok, 9: A XXXI. Bocskai István-emlékverseny döntője. — 8.30: Az uttoró-olimpia területi döntőjének befejező küzdelmei.
SAKK
Megyei csapatbajnokság (II. forduló), 9 (elől a pályaválasztók): D. Biogal-D. Medcor, D. Honvéd Bocskai-D. Universitas II., D. Piremon-Hajdúböszörmény, D. Betű-Nádudvar, Hajdúszoboszló-Berettyóújfalú.

SPORTMOZGALOM
Hajdúsámson, 10: Sportegyesületi beszámoló közgyűlés.
SZABADDÍOSPÖRT
Nagyterei fürdő, 8: Az Oxigen Lakotterületi Tömegsportklub úszás foglalkozása.
TÖMEGSPORT
Irinyi utcai tornaterem, 8., KPVD SZ kultúrterme, Vörös Hadsereg útja 58. sz., 8. DMVSC automata tekepályája, 8: A KPVD SZ téri sporttelekfejlesztés megyei döntője asztaliteniszből, sakkban, illetve telenben.
USZÁS
Püspökladányi fedettuszoda, 9: Verseny a Téli-kupaért kaban, hajdúszoboszlói és püspökladányi résztvevőkkel.

